

ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการ
เผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนบ้านวังเดือนห้า อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

สารนิพนธ์
ของ
นายสุรินทร์ นามอยู่

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

154.24

๙๙๖๑๗

๙.๓

ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการ
เผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนบ้านวังเดือนห้า อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

บทคัดย่อ

ของ

นายสุรินทร์ นามอยู่

๑

- 4 ส.ย. 2545

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2545

๙ 147085

สุรินทร์ นามอยู่. (2545), ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังเดือนห้า อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังเดือนห้า อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท แหล่งข้อมูลเป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านวังเดือนห้า อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท จำนวน 11 คน ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้ง และได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน โดยใช้โปรแกรมการฝึกพฤติกรรม การแสดงออกที่เหมาะสม ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนทดลอง ระยะทดลอง และระยะหลังทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม และแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated – measures ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนระยะทดลอง และระยะหลังทดลองสูงกว่าระยะ ก่อนทดลอง

2. พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงและอัตราความก้าวหน้าสูงขึ้น ทั้งในระยะทดลอง และระยะหลังทดลอง เมื่อเทียบกับระยะก่อนทดลอง โดยมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงและอัตราความก้าวหน้าในระยะทดลองเพิ่มขึ้น และลดลงเล็กน้อยในระยะติดตามผล

THE EFFECT OF ASSERTIVENESS TRAINING ON APPROPRIATE
BEHAVIOR IN COPING WITH INTERPERSONAL CONFLICTS OF
PRATOM SUKSA VI STUDENTS OF BANWANGDEUNHA SCHOOL IN
AMPOE HANKHA , CHANGWAT CHAINAT

AN ABSTRACT
BY
MR. SURIN NAMYOU

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
May 2002

Surin Namyoo. (2002). *The Effect of Assertiveness Training on Appropriate Behavior in Coping with Interpersonal Conflicts of Prathom suksa VI Students of Banwangdeunha School in Ampoe Hankha Changwat Chainat*. Master Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Master Project Advisor : Prof. Dr. Pongpan Kirdpitak

The purpose of this research was to study the effect of assertiveness training on appropriate behavior in coping with interpersonal conflicts of Prathom Suksa VI students of Banwangdeunha School in Ampoe Hankha, Changwat Chainat. The subjects of eleven students were selected from the population whose behavior in coping with interpersonal conflicts were inappropriate. They were then exposed to the assertiveness training program emphasizing on appropriate behavior in coping with interpersonal conflicts. The design included three major phases : baseline phase, intervention or treatment phase which was divided into subphases, and follow – up phase for maintenance probed 2 weeks following the program. The research instruments were an assertiveness training program emphasizing on appropriate behavior in coping with interpersonal conflicts and a behavioral recording form emphasizing on appropriate behavior in coping with interpersonal conflicts. The data were analyzed by Repeated – measures ANOVA.

The results of the study were as follows :

1. Appropriate behavior in coping with interpersonal conflicts of the students exposed to the assertiveness training program significantly increased at .01 level. The students' appropriate behavior in coping with interpersonal conflicts mean scores during the treatment phase and follow-up phase were higher than the baseline.
2. Assertiveness training on appropriate behavior in coping with interpersonal conflicts was significantly effective increasing the students' appropriate behavior in coping with interpersonal conflicts trend and rate. The trend and rate of appropriate behavior in coping with interpersonal conflicts during the treatment phase consistent increased and minimal decreased during the follow-up phase.

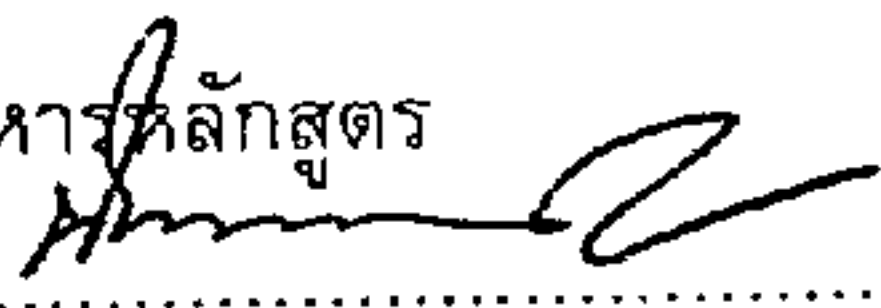
อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการสอบได้พิจารณา
สารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

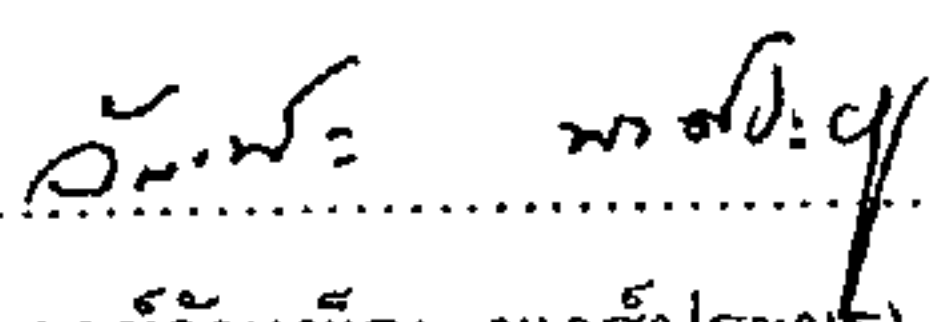
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ มณฑิรา จารุเพ็ง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จิตรสุกุล)

วันที่ 10 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2545

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความเรียบร้อย โดยได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์ ดร.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้ ข้อคิด คำแนะนำ ช่วยเหลือ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอด จนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ใหญ่พิชัย นิยมรส อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนบ้านชัยผา่ง ที่อำนวยความสะดวก ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ใหญ่ บุญธรรม มีผิว อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนบ้านวังเดือนห้า ที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้วิจัยดำเนินการทดลองจนสำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์สมพร ทักษมงคล ซึ่งเป็นผู้ช่วยในการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ขอขอบพระคุณ นายชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์ ที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับสถิติที่ใช้ในการวิจัยและ ช่วยแก้ไขรูปแบบสารนิพนธ์ฉบับนี้

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อช้อน คุณแม่สละ นามอยู่ ที่ให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

สุรินทร์ นามอยู่

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	2
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	6
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญ	
ความขัดแย้งระหว่างบุคคล.....	8
ความหมายของความขัดแย้งระหว่างบุคคล.....	8
ลักษณะความขัดแย้งระหว่างบุคคล.....	9
สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบุคคล.....	10
หลักในการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล.....	11
รูปแบบและกลวิธีในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคคล.....	12
ลำดับขั้นตอนในการแก้ไขหรือจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล.....	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญ	
ความขัดแย้งระหว่างบุคคล.....	14
งานวิจัยต่างประเทศ.....	14
งานวิจัยในประเทศ.....	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม.....	15
ความหมายของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม.....	15
ลักษณะของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม.....	16
ชนิดของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม.....	17
วัตถุประสงค์ของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม.....	18
องค์ประกอบของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม.....	18

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
2(ต่อ)	ขนาดของกลุ่มและเวลาที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก ที่เหมาะสม.....	19
	หลักและเทคนิคในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม.....	20
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม.....	23
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	23
	งานวิจัยในประเทศ.....	24
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	25
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	25
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	25
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	25
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	39
	สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	39
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	40
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	41
	อภิปรายผล.....	41
	ข้อเสนอแนะ.....	43
	บรรณานุกรม.....	45
	ภาคผนวก.....	49
	ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	136

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง.....	30
2 ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง.....	32
3 เปรียบเทียบพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสม.....	34
4 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญ ความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระยะก่อนทดลอง และระยะหลังการทดลองการฝึกพฤติกรรม การแสดงออกที่เหมาะสม.....	35
5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพฤติกรรมที่เหมาะสม ในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	36
6 การแสดงอัตราความก้าวหน้าของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	38
7 คะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	134
8 คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	135

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 เส้นกราฟแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญ ขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	37

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มนุษย์ต้องการที่จะมีความสุขทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ความสุขทาง ด้านร่างกายได้มาจากปัจจัยทางวัตถุ ส่วนความสุขทางจิตใจได้มาจากการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น บุคคลที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะพัฒนาตนเองไปในแนวทางที่ดีได้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์ จึงมีความสำคัญยิ่ง ต่อจิตใจของมนุษย์ซึ่ง ปฏิสัมพันธ์นั้นมีทั้งในด้านบวกและด้านลบ ในด้านบวกก็ถือมีการนิยมชมชอบซึ่งกันและกัน รักใคร่สามัคคี กลมเกลียว เห็นอกเห็นใจกัน ส่วนการปฏิสัมพันธ์กันในด้านลบก็คือ การขัดแย้งไม่ลงรอยกัน ความไม่เข้าใจกัน เป็นต้น (กาญจนนา หลวงจอก. 2536ก : 1 ; อ้างอิงจาก Swensen. 1973 : 323)

ความขัดแย้งระหว่างบุคคลมีสาเหตุมาจากความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความคิดเห็นทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ความต้องการ และการได้เปรียบเสียเปรียบ ซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้น อาจจะเป็นไปได้ทั้งทางสร้างสรรค์ และทางทำลาย ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์ หาก ขัดแย้งกันเกิดขึ้นในระดับที่เหมาะสมก็จะทำให้เกิดความรอบคอบ และมีเหตุผล ส่วนความขัดแย้งในทางทำลาย จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิต จะทำให้ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลกับบุคคลระงับไป ความผูกพันและความพอใจที่จะทำงานร่วมกันลดลง เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ และหาก ความขัดแย้งรุนแรงมากขึ้นจะทำให้ความสัมพันธ์ในกลุ่มล้มเหลว และอาจจะทำให้การทำงานหรือการอยู่ร่วมกันไม่ได้ผลดีด้วย (ทิศนา ขมณี. 2522ก : 42)

นอกจากนี้ จอห์นสัน (กาญจนนา หลวงจอก. 2536ข : 2 ; อ้างอิงจาก Johnson. 1986 : 207) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เสมอ เมื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กัน และถ้าบุคคลได้ เรียนรู้วิธีการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นแล้วจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ตลอดจนการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นครูสอนในระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านวังเดือยหน้า จังหวัดชัยนาท ได้สำรวจปัญหาของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการสัมภาษณ์ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการสัมภาษณ์พบว่า เวลาที่นักเรียนมีความไม่พึงพอใจซึ่งกันและกัน นักเรียนจะแสดงพฤติกรรมดังนี้ เช่น ตำกกัน โต้เถียง พุดจาประชดประชันกัน ตบ เตะ ชกต่อยกัน เป็นต้น และจากการที่ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังเดือยหน้า จังหวัดชัยนาท พบว่า เวลาที่นักเรียนมีความขัดแย้งกัน นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกดังนี้ คือ โต้เถียง ตำว่า ต่อดำคิน พุดจาประชดประชัน ไม่ยุ่งกับเรื่องนั้น เพื่อนจะว่าอะไรก็ว่าไป เดินหนี ทำเป็นไม่รู้เรื่อง นั่งเฉย ชกหน้าเพื่อน ตบ เตะ ต่อย เป็นต้น

จากปัญหาของนักเรียนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้ง ให้กับนักเรียน ทั้งนี้เพราะว่า หากนักเรียนได้เรียนรู้ว่า เวลาที่มีความขัดแย้งกับเพื่อน นักเรียนควรจะแสดงพฤติกรรมอะไร จึงจะเหมาะสม เช่น ไม่เดินหนี ไม่หันหน้าไปทางอื่น ไม่โต้เถียงเพื่อเอาชนะ ไม่ทะเลาะวิวาท ไม่ใช้กำลังในการตัดสินปัญหา เป็นต้น ซึ่งการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวนี้จะช่วยเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน

ส่วนวิธีพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งมีด้วยกันหลายวิธี เช่น การให้คำปรึกษา การใช้กิจกรรมกลุ่ม การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม และในการศึกษา ครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนนักเรียน โดยใช้การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะว่า การฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม เป็นวิธีการเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกมีการแสดงออกที่เหมาะสม ของพฤติกรรมเผชิญความขัดแย้งกับนักเรียนคนอื่น ดังที่ คมเพชร ฉัตรสุณกุล (2530 : 127) กล่าวว่า การฝึกพฤติกรรมแสดงออกนั้นสามารถช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้เพราะวิธีการที่สำคัญในการฝึกพฤติกรรมแสดงออกคือการแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในชีวิตจริงของบุคคลนั้น ซึ่งสอดคล้องกับวัลลภ ปิยะมโนธรรม (2532ก : 128) ที่กล่าวว่า ในการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมนั้น ควรฝึกให้บุคคลแสดงความรู้สึกต่าง ๆออกมาอย่างเหมาะสม เช่น การแสดงความรัก การยอมรับ การแสดงความไม่พอใจ การแสดงความคิดเห็นขัดแย้งซึ่งช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น

ทิตนา แซมณี (2522ข : 139) กล่าวว่าความขัดแย้งระหว่างบุคคล หมายถึง สถานการณ์ที่ทำให้คนตกอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถตัดสินใจ หรือตกลงหาข้อยุติอันเป็นที่พึงพอใจของทั้งสองฝ่ายได้ นอกจากนี้ แมคโครสกี และริชมอนด์ (McCrosky and Richmond. 1986 : 202) ได้กล่าวว่าความขัดแย้งระหว่างบุคคล หมายถึงความความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันผนวกกับความรู้สึกในทางลบ

สุรางค์ จันน์เอม (2524 : 69) ได้กล่าวถึงผลของความขัดแย้งว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบอันลบ ความกระวนกระวายใจ ทำให้ขาดกำลังใจ นอกจากนี้ อาจนำไปสู่ปัญหาโดยส่วนรวมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นพรัตน์ สมประสงค์ (2520 : 7) ที่กล่าวว่า ผลของความขัดแย้งระหว่างบุคคลก่อให้เกิดความวิตกกังวล ความคับข้องใจ และไม่พอใจในการอยู่ร่วมกัน

นอกจากนี้ พรรณราย ทวีพะประภา (2526 : 48) กล่าวว่า บุคคลมีแนวโน้มที่แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ หากมีวิธีการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง ระหว่างบุคคลอย่างสร้างสรรค์และจะส่งผลให้ สามารถลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัย จึงสนใจที่จะนำวิธีการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมมาพัฒนา พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังเดือนห้า อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

X ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนนักเรียน ก่อนและหลังการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
2. เพื่อศึกษาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงและอัตราความก้าวหน้าของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม

X ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง และอัตราความก้าวหน้าสูงขึ้น หลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม

Xขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนบ้านวังเดือนห้า อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน จำนวน 11 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 6 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 5 คน

ตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน

Xนิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่มีต่อเพื่อน เมื่อมีความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่ไม่สอดคล้องกัน ได้แก่ การไม่หลีกหนี การไม่ใช้อำนาจ การหันหน้าเข้าหากัน ดังมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การไม่หลีกหนี ได้แก่ ไม่เดินหนี ไม่แสดงอาการเฉยเมย สนใจการกระทำของเพื่อน

1.2 การไม่ใช้อำนาจ ได้แก่ ไม่โต้เถียง ไม่ต่อว่าเพื่อน ไม่ด่าว่าเพื่อน ไม่ออกคำสั่ง และไม่บังคับให้เพื่อนทำตามความต้องการของตน ไม่พูดประชดประชันเพื่อน ไม่ดบ ไม่ตะ ไม่ขกต้อยเพื่อน

1.3 การหันหน้าเข้าหากัน ได้แก่ การแสดงความคิด ความรู้สึกของตนที่มีต่อความขัดแย้งกับเพื่อนที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ก้าวถ่างสิทธิของผู้อื่น พูดปรับความเข้าใจกัน ร่วมกันหาสาเหตุและแนวทางที่จะทำได้ข้อยุติที่เหมาะสม

พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน วัดได้จากแบบสังเกต พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

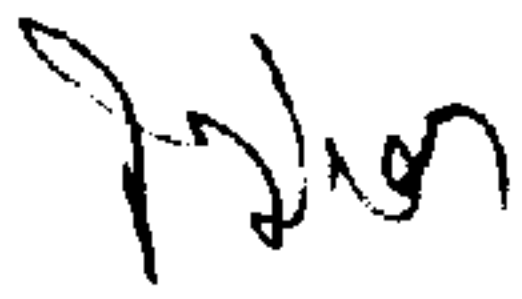
(2) การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม (Assertiveness Training) ในการเผชิญความขัดแย้งหมายถึง วิธีการที่ช่วยให้นักเรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้ง โดยมีขั้นตอนดังนี้

* 2.1 ขั้นนำ

2.1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์และลำดับขั้นตอน ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน

2.1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับความขัดแย้งกับเพื่อนที่นักเรียนเคยประสบพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น

2.1.3 ผู้วิจัยติดตามผลงานที่มอบหมายให้นักเรียนไป ฝึกเพิ่มเติมและผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ (ตั้งแต่ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)

2.2 ขั้นฝึก

การดำเนินการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน มีลำดับขั้นดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับเทคนิค การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน โดยใช้เทคนิคต่างๆ ต่อไปนี้ ครั้งละ 1 เทคนิค ได้แก่ การใช้บทบาทสมมติแบบมีบท การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท การใช้ตัวแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การใช้บทบาทสมมติแบบมีบท เป็นการกำหนดสถานการณ์สมมติ และบทบาทเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน มีการกำหนดบทบาทให้กับนักเรียนผู้แสดง แล้วให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมตามการกำหนดสมมติ นักเรียนที่เป็นผู้แสดงจะแสดงบทบาทไปตามบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนด และถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นหัวข้ออภิปรายเพื่อ การเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน การใช้บทบาทสมมติแบบมีบท มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์สมมติเกี่ยวกับการแสดงออกของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เมื่อเกิดความขัดแย้งกับเพื่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง

1. การอ่านเรื่อง ในขั้นนี้ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน ชักถามหรือให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ให้ฟัง เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะฝึกเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจตรงกัน

2. การเลือกตัวผู้แสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดง ซึ่งจะมีการผลัดเปลี่ยนผู้แสดงให้แสดงหมุนเวียนกันเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการแสดงในแต่ละครั้ง

3. การจัดฉากแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากเพื่อให้การแสดงบทบาทสมมตินั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง

4. ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติ เป็นผู้สังเกตเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในการแสดง

5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ก่อนการแสดงผู้วิจัยให้นักเรียนลองแสดงตามบทบาทต่างๆ เพื่อช่วยขจัดความตื่นเต้น ประหม่า วิตกกังวล

6. การแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ และอภิปรายผลการแสดง

เมื่อนักเรียนแสดงจบแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงและนักเรียนเป็นผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทการแสดงของผู้แสดงแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่าใครแสดงดีหรือไม่ดี และการแสดงครั้งนี้มีประโยชน์กับนักเรียนมากน้อยเพียงใดบ้าง

ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลของการแสดงนั้น ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคต่างๆ ต่อไปนี้ประกอบ ซึ่งได้แก่ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้แรงเสริมทางบวก และการฝึกซ้อมพฤติกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมโดยกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้ง แล้วให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับการแสดงบทบาทสมมติ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2. การใช้บทบาทสมมติ แบบไม่มีบท เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์สมมติที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งกับเพื่อน แต่ ผู้วิจัยไม่ได้กำหนดบทบาทให้แก่ นักเรียน ที่เป็นผู้แสดงไว้ล่วงหน้า นักเรียนที่เป็นผู้แสดงจะต้องคิดหาแนวทางในการแสดงตามสถานการณ์ที่กำหนดด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์สมมติที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งกับเพื่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง

1. การอุ่นเครื่อง ในขั้นนี้ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนซักถามหรือให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ให้ฟัง เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะฝึกเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจตรงกัน

2. การเลือกตัวผู้แสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดงคิดหาแนวทางในการแสดงตามสถานการณ์ที่กำหนดด้วยตนเอง

3. การจัดฉากแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากเพื่อให้การแสดงบทบาทสมมตินั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง

4. ขั้นเตรียม ผู้สังเกตการณ์ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติ เป็นผู้สังเกต เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการแสดง

5. การเตรียมพร้อมก่อนการแสดง ก่อนการแสดงผู้วิจัยให้นักเรียนลองแสดง ตามบทบาทต่าง ๆ ที่นักเรียนที่เป็นผู้แสดงคิดขึ้น เพื่อจัดความตื่นตัว ประหม่า วิตกกังวล

6. การแสดง ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงตามบทบาทที่นักเรียนผู้แสดงคิดหาแนวทางไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ และอภิปรายการแสดง

เมื่อนักเรียนแสดงจบแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นผู้แสดง และนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับบทบาทการแสดงของ ผู้แสดงแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นว่าใคร แสดงดีหรือไม่ดี และการแสดงครั้งนี้มีประโยชน์กับนักเรียนมากน้อยเพียงใดบ้าง

ในระหว่างการวิเคราะห์และอภิปรายผลของการแสดงนั้น ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคต่าง ๆ ต่อไปนี้ประกอบ ซึ่งได้แก่ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้แรงเสริมทางบวก และการฝึกซ้อมพฤติกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมโดยกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้ง แล้วให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เมื่อเกิดความขัดแย้งกับเพื่อน

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้รับการแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบท และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3. การใช้ตัวแบบ เป็นวิธีที่ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรม จากตัวแบบ ซึ่งผู้วิจัยจะให้นักเรียนแสดงเป็นตัวแบบแล้วให้นักเรียนที่ไม่ได้เป็นตัวแบบสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ เพื่อให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกเกิดการเรียนรู้ พฤติกรรมที่เหมาะสม และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และยังเป็น

การให้นักเรียน เลียนแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม สำหรับรายละเอียดของการให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกได้สังเกต พฤติกรรมการแสดงออกของตัวแบบจาก นักเรียนที่แสดงเป็นตัวแบบมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาชักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม และไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ซึ่งพฤติกรรมการแสดงออกเหล่านั้นเป็น พฤติกรรมการแสดงออกที่ห้องการให้นักเรียนสังเกตตัวแบบที่แสดงโดยนักเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

1. ผู้วิจัยเสนอแม่แบบโดยให้นักเรียนแสดงแบบให้นักเรียนที่ไม่ได้ แสดงแบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของแม่แบบ
 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมการแสดงออกของแม่แบบ
 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย และซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรม การแสดง ออกของแม่แบบว่าเป็นพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมหรือไม่เพียงใดในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
- ในระหว่างที่นักเรียนอภิปราย และซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกของ แม่แบบนั้น ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคต่าง ๆ ต่อไปนี้ประกอบ ซึ่งได้แก่ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้ แรงเสริมทางบวกและการฝึกซ้อมพฤติกรรม

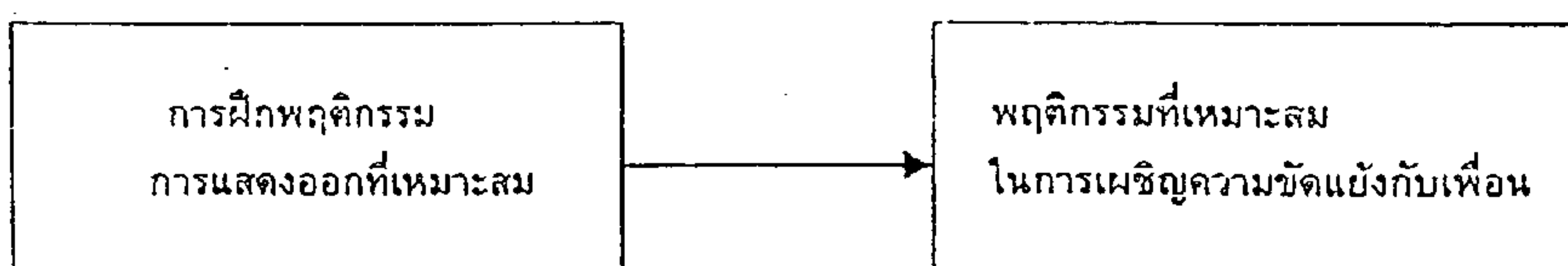
ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้จากการใช้ เทคนิคแม่แบบ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2.3 ขั้นสรุป

- 2.3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกพฤติกรรม การแสดงออก ที่เหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
- 2.3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับ พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
- 2.3.3 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับ เพื่อน เพิ่มเติม

X กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

X สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

2. พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง และอัตราความก้าวหน้าสูงขึ้น หลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคล
 - 1.1 ความหมายของความขัดแย้งระหว่างบุคคล
 - 1.2 ลักษณะของความขัดแย้งระหว่างบุคคล
 - 1.3 สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบุคคล
 - 1.4 หลักในการแก้ไขหรือจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล
 - 1.5 รูปแบบหรือกลวิธีในการเผชิญหรือจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล
 - 1.6 ขั้นตอนในการแก้ไขหรือจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล
 2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคล
 - 2.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 2.2 งานวิจัยในประเทศ
 3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
 - 3.1 ความหมายของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
 - 3.2 ลักษณะของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
 - 3.3 ชนิดของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
 - 3.4 วัตถุประสงค์ของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
 - 3.5 องค์ประกอบของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
 - 3.6 ขนาดของกลุ่มและเวลาที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
 - 4.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ
-
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคล
 - 1.1 ความหมายของขัดแย้งระหว่างบุคคล
 - ✓ วิลสัน และแฮนนา (Wilson and Hanna. 1990a : 258) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกในกลุ่ม มีความคิด ค่านิยม หรือเป้าหมายที่ต่างกัน และมีการแสดงออกมาในลักษณะของความพยายามที่จะป้องกัน ขัดขวาง รบกวน หรือวิธีการใดๆ ก็ตาม เพื่อมิให้อีกฝ่ายหนึ่งบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลนี้จะสังเกตได้โดยตรงจากพฤติกรรมสื่อสารที่บุคคลแสดงออกมาทั้งทางภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทาง ซึ่งสอดคล้องกับฟิชเชอร์ และแอลลิส (Fisher and Ellis. 1990 : 257) ที่กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นลักษณะหนึ่งของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งสามารถสังเกตได้จาก การแสดงพฤติกรรมสื่อสารของสมาชิกในกลุ่ม และสจิวท และแอนเจโล (Stewart and Angelo. 1982 : 271) X

กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นการแสดงความไม่เห็นด้วยระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม โดยแสดงออกมาทั้งทางภาษากายคำและภาษาท่าทาง

นอกจากนี้ แซสส์ (Sasse. 1978 : 189) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นการแสดงออกถึงการต่อต้านกันระหว่างบุคคลสองคน หรือมากกว่าสองคน โดยที่บุคคลหนึ่งพยายามที่จะกัดกัน หรือรบกวนการกระทำของอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ แอดเลอร์ และทาวน์ (Adler and Towne. 1987a : 337-338) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นการแสดงออกระหว่างบุคคลอย่างน้อยสองคนที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ในลักษณะของการรบกวนเพื่อมิให้อีกฝ่ายหนึ่งบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลจะเกิดขึ้นเมื่อทั้งสองฝ่ายรับรู้ถึงความคิดที่ไม่ตรงกันและแสดงออกมาให้เห็น โดยอาจจะเป็นทางคำพูด หรือท่าทาง เช่น การนิ่งเฉย การหลีกหนี นอกจากนี้ความขัดแย้งระหว่างบุคคลยังรวมถึง การที่มีฝ่ายหนึ่งได้รับความพึงพอใจหรือได้รับประโยชน์แต่อีกฝ่ายหนึ่งต้องเป็นฝ่ายเสีย และจอห์นสัน (Johnson. 1986 : 199) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จะเกิดขึ้นเมื่อการกระทำของบุคคลหนึ่งไปป้องกัน ขัดขวาง และรบกวน การกระทำของอีกบุคคลหนึ่ง

จากความหมายของความขัดแย้งระหว่างบุคคลดังกล่าว สรุปได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล หมายถึง ความคิด ความรู้สึกของบุคคลที่ไม่สอดคล้องกัน โดยแสดงออกมาเป็นการกระทำในลักษณะของการต่อต้าน ขัดขวาง และรบกวน เพื่อมิให้บรรลุเป้าหมายอันเป็นที่พึงพอใจของแต่ละฝ่ายซึ่งอาจจะแสดงออกมาทางภาษากายคำหรือภาษาท่าทาง

1.2 ลักษณะความขัดแย้งระหว่างบุคคล

แอดเลอร์ และทาวน์ (Adler and Towne. 1987b : 339) กล่าวว่า คนส่วนใหญ่จะกลัวความขัดแย้งระหว่างบุคคล เพราะเรามักจะพบว่า เมื่อบุคคลมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน จะตามมาด้วยการโต้เถียง ความเกรงเกรียง และมีส่วนร่วมในการทำลายความสัมพันธ์ที่ดีของบุคคล ที่จริงแล้วความรุนแรงที่เกิดขึ้นเหล่านั้นสามารถที่จะป้องกันได้ ถ้าหากบุคคลรู้จักที่จะจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะช่วยให้ความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นดำเนินไปด้วยดี และมั่นคงต่อไป

เดตซ์ และสตีเวนสัน (Detz and Stevenson. 1986a : 205-206) กล่าวว่าความขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยทั่วไปบุคคลจะคิดว่าความขัดแย้งกันเป็นสิ่งไม่ดี เพราะบ่อยครั้งที่เขาไม่สามารถจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ทำให้ความสัมพันธ์ต้องหยุดชะงักลงไป คนส่วนใหญ่จึงพยายามที่จะหลีกหนีจากความขัดแย้งระหว่างบุคคล ซึ่งการหลีกหนีนั้นไม่ก่อให้เกิดผลดีแต่อย่างใด ถ้าบุคคลสามารถที่จะจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นได้แล้ว ความขัดแย้งนั้นก็ส่งผลในทางที่ดีได้ดังนี้

1. ความขัดแย้งระหว่างบุคคลจะกระตุ้นให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ถ้าไม่มีความขัดแย้งระหว่างบุคคล เราก็จะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเคยชิน และซ้ำซาก โดยไม่ต้องใช้ความคิด
2. ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ช่วยให้บุคคลได้รู้จักพิจารณาถึงความต้องการ หรือเป้าหมาย และรู้จักที่จะแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการที่จะบรรลุเป้าหมายที่ต้องการซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาความคิดในทางสร้างสรรค์ด้วย

จอห์นสัน (Johnson. 1986b : 199-200) กล่าวว่า ถ้าบุคคลรู้จักที่จะจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมแล้ว จะเป็นสิ่งที่มีค่าต่อตนเองและส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ของบุคคลดังนี้

1. ทำให้บุคคลตื่นตัวต่อการที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ของบุคคล จะช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเองว่าอะไรคือปัญหา ใครที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และจะแก้ปัญหานั้นๆอย่างไร

2. ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

3. ทำให้เกิดพลังและเพิ่มแรงจูงใจในการที่จะจัดการกับปัญหา

4. ทำให้ชีวิตน่าสนใจมากขึ้น เพิ่มความอยากรู้อยากเห็น และความพยายามที่จะคิดค้นคำตอบเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ มากขึ้น และทำให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากยิ่งขึ้น

5. ทำให้มีการตัดสินใจที่ดีกว่า การที่บุคคลมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน หรือยังตกลงกันไม่ได้ มักจะเป็นเหตุให้การตัดสินใจนั้นถูกนำมาพิจารณาทบทวนอย่างรอบคอบมากขึ้น

6. ทำให้บุคคลได้เรียนรู้จักตัวเองมากขึ้น เช่น รู้ว่าเราเป็นคนอย่างไร อะไรที่ทำให้เราโกรธ อะไรทำให้เรากลัว และอะไรที่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับเรา

7. ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของบุคคล จากการที่บุคคลได้มีส่วนร่วมกันแก้ไขหรือจัดการกับความเข้าใจผิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การยอมรับและเห็นคุณค่าของกันและกัน จะช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน

จอห์นสัน (Johnson. 1986c : 201) กล่าวว่า การที่ความขัดแย้งระหว่างบุคคลจะเป็นไปในทางที่สร้างเสริมนั้น ควรจะพิจารณาถึงสิ่งเหล่านี้

1. ความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น จะทำให้ความสัมพันธ์ของบุคคลมีความมั่นคง มีการโต้ตอบต่อกันในทางที่ดี หรือมีการทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น

2. บุคคลมีความชื่นชอบและไว้วางใจต่อกันมากขึ้น

3. บุคคลทั้งสองฝ่ายมีความพึงพอใจในผลที่เกิดขึ้น

4. บุคคลทั้งสองฝ่ายมีการปรับปรุงความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นอีก

1.3 สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบุคคล

เซทซ์ และสตีเวนสัน (Dcetz and Stevenson. 1986b : 207-208) กล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุต่าง ๆ กันดังนี้

1. ความคิดเห็นต่างกัน ความขัดแย้งระหว่างบุคคลโดยทั่วๆ ไปแล้วมีพื้นฐานมาจากความคิดเห็นต่างกัน การได้รับข้อมูลหรือความรู้ที่ต่างกัน นอกจากนี้ยังมีเรื่องของค่านิยม และความเชื่อที่ต่างกันด้วย

2. ความไม่สอดคล้องกันของบทบาท ในขณะที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันนั้น บางครั้งบุคคลไม่ยอมแสดงบทบาทอื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง เมื่อแสดงออกแล้วอีกฝ่ายหนึ่งก็ไม่ยอมโต้ตอบด้วย เช่น คนที่มีบทบาทเป็นผู้ตาม แต่พยายามที่จะแสดงตัวเป็นผู้นำอยู่ตลอด เป็นต้น

3. ความไม่สอดคล้องกันของเป้าหมาย จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลสองคนหรือสองฝ่ายต้องกระทำบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน โดยที่ต่างฝ่ายต่างต้องการทำสิ่งนั้น ๆ ต่างกัน

4. ข้อจำกัดของสิ่งที่บุคคลต้องการ บางครั้งสิ่งที่บุคคลต้องการนั้นมีจำนวนจำกัดทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลทั้งสองฝ่ายได้

นอกจากนี้ วิลสัน และแฮนนา (Wilson and Hanna. 1990 : 262-264) กล่าวว่า แหล่งสำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล มีดังนี้คือ

1. ความขัดแย้งทางความคิด และค่านิยมของบุคคล

2. ความขัดแย้งของบทบาท และการใช้อำนาจ บทบาทหมายถึง ตำแหน่งของสมาชิกแต่ละบุคคล ที่อยู่ในกลุ่ม ถ้าหากสมาชิกในกลุ่มไม่พอใจบทบาทที่ตนเองได้รับ อาจนำไปสู่ความตึงเครียดและความขัดแย้ง ได้ ส่วนการใช้อำนาจ คือ การที่บุคคลหนึ่งมีอิทธิพล หรือมีผลต่ออีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับบทบาท ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกในกลุ่มเห็นว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งใช้อำนาจอย่างไม่เหมาะสม

3. ความขัดแย้งของเป้าหมาย ในบางครั้งเป้าหมายของแต่ละบุคคล อาจจะแตกต่างกันกับเป้าหมายของกลุ่ม และถ้าไม่สามารถนำมารวมกันได้ ก็อาจเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งได้เช่นกัน

1.4 หลักในการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล

✕ จอห์นสัน (Johnson. 1986d : 213-215) กล่าวว่า ในการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดผลในทางที่ดีขึ้นควรจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ

1. การรับรู้พฤติกรรมของตนเองและของบุคคลอื่นให้ตรงกับความเป็นจริงในสถานการณ์ของความขัดแย้งนั้นการรับรู้พฤติกรรมของตนเองและของบุคคลอื่นมักจะผิดพลาด หรือบิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้เสมอ โดยเป็นผลมาจาก

1.1 การที่ทั้งสองฝ่ายต่างมีความมั่นใจว่าตนทำถูกต้องแล้ว แต่อีกฝ่ายหนึ่งต่างหากที่ทำไม่ถูกต้อง และคิดว่าตนเองเท่านั้นที่พยายามจะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น พยายามที่จะเก็บกอดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการกระทำของตนเองเอาไว้ แล้วแสดงความโกรธหรือไม่พอใจต่อการกระทำของบุคคลอื่น

1.2 ความลับสนของบุคคล บางครั้งก็รู้สึกที่ไม่ดีต่อบุคคลอื่น ต้องการให้บุคคลอื่นเห็นด้วยกับตัวเอง แต่บางครั้งก็มีความรู้สึกที่ดีต่อบุคคลอื่น และต้องการที่จะเห็นด้วยกับเขา

2. การสื่อสารที่ถูกต้องและชัดเจน การสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลเพื่อให้เกิดผลในทางที่ดี ลักษณะของการสื่อสารที่ดี ได้แก่ การสื่อสารแบบเปิดคือการที่ทั้งสองฝ่ายกล้าที่จะแลกเปลี่ยนความคิดความรู้สึกต่อกัน อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา แสดงการยอมรับซึ่งกันและกัน ให้ความเข้าใจบุคคลอื่น หลีกเลี่ยงการประเมินหรือตัดสินบุคคลอื่น การโกหก การข่มขู่ การออกคำสั่ง การโต้เถียงเพื่อเอาชนะ การพยายามที่จะควบคุมบุคคลอื่น เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นการทำให้บุคคลอื่นไม่อยากจะติดต่อสื่อสารกับเรา

3. การสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ โดยมีหลักสองอย่างคือ ต้องแสดงว่าเราไว้วางใจบุคคลอื่นด้วยการแสดงถึงความพยายามที่จะแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เปิดเผยความคิดความรู้สึก ความต้องการของตนเองให้บุคคลอื่นทราบอย่างตรงไปตรงมา และแสดงท่าทีให้น่าไว้วางใจแก่บุคคลอื่นด้วยการแสดงการยอมรับ รวมทั้งให้ความมั่นใจว่าเราจะก่อความเสียหาย หรือส่งผลในทางที่ไม่ดีแก่บุคคลอื่น

✕ 4. การให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน การที่บุคคลทั้งสองฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ การให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันนอกจากจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นแล้วยังส่งผลต่อความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วย เป็นการเพิ่มพูนความรู้สึกรักใคร่ชอบพอกัน ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

แซสส์ (Sasse. 1987a : 205) กล่าวว่า ทักษะในการสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล เช่น การรับฟัง จะช่วยให้เราเข้าใจความต้องการของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการที่จะค้นหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย การใช้ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยสรรพนาม “ฉัน หรือ ผม” แทนตัวเอง ก็เป็นหลักของการสื่อสารอีกอย่างหนึ่งที่ควรนำมาใช้ในการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล เพราะเป็นการแสดงให้บุคคลอื่นทราบถึงความคิดความรู้สึก และความต้องการของผู้พูดได้ดียิ่งขึ้น และยังแสดงให้เห็นว่าไม่ได้เป็นการตำหนิตัวคนอื่น

1.5 รูปแบบหรือกลวิธีในการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล

จอห์นสัน (Johnson. 1986e : 207-210) กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกในการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลไว้ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยง บุคคลที่ใช้กลวิธีการหลีกเลี่ยง จะไม่สนใจว่าเป้าหมายที่ตนต้องการคืออะไร และไม่สนใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลว่าจะเป็นอย่างไร เขาจะหนีจากความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น และคิดว่าไม่มีใครจะช่วยเหลือเขาได้ ตลอดจนคิดว่าไม่มีใครจะช่วยเหลือเขาได้ ตลอดจนคิดว่าการหลีกเลี่ยงไปจากความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นนั้นง่ายกว่าการที่จะหันหน้าเข้าหากัน

2. การใช้อำนาจ บุคคลที่ใช้กลวิธีการใช้อำนาจ จะใช้กำลังหรือความสามารถที่เหนือกว่า บังคับ ช่มชู้ให้คนอื่นยอมรับวิธีการของตน จะให้ความสำคัญกับเป้าหมาย หรือ ความต้องการของตนเอง ไม่สนใจความต้องการของบุคคลอื่น และไม่สนใจว่าใครจะชอบเขาหรือไม่ เขาต้องการเป็นผู้ชนะซึ่งจะทำให้เขารู้สึกภาคภูมิใจและถือว่านั่นคือความสำเร็จ การสูญเสียหรือความพ่ายแพ้จะทำให้เขารู้สึกว่าตนเองอ่อนแอ ผิดหวัง ดังนั้นเขาจะต้องพยายามเอาชนะให้ได้

3. การใช้ความอ่อนโยน บุคคลที่ใช้กลวิธีการใช้ความอ่อนโยน จะคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ต้องการให้บุคคลอื่นชอบหรือยอมรับตนเอง และคิดว่าควรหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอย่างละมุนละม่อม ตลอดจนคิดว่าเมื่อมีการโต้เถียงเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลจะทำให้ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันหยุดชะงักลง เขาจะยอมยกเลิกเป้าหมายหรือความต้องการส่วนตัว ทำความต้องการของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีเอาไว้ เขาจะพยายามใช้ความอ่อนโยนตลอดเวลาที่เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล เพราะกลัวว่าจะเกิดผลเสียต่อความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน

4. การประนีประนอม บุคคลที่ใช้กลวิธีการประนีประนอม จะให้ความสำคัญทั้งความต้องการของตนเอง และความสัมพันธ์กับผู้อื่นพอสมควร ยอมที่จะยกเลิกเป้าหมายหรือความต้องการบางส่วนของตนเอง และพยายามชักจูงให้บุคคลอื่นยินยอมเหมือนอย่างตนเองด้วยเขาจะเต็มใจเสียสละความต้องการบางอย่าง ตลอดจนความสัมพันธที่ดีต่อกันไปบ้างเพื่อให้ได้ข้อตกลงที่ดี

5. การหันหน้าเข้าหากัน บุคคลที่ใช้กลวิธีการหันหน้าเข้าหากัน จะให้คุณค่ากับเป้าหมายของตนเองและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมาก เขามองว่าความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข และควรแสวงหาคำตอบหรือข้อยุติที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายบรรลุเป้าหมายที่ต้องการเขาจะแสดงความคิดเห็น และหาแนวทางที่เหมาะสม เขาจะพอใจเมื่อได้คำตอบหรือข้อยุติที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายบรรลุเป้าหมาย และความพึงพอใจหรือความรู้สึกในทางลบที่เกิดขึ้นสามารถจัดลงไปได้

นอกจากนี้ แอดเลอร์ และทาวน์ (Adler and Town. 1987c : 340-334) ได้กล่าวถึง ลักษณะพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเมื่อประสบกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลดังนี้

1. พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก บุคคลที่มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก จะไม่สามารถแสดงความคิดเห็นความรู้สึกของตนออกมาเมื่อถึงคราวจำเป็น อาจเนื่องมาจากขาดความเชื่อมั่น หรือขาดทักษะในการแสดงออก บุคคลที่ไม่กล้าแสดงออกจะจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น 2 ลักษณะ คือ

1.1 พยายามที่จะไม่สนใจถึงความต้องการของตนเอง โดยพยายามลืมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือให้ความสำคัญกับเรื่องอื่นแทน พยายามคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่ปัญหา และไม่ได้สร้างความเดือดร้อนอะไร

1.2 ยอมรับรู้ว่าตนไม่สามารถที่จะไปสู่เป้าหมายได้ ยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นปัญหา และรอคอยว่าปัญหานั้นจะจลจลหายหรือจบสิ้นไปเองโดยที่ตนไม่ต้องจัดการอะไรทั้งสิ้นการที่บุคคลไม่กล้าแสดงออกนี้ มีผลให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจทั้งต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย

2. พฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง บุคคลที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง จะแสดงความโกรธหรือการปกป้องตนเอง ไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น แสดงการดูถูก ข่มขู่ ทำให้ตัวเองเด่นขึ้นมา ขณะที่บุคคลอื่นรู้สึกด้อย เป็นต้น

3. พฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อม บุคคลที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อม จะไม่แสดงความรู้สึกโกรธออกมาโดยตรง แต่จะแสดงความก้าวร้าวออกมาในลักษณะที่ตรงกันข้าม เช่น แสดงว่ามีงานยุ่งมาก พยายามเปลี่ยนเรื่องพูด ขอบวิเคราะห์หรืออธิบายความคิดความรู้สึกของบุคคลอื่นโดยไม่ยอมที่พูดถึงความคิดความรู้สึกของตนเอง สร้างทำเป็นยอมแพ้ การแสดงความตลกขบขัน เป็นต้น

4. พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก บุคคลที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกจะแสดงความต้องการ ความคิด ความรู้สึก ของตนเองอย่างชัดเจน ตรงไปตรงมาโดยไม่ตัดสินหรือออกคำสั่งต่อบุคคลอื่น การแสดงออกในลักษณะนี้จะช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ดีทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น ความรู้สึกเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลได้แสดงออกอย่างเปิดเผย และตรงไปตรงมา

✓ ในการเปรียบเทียบลักษณะพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเมื่อประสบความขัดแย้งระหว่างบุคคล (Adler and Town. 1987d : 341 ; citing Phelps and Austin. 1974 ; *Looking Out Looking in.*) มีรายละเอียดดังนี้

1. บุคคลที่มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อตนเอง แต่มีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น ยอมหรือปล่อยให้บุคคลอื่นตัดสินใจ และเมื่อเกิดปัญหาจะหนีปัญหาหรือยอมแพ้

2. บุคคลที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรง จะมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง แต่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลอื่น ตัดสินใจให้บุคคลอื่น และเมื่อเกิดปัญหาจะแสดงการต่อต้านอย่างเปิดเผย เช่น ส่งเสียงดัง แสดงอาการข่มขู่ผู้อื่น ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น เป็นต้น

3. บุคคลที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อม จะมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง แต่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลอื่น ตัดสินใจให้บุคคลอื่นโดยที่บุคคลนั้นไม่รู้ตัว และเมื่อเกิดปัญหาจะต่อต้านโดยไม่แสดงพฤติกรรมให้เห็นเด่นชัด

4. บุคคลที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสม จะมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและบุคคลอื่น ตัดสินใจด้วยตนเอง และเมื่อเกิดปัญหาจะแสดงพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นด้วยการหันหน้าเข้าหากัน แสดงความคิดความรู้สึก และความต้องการของตนเองอย่างตรงไปตรงมา

✓ 1.6 ลำดับขั้นตอนในการแก้ไขหรือจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล

เซทซ์ และสติเวนสัน (Deetz and Stevenson. 1986c : 217-219) กล่าวว่าการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

1. ระบุถึงเป้าหมายที่แต่ละคนต้องการ โดยให้แต่ละคนบอกว่าอะไรคือสิ่งที่ตนต้องการทำ อะไรคือสิ่งที่อยากมี หรืออยากประสบความสำเร็จ ซึ่งควรจะพูดถึงเป้าหมายหรือความต้องการในขณะนี้มากกว่าที่จะพูดถึงเป้าหมายหรือความต้องการในระยะยาว

2. รวบรวมเป้าหมายและความต้องการของแต่ละคนเข้าด้วยกัน และคิดว่าทั้งหมดนั้นคือเป้าหมายหรือความต้องการของทุกคนด้วย

3. ช่วยกันหาแนวทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้เพื่อที่สามารถจะบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ในขั้นนี้ทุกคนจะมีส่วนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

4. เลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุด และปฏิบัติตามแนวทางที่เลือกนั้น

แอดเลอร์ และทาวน์ (Adler and Towne. 1987e : 363-368) กล่าวว่า วิธีการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างบุคคล แบบ ชนะ-ชนะ ประกอบด้วย

1. การพิจารณาความหมายของปัญหาและสิ่งที่ตนเองต้องการ ก่อนที่จะบอกถึงปัญหาและความต้องการของตนเองให้บุคคลอื่นทราบนั้น จะต้องพิจารณาถึงปัญหาแล้วต่อไปก็พิจารณาถึงสิ่งที่ตนเองต้องการ เช่น ปัญหาที่ทำให้เกิดความขัดแย้งคือ เพื่อนบ้านส่งเสียงดังในเวลากลางคืน สิ่งที่ต้องการ คือ ต้องการอ่านหนังสือโดยที่ไม่มีเสียงดังรบกวน

1. การนัดหมายเวลาที่จะพูดถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะบอกให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบถึงปัญหาและความต้องการของตนเองนั้น ควรที่จะบอกให้เขารู้ตัวล่วงหน้าก่อน และขอความร่วมมือในการช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ถ้าหากอีกฝ่ายหนึ่งยังไม่พร้อมที่จะรับฟังแล้วอาจเกิดความเข้าใจผิดได้

2. อธิบายถึงปัญหาและความต้องการของตนเองให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ โดยพยายามอธิบายอย่างชัดเจน เฉพาะเจาะจง และตรงไปตรงมา

3. ตรวจสอบความเข้าใจของอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อได้อธิบายปัญหาและความต้องการของตนเองแล้ว สิ่งที่สำคัญคือ ต้องแน่ใจว่าอีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจตรงกับสิ่งที่ตนเองต้องการบอก จึงต้องคอยถามให้แน่ใจว่ามีความเข้าใจตรงกันหรือไม่

4. เปิดโอกาสให้อีกฝ่ายหนึ่งได้อธิบายถึงความต้องการของเขา เมื่อได้พูดถึงความต้องการของเขา เมื่อได้พูดถึงความต้องการของตนเองแล้ว ควรให้อีกฝ่ายหนึ่งได้พูดถึงความต้องการของเขาด้วยเช่นกัน

5. ตรวจสอบความเข้าใจของตนเองที่มีต่อความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยพยายามตั้งใจฟัง และใส่ใจต่อความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่งเสมอ

6. ตกผลึกถึงแนวทางที่จะจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยพยายามช่วยกันหาแนวทางที่เป็นไปได้ และช่วยกันตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุด เพื่อที่จะให้ทั้งสองฝ่ายได้รับความพึงพอใจและบรรลุผลสำเร็จที่ต้องการ

นอกจากนี้ จอห์นสัน (Johnson. 1986f : 222-226) กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคล ดังนี้

1. การหันหน้าเข้าหากัน เป็นการแสดงความรู้สึกของตนเองที่เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา การสำรวจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน การสำรวจถึงความต้องการ และความรู้สึกในขณะนั้นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

2. การระบุถึงความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นการอธิบายถึงการกระทำของแต่ละ บุคคลโดยไม่ตำหนิตัวอื่น หรือข่มขู่ คุกคามซึ่งกันและกัน การอธิบายถึงความขัดแย้งว่าเป็นปัญหาที่ต้องร่วมกันแก้ไข การระบุถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างเฉพาะเจาะจง การอธิบายถึงการกระทำของทั้งสองฝ่ายที่จะส่งผลให้การจัดการกับความขัดแย้งนั้นบรรลุผลในทางที่ดี

3. การแลกเปลี่ยนความคิด และความรู้สึกต่อกันเป็นการร่วมกันวิเคราะห์ถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คือ สิ่งที่ตนเองไม่เห็นด้วย และเป็นความแตกต่างระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น สิ่งที่ยังสองฝ่ายมีความคิดเห็นตรงกัน การกระทำที่ต่างฝ่ายต่างยอมรับกันไม่ได้ แนวทางแก้ไขที่เป็นไปได้และทำให้เป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่าย สิ่งแต่ละฝ่ายต้องการกระทำเพื่อแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคล

2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

วีลาสโก (Velasco. 1985 : 3300 – A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นในกลุ่มนักเรียนที่มีอายุ 15-18 ปี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เป็นผู้นำมีความสามารถในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างบุคคลได้ดี นักเรียนที่เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มมีความสามารถในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างบุคคลได้บ้าง ส่วนนักเรียนที่ไม่ให้ความร่วมมือกัน กลุ่มจะไม่สามารถในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างบุคคล

วาร์ด (Ward. 1986 : 2650 – B) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในเมืองเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงเมื่อเกิดความขัดแย้งกัน หลังได้รับการอบรมทางจริยธรรมโดยให้นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ 10 จำนวน 51 คน เข้ารับการอบรมทางด้านจริยธรรมใช้เวลา 8 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้ารับการอบรม มีความคิดเห็นว่าการใช้ความรุนแรงสามารถป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้ โดยใช้วิธีการทางจริยธรรม

2.2 งานวิจัยในประเทศ

กาญจนา หลวงจอก (2536 : 63) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ผลของการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้ารับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคล มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้เสมอเมื่อบุคคลมีการติดต่อสัมพันธ์กัน ถ้าหากบุคคลได้เรียนรู้ถึงแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น แล้วก็จะช่วยสร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อที่จะพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียน บ้านวังเดือนห้า อำเภอนาคู จังหวัดชัยนาท เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมขึ้นเมื่อเกิดความขัดแย้งกับเพื่อน ทำให้สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนเป็นไปด้วยดี และดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

3.1 ความหมายของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ได้มีผู้ให้ความหมายของพฤติกรรมการแสดงออกไว้ด้วยกันหลายท่าน ซึ่งนักจิตวิทยาทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ ได้ให้ความหมายของคำว่า “พฤติกรรมการแสดงออก” หรือ พฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertive Behavior) ไว้ดังนี้

บาวเออร์ และบาวเออร์ (Bower and Bower. 1976 : 7) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ไว้ว่า เป็นความสามารถที่จะแสดงความรู้สึกต่างๆ เป็นการเลือกที่จะทำอย่างไร เป็นการแสดงสิทธิของตนเองอย่างเหมาะสม เป็นการเพิ่มความภาคภูมิใจและเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง เป็นการแสดงความไม่เห็นด้วย เป็นการวางแผนที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง และเป็นการขอร้องให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อต้านเขา

ละเอียด ชูประยูร และคนอื่นๆ (2521 : 7) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการแสดงออกไว้ว่า หมายถึง การแสดงออกของความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของบุคคลตามสิทธิ์ต่อบุคคลอื่นและเป็นการแสดงออกที่มีเหตุผลและเป็นที่ยอมรับในสังคม พฤติกรรมการแสดงออกครอบคลุมไปถึงพฤติกรรมด้านต่างๆ เช่น การ

กล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากคนอื่น ๆ การกล้าแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติที่จะทำตามคำขอร้องที่ไม่ยุติธรรมหรือไม่มีเหตุผลตลอดจนกระทั่งการแสดงความคิดเห็นดีต่อบุคคลอื่นหรือยอมรับว่า ตนเองบกพร่องในบางเรื่อง

เรทส์ และ เนวิด (วงพัคตร์ ภูพันธ์ศรี. 2523 : 18 ; อ้างอิงจาก Rathus and Navid. 1977 ; *Behavior Therapy*.) ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมว่า เป็นพฤติกรรมที่บุคคลไม่ยอมให้ผู้อื่นมาเอารัดเอาเปรียบ สามารถที่จะพูดหรือกระทำในสิ่งที่ตนคิดว่าถูกต้อง แต่ถ้าผลออกมาว่าการกระทำนั้นผิดก็สามารถที่จะยอมรับได้ และนอกจากนี้ ยังกล่าวว่า ผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ เมื่อประสบปัญหาว่าถูกเอารัดเอาเปรียบอยู่เสมอ ก็สามารถที่จะปรับสถานการณ์ให้ถูกต้องได้ด้วยโดยไม่รู้สึกละอาย และสามารถที่จะบอกปฏิเสธต่อคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผลเพียงพอได้ด้วย

วิลค์ และ คอปแลนด์ (จันทร์ฉาย พัทธศิริกุล. 2531 : 9 ; อ้างอิงจาก Wilk and Copland. 1977 : 460) กล่าวว่า การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้และเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองตลอดจนมีผลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ต่อการเพิ่มระดับความตระหนักรู้ในตนเอง และความเคารพนับถือตนเองและบุคคลอื่น

หลุยส์ จาปาเทศ (2533ก : 136) กล่าวว่า การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม คือ การศึกษาหาความรู้ แล้วลงมือกระทำเพื่อหาความชำนาญเกี่ยวกับการแสดงออกที่เหมาะสมกับคู่สนทนาหรือบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยคำนึงถึงสถานการณ์และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในระยะหลังนี้ได้มีการสร้างแบบฝึกใหม่ๆ ขึ้นมา เพื่อการฝึกที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงทำให้การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น

แลงก์ และจาคุโบสกี (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2536 : 133 ; อ้างอิงจาก Lange and Jakuboski. 1976 ; *Responsible Assertive behavior*.) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมว่า เป็นการที่บุคคลยืนหยัดเพื่อรักษาสิทธิของตน และเป็นการแสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ อย่างตรงไปตรงมา จริงใจ และแสดงออกในลักษณะที่เหมาะสม โดยไม่ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้การกล้าแสดงออกยังเกี่ยวข้องกับการให้เกียรติแก่ตนเอง และให้เกียรติผู้อื่น บุคคลจะสามารถแสดงออกให้เห็นถึงความต้องการของตนเอง หรือปกป้องสิทธิของตนเองพอๆ กับการให้เกียรติแก่ความต้องการ และสิทธิของบุคคลอื่น

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม หมายถึงการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด อารมณ์และพฤติกรรม ด้านต่างๆ ที่เหมาะสมของบุคคลอย่างมีเหตุผล ตามสิทธิที่จะแสดงออกอย่างถูกต้อง โดยไม่ก้าวก่ายสิทธิของบุคคลอื่น และเป็นที่ยอมรับของสังคม

3.2 ลักษณะของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

วิลลิส (Willis. 1995 : 11) ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมไว้ดังนี้

1. เป็นคนเปิดเผย ซื่อสัตย์ต่อตนเองและบุคคลอื่น
2. เป็นผู้ฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น
3. เป็นผู้เข้าใจสภาพการณ์ของบุคคลอื่นได้
4. สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างชัดเจน โดยไม่พาดพิงถึงบุคคลอื่น
5. เป็นคนที่สามารถแก้ปัญหาความยุ่งยากได้
6. สามารถตัดสินใจเรื่องต่าง
7. มีความชัดเจนในจุดยืนของตนเอง โดยไม่หลีกเลี่ยงหรือโกหกตัวเอง

8. เผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้นได้
9. สามารถยืนกรานพูดในสิ่งที่ตนเองต้องการได้
10. มีความเคารพต่อตนเองและต่อผู้อื่น
11. เป็นผู้ที่มีความเสมอภาคเท่ากับบุคคลอื่นและคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์
12. แสดงความรู้สึกของตนเองอย่างซื่อสัตย์
13. เป็นผู้ที่ยืนหยัดความเป็นตัวของตัวเอง

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมเป็นการแสดงออกที่สอดคล้องกันทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางอย่างเหมาะสม เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกเปิดเผยอย่างจริงใจตรงไปตรงมาอย่างเหมาะสมกับบุคคลปราศจาก การละเมิดสิทธิผู้อื่น มีความมั่นใจ มีความรู้สึกที่ดี และเข้าใจผู้อื่นเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

3.3 ชนิดของพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม

การแสดงออกที่เหมาะสม มีความแตกต่างกันตามสถานการณ์และการแสดงออกของแต่ละบุคคล ดังที่ได้มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

นอกจากนี้ หลุย จาปาเทศ (2533ช : 134 – 135) ได้แยกพฤติกรรมแสดงออกเป็น 5 ชนิด ดังนี้คือ

1. การแสดงออกในเหตุการณ์ทั่วไป (Basic Assertion) เป็นการแสดงออกโดยตรงถึงความเชื่อ ความรู้สึก ความคิดเห็นตามปกติ โดยไม่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมอื่นๆ การแสดงออกเช่นนี้ ได้แก่ การ เชื่อเชิญ การชักชวน การโฆษณา การตอบปฏิเสธ การแสดงการปลอบใจ เห็นใจ การขอความช่วยเหลือ การ นอบน้อม เป็นต้น

2. การแสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ (Empathic Assertion) เป็นการแสดงแบบเอาใจเขามาใส่ใจ เราเพื่อ เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกความต้องการที่มีอยู่ให้คู่สนทนาทราบ การแสดงออกแบบนี้จะสัมพันธ์กับ การแสดงออกของกลุ่มคนมากกว่าการแสดงออกแบบธรรมดา ซึ่งประกอบด้วยการยอมรับสถานการณ์ หรือ ความรู้สึกของกลุ่มคนตามที่เขายกหรือเล่าให้ฟัง การยอมรับในสิทธิของตนเองและผู้อื่น จำเป็นต้องคำนึง ถึงเสมอ

3. การแสดงออกที่ค่อนข้างรุนแรงขึ้น (Escalating Assertion) เป็นการแสดงออกที่แสดงถึงความ เข้มแข็งหรือค่อนข้างรุนแรงขึ้นกว่าปกติไปเรื่อยๆ อาจมีอารมณ์และเนื้อหาออกไปทางลบบ้าง เป็นเป้าหมาย เพื่อตอบสนองบุคคลที่บุกรุกสิทธิมากเกินไป ระดับของการแสดงออกจะค่อยๆ รุนแรงขึ้นกว่าธรรมดา แข็ง กร้าวขึ้นแต่ไม่ใช่เป็นการก้าวร้าว การแสดงออกแบบนี้มีเป้าหมาย ที่จะเรียกร้องสิทธิหรือต้องการปฏิเสธอย่าง ตรงไปตรงมา

4. การแสดงออกแบบเผชิญหน้าความจริง (Confrontive Assertion) ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการ หยุดการกระทำของผู้อื่น โดยการปรึกษาหารือหรืออธิบายการกระทำของผู้อื่นว่าเขาทำอะไร แสดงออกมา อย่างไร ซึ่งเป็นไปตามความเป็นจริง โดยไม่ได้เป็นการประเมินผลของผู้พูด อันจะทำให้เกิดความเข้าใจซึ่ง กันและกัน รู้ความต้องการ รู้ข้อมูล เพื่อช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหาทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างกันดีขึ้น แต่ถ้า แสดงออกแบบก้าวร้าวก็จะเป็นการบีบบังคับควบคุม หรือทำให้ผู้อื่นเกิดอารมณ์ต่อต้านได้

5. การแสดงออกโดยเปลี่ยนสรรพนามเป็น “ฉัน” (I Language Assertion) I Language ในที่นี้ ตรงข้ามกับ You Language เป็นการพูดถึงความรู้สึกส่วนตัวของเราแทนที่จะใช้คำว่า “คุณ” (You) เป็นอย่าง

นั่นอย่างนี้ กลับใช้คำว่า “ฉัน” (I) เพื่อแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น หรือความต้องการส่วนตัว โดยไม่ทำให้คู่สนทนาได้รับความไม่สบายใจในเชิงของการตำหนิ หรือคุกคามสิทธิและความรู้สึกส่วนตัวของเขา เช่น

I Language : ฉันรู้สึกอึดอัดใจ ถ้าจะขอร้องให้คุณเข้าประชุมด้วยกันทุกๆ ครั้ง ฉันรู้ว่าคุณก็มีงานอื่นๆ ทำอยู่ แต่ที่ประชุมต้องการความคิดเห็นของคุณ

You Language : คุณทำไมไม่เข้าประชุม เพราะหลายๆ คนต้องการความคิดเห็นของคุณคุณมัวแต่ไปทำงานอื่นๆ จะไม่ยอมเข้าประชุม

ซึ่งความนุ่มนวลในการสื่อสารจะดีกว่า ถ้าใช้ I Language เพราะ you Language เป็นการบ่งชี้ไปที่คู่สนทนา ทำให้คู่สนทนาหรือผู้ฟังเกิดการป้องกันตนเองหรือต่อต้าน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าชนิดของพฤติกรรมการแสดงออก มีทั้งการแสดงออกแบบธรรมดา การแสดงออกถึงความเห็นใจและความมั่นใจซึ่งระดับในการแสดงออกนั้นจะค่อยๆ เพิ่มความรุนแรงขึ้น ในการแสดงออกแบบเผชิญหน้าสามารถที่จะฟังและตอบฝ่ายตรงข้ามได้อย่างเข้าใจ รวมทั้งการแสดงออกเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

3.4 วัตถุประสงค์ของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

บาวเออร์และบาวเออร์ (Bower and Bower. 1976b : 7) ได้กล่าวถึง การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมไว้ว่า มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกสามารถควบคุมตนเองได้ลดความอายได้น้อยลง เพิ่มความกล้าแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมให้มากขึ้น

นอกจากนี้ แลงริช (Langrish. 1986a : 72) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้บุคคลสามารถเรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความรู้สึกที่ดี และยอมรับตนเอง รวมทั้งการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มเพื่อนให้การทำงานบรรลุผลสำเร็จด้วยดี โดยการพัฒนาทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสามารถที่จะปฏิบัติต่อบุคคลที่ชอบจัดการ หรือชอบวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น โดยปราศจากการโต้ตอบที่รุนแรง หรือการหลีกเลี่ยงด้วยความรู้สึกเจ็บปวดความรู้สึกผิด หรือความรู้สึกละอาย
2. ความสามารถในการขอร้อง และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้วยท่าทางที่มั่นคง โดยปราศจากการใช้เสียงดัง การรบกวนผู้อื่น หรือ การแสดงความโกรธ
3. ความสามารถที่จะให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เพื่อว่าทั้งสองฝ่ายจะได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตลอดจนได้รับในสิ่งที่แต่ละฝ่ายต้องการมากที่สุด

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่าการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการฝึกให้บุคคลที่มีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง จาก

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นด้วยความรู้สึกที่ดี และช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสมโดยไม่ละเมิดสิทธิของตนเองและของผู้อื่น เกิดความมั่นใจและรับรู้ตนเองในทางที่ดีขึ้น

3.5 องค์ประกอบของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมนั้น อัลเลอร์ดี และเอมมอนส์ (เพ็ญศรี วชิราวิโรจน์. 2527 : 30-31 ; อ้างอิงมาจาก Alberti and Emmons. 1978 ; *Your Perfect Right : A Guide to Assertive Behavior.*) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม พอสรุปได้ว่า ผู้ที่เข้ารับการฝึกจะต้องได้รับการฝึกเป็นพิเศษในเรื่องต่อไปนี้

1. การประสานสายตา (Eye Contact) เมื่อสนทนากับผู้ใด ผู้พูดสามารถมองประสานสายตากับผู้ฟังได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังได้ทราบถึงความรู้สึกจริงใจเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังพูดอยู่
2. การวางตัว (Body Posture) เรื่องราวที่กำลังพูดจะมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น ถ้าหากว่าผู้พูดเว้นระยะห่างจากตัวผู้ฟัง หรือ ยืน นั่ง การโน้มตัวเข้าหาผู้ฟังหรือ การวางตัวได้อย่างเหมาะสม
3. การแสดงท่าทาง (Postures) เรื่องราวที่ พูดจะมีความหนักแน่นมากขึ้นถ้าหากว่าผู้พูดมีการแสดงท่าทางประกอบอย่างเหมาะสม
4. การแสดงออกทางใบหน้า (Facial Expression) ผู้พูดที่สามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมได้ดี จะต้องแสดงสีหน้าหรือแสดงออกทางใบหน้าได้ตรงกับเรื่องราวที่กำลังพูด มิใช่ว่าขณะที่ผู้พูดกำลังโกรธ แต่สีหน้าที่แสดงออกกลับกลายเป็นยิ้มแย้มหรือหัวเราะ ซึ่งนับว่าเป็นการแสดงออกทางสีหน้าที่ไม่สอดคล้องกับเรื่องที่กำลังพูด
5. น้ำเสียง และระดับเสียง (Tone of Voice and Volume) การพูดเสียงเรียบๆ กระชับเบาๆ จะเป็นการยากที่จะชักจูงให้ผู้อื่นเชื่อหรือเป็นจริงเป็นจังในทำนองเดียวกันเสียงตะโกนก็เป็นอุปสรรคในการสื่อสารกับผู้อื่น ดังนั้น การใช้ระดับเสียงและน้ำเสียงที่สอดคล้องกับเรื่องราวที่สนทนา จะเป็นการชักจูงให้ผู้ฟังเชื่อถือ ตั้งใจฟัง และสนใจที่จะฟัง
6. โอกาสหรือเวลาในการพูด (Timing) โอกาสเวลาหรือกาลเทศะในการแสดงออกนั้นมีความสำคัญยิ่ง เพราะฉะนั้น การพูดหรือการแสดงออกในลักษณะใดๆ จะต้องเลือกโอกาสที่เหมาะสมด้วย เช่น ในกรณีที่นายจ้างและลูกจ้างเกิดการขัดแย้งกันการพูดของลูกจ้างกับนายจ้างในห้องส่วนตัว ย่อมดีกว่าพูดต่อหน้ากลุ่มคนงาน
7. เนื้อหาที่จะพูด (Content) บุคคลมักจะมีพลังใจ เพราะไม่ทราบว่าจะพูดอะไร ซึ่งนับว่าจะต้องมีการฝึกการพูดในบางสิ่งบางอย่าง เพื่อที่จะให้ผู้ฟังได้รู้ถึงความรู้สึกที่แท้จริงของผู้พูดในขณะนั้น
8. การฟัง (Listening) การแสดงให้ผู้พูดทราบถึงความสนใจฟัง การสะท้อนความคิดเห็นการแสดงสีหน้าที่เหมาะสมในขณะนั้น เช่น พยักหน้า และการพยายามทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดให้ชัดเจนเสียก่อนที่จะพูดโต้ตอบ

วัลลภ ปิยะมโนธรรม (2532ข : 129) กล่าวว่า การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก คือการฝึกความรู้สึกให้เป็นอิสระ เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำที่เป็นลักษณะเปิดเผยตรงไปตรงมา จริงใจ และลงท้ายผลก็คือ เป็นการแสดงความรู้สึกออกมาได้อย่างเหมาะสมทุกกาลเทศะ

3.6 ขนาดของกลุ่มและเวลาที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมนั้น สามารถกระทำได้ทั้งเป็นรายกลุ่ม และเป็นรายบุคคล ผู้เข้ารับการฝึกอาจเป็นบุคคลธรรมดาทั่วไป ทั้งบุคคลที่มีปัญหาทางอารมณ์ และทางพฤติกรรม รวมทั้งคนไข้โรคประสาท โรคจิต ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องขนาดของกลุ่ม เวลาที่ใช้ในการฝึก และมีผู้ให้ความเห็นไว้ดังนี้

หลุย จาปาเทศ (2533ค : 137) กล่าวว่า การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกนั้นอาจทำเป็นรายบุคคล หรือเป็นรายกลุ่มก็ได้ แต่มีความเชื่อว่าการทำเป็นกลุ่มโดยทั่วไปแล้ว จะได้รับผลดีกว่าการฝึกเป็นรายบุคคล เช่น การฝึกเป็นกลุ่ม สมาชิกจะได้รับการกระตุ้นหรือการเสริมแรงจากเพื่อนสมาชิก การฝึกเป็นกลุ่มสมาชิกจะเรียนรู้ความแตกต่างของสมาชิกในกลุ่มและสมาชิกในกลุ่มที่จะยอมรับสิทธิของเพื่อนสมาชิกที่เสนอตามเหตุผลตามสิทธิของเขา

เคนเฟอร์ และโกลด์สไตน์ (พรทิพย์ ทรัพย์สิน. 2532ก : 31 ; อ้างอิงมาจาก Kenfer and Goldsfein. 1975 ; *Helping People Change*.) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกควรมีสมาชิกตั้งแต่ 8-10 คน ส่วนจำนวนครั้งที่ใช้ในการฝึกควรเป็น 6-8 ครั้ง จะทำให้การฝึกได้ผลดีที่สุด

ฟลาวเวอร์ และ บูรัม (ยุพิน กองธรรม. 2532ก : 21 ; อ้างอิงจาก Flowers and Booraem. 1980) มีความเห็นว่า การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกนั้น สามารถใช้ได้กับบุคคลทุกประเภท ทั้งคนไข้ภายใน และคนไข้ภายนอก ผู้ที่มีปัญหาในคลินิกจิตบำบัด ตลอดจนนักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษาขนาดของกลุ่มที่ฝึกได้ผลคือ 8-10 คน จำนวนครั้งที่เหมาะสมคือ 6-12 ครั้ง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่ม ควรมีสมาชิก ประมาณ 8-10 คน และ เวลาที่ใช้ในการฝึกประมาณ 4-8 สัปดาห์ๆ ละ 1-2 ครั้งๆ ละ 1-2 ชั่วโมง

3.7 หลักและเทคนิคในการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม

พรรณราย ทรัพย์ะประภา (2524 : 70-75) ได้กล่าวถึงเทคนิคต่างๆ ที่นำมาใช้ในการฝึกพฤติกรรมแสดงออก พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. การให้คำแนะนำ (Instructional Coaching) คือ ผู้นำกลุ่มหรือผู้ฝึกจะเป็นผู้แนะนำให้ผู้รับการฝึกได้ทราบว่า เพราะเหตุใด บุคคลจึงไม่กล้าแสดงออกและชี้ให้เห็นว่า การเกิดความกล้าแสดงออกความวิตกกังวลนั้นมีผลเสียอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางให้ผู้รับการฝึกเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมแสดงออก

2. ในการแสดงตัวอย่าง (Modeling) เป็นเทคนิคที่ผู้นำกลุ่มและผู้ช่วยแสดงแบบหรือตัวอย่างให้ผู้รับการฝึกได้ดู หรืออาจจะดูจากเทปโทรทัศน์ก็ได้

3. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นการกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาจริงแล้วให้ผู้เข้ารับการฝึกที่มีลักษณะไม่กล้าแสดงออกนั้นถึงสถานการณ์นั้นๆ แล้วแสดงเป็นตัวเอง

4. การซ้อมบทบาทของพฤติกรรม (Behavior Rehearsal) คือ การให้ผู้เข้ารับการฝึกได้ซ้อมบทบาทพฤติกรรมที่ตนเองมีความต้องการจะแสดงออกต่อผู้อื่นก่อนที่จะไปแสดงพฤติกรรมนั้นจริงๆ ช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึก ได้ลดความวิตกกังวลเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น

5. การให้สิ่งเสริมแรง (Reinforcement) คือ การให้ผู้นำกลุ่มหรือผู้ฝึกกับผู้เข้ารับการฝึกซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มให้คำชมเชย ให้กำลังใจแก่กันและกัน ซึ่งจะเป็นสิ่งเสริมแรงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

6. การทำการบ้าน (Assigning Homework) เป็นการให้ผู้เข้ารับการฝึกมีประสบการณ์มากขึ้น โดยให้ผู้รับการฝึกไปฝึกต่อที่บ้าน

7. การเขียนบทพูด (Assertive Script) คือการให้ผู้เข้ารับการฝึกเขียนบทพูดเพื่อสื่อสาร ตามความต้องการอันแท้จริงของตนเอง เป็นการเตรียมบทพูดมาก่อนช่วยให้เกิดความมั่นใจขึ้น

แลงริช (Langrish. 1986b : 72-73) การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกนั้น ควรคำนึงถึงความต้องการของสมาชิกด้วยว่า เขาต้องการฝึกพฤติกรรมในด้านใดแต่อย่างไรก็ตามในโปรแกรมการฝึกนั้น ต้องประกอบด้วย

1. ให้สมาชิกได้เรียนรู้และเข้าใจ พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าวทางตรง และ พฤติกรรมแสดงที่เหมาะสมทั้งของตนเอง และบุคคลอื่น

2. ให้เรียนรู้ถึงพฤติกรรม ที่สมาชิกต้องการแสดงออกอย่างเหมาะสม

3. ฝึกพฤติกรรมที่สมาชิกต้องการ โดยการฝึกซ้อม และแสดงบทบาทสมมติ

4. ให้กลับไปฝึกแสดงที่บ้านหรือในสถานการณ์ที่เป็นจริง
 5. ประเมินผลจากการกลับไปฝึกที่บ้านหรือในสถานการณ์ที่เป็นจริง
- หลุย จำปาเทศ (2533ง : 136 – 137) ได้สรุปหลักการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกไว้ดังนี้

1. ฝึกให้เห็นความแตกต่างระหว่างการแสดงออกที่เหมาะสม การแสดงออกแบบก้าวร้าว และไม่กล้าแสดงออก
 2. ฝึกให้เห็นความแตกต่าง และการยอมรับในสิทธิของตนเองและผู้อื่น
 3. ฝึกคิดเพื่อช่วยจัดความคิดที่เป็นอุปสรรคต่อการแสดงออกที่เหมาะสม เช่น ความคิดที่ไร้เหตุผล ความวิตกกังวลมากเกินไป เหตุ ความรู้สึกผิดที่รุนแรง เป็นต้น
 4. ฝึกการพัฒนาทักษะการแสดงออกที่เหมาะสมโดยวิธีการฝึกปฏิบัติจริง
- นอกจากนี้ หลุย จำปาเทศ (2533จ : 138 – 142) ได้เสนอขั้นตอนในการฝึกการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งประกอบไปด้วย การฝึกให้รู้จักแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ไว้ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การฝึกเพื่อให้เข้าใจและสามารถเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงออก ทั้ง 3 รูปแบบ ได้ ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมที่เหมาะสม พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก
- ขั้นที่ 2 การฝึกวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองว่าเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางที่จะฝึกการแสดงออกที่เหมาะสมต่อไป
- ขั้นที่ 3 การฝึกให้พิจารณาถึงเหตุการณ์ที่เป็นปัญหา
- ขั้นที่ 4 การฝึกแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ด้วยการแสดงออกที่เหมาะสม โดยการวางแผนที่จะแก้ไขสถานการณ์นั้น เป็นขั้นตอน
- ขั้นที่ 5 การฝึกโดยเน้นการแสดงออกด้วยภาษาท่าทางที่เหมาะสม
- ขั้นที่ 6 การฝึกการแสดงออกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยง หรือ เผชิญหน้ากับอย่างเหมาะสม

ซอลเตอร์ (บาร์รี่ ลิลลา. 2535ก : 35 – 36 ; อ้างอิงจาก Saller. 1961 ; *Conditioned Reflex Therapy.*) ได้ให้แนวคิดในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก ไว้ดังนี้

1. ให้แสดงออกด้วยอารมณ์ และความรู้สึกทางคำพูดต่อเหตุการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่
2. ให้แสดงออกทางสีหน้าให้เหมาะสมกับเนื้อหาของความรู้สึกนึกคิด ในระหว่างการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
3. ให้แสดงออกซึ่งความขัดแย้งในเรื่องที่ไม่เห็นด้วย โดยไม่จำเป็นต้องฝืนใจคล้อยตาม ผู้อื่น
4. ใช้สรรพนามที่หนึ่งแทนตัวเองให้มากที่สุด เช่น "ฉัน" "ผม"
5. ให้แสดงออกทั้งสีหน้าท่าทาง ในการรับคำชมเชยอย่างจริงจัง
6. พยายามโต้ตอบอย่างรวดเร็วเป็นธรรมชาติ ทั้งคำพูดและท่าทางที่เหมาะสมกับเนื้อหาและสถานการณ์โดยไม่เว้นระยะไตร่ตรอง หรือ แสดงอาการลังเล

เกลลี (สุมาลี อุดมผล. 2537 : 26 ; อ้างอิงมาจาก Kelly. 1979. The 1976 annual handbook for group facilitator) การสร้างโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม เพื่อฝึกบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก หรือมีพฤติกรรมก้าวร้าวเฉพาะบางสถานการณ์ ที่ปรารถนาจะมีพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสมมากขึ้น โดยยึดหลักการให้คุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ (Humanistic Values) และใช้ระบบการฝึกทักษะที่เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นของพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสม ที่ละทักษะ

เรียงลำดับก่อนหลัง อย่างมีเหตุผล โดยใช้เทคนิคต่างๆ มาเสนอทักษะที่จัดไว้ นั้น และเคลลี ยังได้กล่าวถึงสาเหตุของการนำทักษะมาจัดเรียงลำดับก่อนหลัง โดยเริ่มต้นด้วยการเน้นที่เป้าหมายที่ผู้รับการฝึกจะต้องได้รับ คือ การแสดงออกที่สามารถยืนกรานในสิทธิของตนเอง และไม่ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น จากนั้นจึงนำทักษะประกอบที่จำเป็นของพฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสมมาเรียงลำดับกัน แล้วใช้เทคนิคที่เหมาะสมมาสอนแต่ละทักษะ เพื่อให้บุคคลไปถึงเป้าหมายที่ต้องการได้

เคลลี ได้สร้างโปรแกรมฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมที่มีขั้นตอนการฝึกที่ชัดเจน แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการให้ความรู้ทั่วไปเรื่องแนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม เริ่มต้นด้วยการแนะนำเรื่องแนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสมเนื่องมาจากพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมเป็นหัวใจสำคัญในการฝึก เพราะจะทำให้ผู้รับการฝึก ทราบขอบเขตและเหตุผลในการฝึก รวมทั้งสามารถเลือกทักษะในการแสดงออกอย่างเหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่ตนต้องการได้

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการฝึกทักษะที่เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นของพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม ซึ่งจัดแบ่งเป็น 3 ทักษะ ดังนี้

1. ทักษะขั้นเตรียมการ (Preparatory Skills) เป็นการสร้างความเข้าใจและสามารถนำความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสมไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้รับการฝึกได้เพิ่มพูนทักษะเกี่ยวกับการสร้างความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง การยอมรับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และการสร้างความเชื่อมั่นในสิทธิ ประกอบด้วยทักษะย่อยดังนี้

1.1 ทักษะการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง (Self - Confidence) จัดเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ที่ประกอบไปด้วยการพัฒนาในระดับความมั่นใจและระบบความเชื่อที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มา ถ้าไม่มีความเชื่อมั่นและความมั่นใจในคุณค่าของตนและผู้อื่นแล้ว ก็ยากที่จะเชื่อมั่นในสิทธิของตนและยากต่อการมีพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสมได้ ทักษะนี้ทำให้ผู้รับการฝึกสามารถยืนกรานในความเป็นตัวของตัวเองและแสดงสิทธิของตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสามารถช่วยในการพัฒนาทักษะที่ใช้ระหว่างบุคคลได้

1.2 ทักษะการแสดงสิทธิของตนเอง (Identification of Rights) ประกอบด้วยความเข้าใจในสิทธิของตน และสามารถแสดงสิทธิของตนในสถานการณ์ต่างๆ ได้ รวมทั้งเป็นการสร้างขอบเขตจิตใจและอารมณ์ที่ช่วยให้สามารถแสดงพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมได้

1.3 ทักษะการสร้างความเชื่อมั่นในสิทธิ (Confidence in Right) ประกอบด้วยการเป็นเจ้าของสิทธิและปรารถนาจะมีส่วนร่วมในการกระทำที่อยู่ในสิทธิของตนเองอย่างเหมาะสม

2. ทักษะขั้นปฏิบัติการ (Core Skills) เป็นการสร้างหรือเพิ่มความตระหนักรู้เกี่ยวกับทักษะที่เป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสม ดังนี้

2.1 ทักษะการใช้ภาษาพูดที่เหมาะสม (Verbal Assertion) เน้นการใช้ประโยคคำพูดที่ถูกต้องเหมาะสม ในการสื่อสารในสถานการณ์กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม สามารถยืนกรานในสิทธิของตนเองได้โดยไม่รุกรานสิทธิของผู้อื่น ทักษะการใช้ภาษาพูดที่เหมาะสมสามารถพัฒนาได้โดยการแนะนำคนอื่น และจากตัวแบบ

2.2 ทักษะการใช้ภาษาท่าทางที่เหมาะสม (Nonverbal Assertive) เป็นทักษะที่ใช้ประกอบการพูด หรือบางครั้งยังใช้สื่อความหมายแทนคำพูดได้อีกด้วย การใช้ภาษา ท่าทางที่เหมาะสม แบ่ง

แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบคือ ทางารเห็น ได้แก่ การสบตา การแสดงออกทางสีหน้าท่าทางของร่างกาย การเคลื่อนไหว และทางารได้ยิน ได้แก่ ความดัง ความถี่ จังหวะ ระดับความต่อเนื่องของเสียง รวมทั้งระยะห่างอย่างเหมาะสมด้วยกิริยาที่ผ่อนคลาย ไม่เครียด ซึ่งการใช้ภาษาท่าทางนี้จะเป็นตัวส่งเสริมให้ภาษาพูดมีประสิทธิภาพ

2.3 ทักษะการใช้ปัญญาความคิดที่เหมาะสม (Cognitive Assertive) เป็นความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลตามความเป็นจริง เหมาะกับสถานการณ์กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม นับเป็นทักษะที่สำคัญ ควรให้ผู้รับการฝึกหยุดการสร้างความคิดในแง่ที่ไม่ดีต่อตนเองและส่งเสริมให้เลือกแสดงออกตามความรู้สึก ความคิด และความต้องการที่แท้จริงอย่างถูกต้อง

2.4 ทักษะการผสมผสาน (Integration) เป็นการผสมผสานทักษะย่อยๆ ที่เป็นองค์ประกอบ การแสดงออกอย่างเหมาะสมและนำมาใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งการฝึกซ้อมและการฝึกแสดงพฤติกรรม เป็นวิธีการแรกที่นิยมมาใช้มากที่สุดในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสม และสิ่งที่จะทำให้พฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสมของบุคคลคงอยู่ตลอดไป คือ การให้การเสริมแรงทางบวก

3. ทักษะขั้นพิเศษ (Accessory Skills) เป็นตัวที่บ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของการฝึกทักษะของพฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสมที่ผ่านมา หรือเป็นตัววัดความสามารถของบุคคลในการประยุกต์ใช้ทักษะต่างๆ เพื่อแสดงพฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสมต่อ สถานการณ์ที่กำลังประสบ ซึ่งประกอบด้วย 2 ทักษะ คือ

3.1 การใช้เฉพาะด้าน (Special Application) เป็นส่วนที่บอกกล่าวเป็นพิเศษ พัฒนาทักษะพิเศษ ประกอบด้วยเรื่องของการปฏิสัมพันธ์ การขอร้อง การกล่าวคำยกย่องการวิพากษ์วิจารณ์อื่นๆ

3.2 การใช้เมื่อต้องการ (Special needs) เป็นความต้องการพิเศษของบุคคลเมื่อมีความยากลำบากที่จะแสดงออกอย่างเหมาะสม อันเนื่องมาจากความวิตกกังวล

จากหลักการและเทคนิคต่างๆ ที่ใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกข้างต้น สรุปได้ว่าพฤติกรรมของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยการฝึกให้เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม ด้วยเทคนิคหลายประการ ได้แก่ การให้คำแนะนำ การแสดงตัวอย่าง การให้เสริม การแสดงบทบาทสมมุติการฝึกซ้อมพฤติกรรม และการให้ไปฝึกเป็นกรบ้าน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม

4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

แมค เคลลาร์ (วงพัคตร์ ภูพันธ์ศรี. 2523 : 61 ; อ้างอิงจาก Mc Kellar. 1978 ; *Dissrtation Abstracts International.*) ได้ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกกับนิสิตปริญญาตรีปีที่ 2 และนิสิตบัณฑิตศึกษาว่า หลังจากที่ได้รับ การฝึกแล้วจะทำให้ นิสิตมีการเปลี่ยนแปลงการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่ และในด้านใดบ้าง โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ผลการทดลองพบว่า นิสิตที่ได้รับการฝึกมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแสดงออกได้เหมาะสมมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึก

เทท (สมดี ชาครวงศ์ไพสิฐ. 2539ก : 43 อ้างอิงจาก Tail. 1977 ; *Assertiveness Training for woman.*) ได้ทดลองฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกกับสตรีวัยรุ่น โดยใช้ แบบวัดบุคลิกภาพ 3 ด้าน คือ การยอมรับตนเองบทบาททางเพศ และความคาดหวังจากสังคม กลุ่มตัวอย่างมี 36 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 18

คน กลุ่มควบคุม 18 คน ผลปรากฏว่า การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกนั้น จะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มทักษะทางด้านสังคม ด้านการแสดงออก บทบาททางเพศและการยอมรับตนเอง

โรเบอร์ตดา (สมบัติ ชاکรวงศ์ไพสิฐ. 2539ก : 53 ; อ้างอิงจาก Roberta. 1977 ;

Phenomenological and Behavioral Consequences of Assertiveness Training for woman.) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก โดยมีสมมุติฐานในการวิจัยว่าสตรีเมื่อได้เรียนรู้วิธีการแสดงออกที่เหมาะสมแล้ว จะทำให้ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีขึ้นและจะทำให้มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้นด้วย กลุ่มตัวอย่างเป็นสตรี จำนวน 24 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกแตกต่างจากกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนและหลังการติดตามผล และกลุ่มทดลองมีความคิดเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดีกว่ากลุ่มควบคุม และได้สรุปว่า การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกสำหรับสตรี (Assertiveness Training for Women) เป็นวิธีที่ช่วยทำให้สตรีมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ในการแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นวิธีที่ทำให้สตรีมีการประเมินค่าตนเองในทางที่ดีมากขึ้น และมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้นด้วย

4.2 งานวิจัยในประเทศ

พรทิพย์ ทรัพย์สิน (2532ข : 72 -73) ได้ศึกษาผลการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมด่านสำโรงจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม มีพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา และท่าทางลดลง

อารีย์ ลีลา (2535ข : 61) ได้ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำรอบ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน กลุ่มควบคุม 8 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมีการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนดีขึ้น

ไพโรพวรรณ ไชยสุวรรณ (2537 : 66) ได้ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อลดพฤติกรรมพูดที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองบางพรหมกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมพูดที่ไม่เหมาะสมลดลงเพราะว่าวิธีฝึกพฤติกรรมการแสดงออก เป็นวิธีที่ช่วยให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมพูดที่เหมาะสมทั้งภาษาถ้อยคำ และภาษาท่าทางได้อย่างเหมาะสม

ระวีวรรณ แก้วคงทอง (2539 : 84) ได้ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนในสถานสงเคราะห์ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าหลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกแล้ว กลุ่มทดลอง มีระดับพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำกว่าก่อนการทดลอง และมีระดับพฤติกรรมก้าวร้าวต่ำกว่ากลุ่มควบคุม และผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า หลังจากกลุ่มทดลองได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกแล้วมีระดับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอีกด้วย

จากผลงานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการฝึกพฤติกรรม การแสดงออกนั้น เป็นวิธีการที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ไปในทางที่ดีขึ้น ช่วยให้ผู้บุคคลมีการแสดงออกได้อย่างเหมาะสมมากขึ้นเป็นการฝึกทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับบุคคลอื่นอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนบ้านวังเดือนห้า อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน จำนวน 11 คน เป็นนักเรียนชาย จำนวน 6 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 5 คน

โดยมีขั้นตอนในการคัด

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประเมินพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนจำนวน 11 คน ตามแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการประเมินพบว่า นักเรียนทั้ง 11 คน มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน

2. ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียนที่ได้มาจากข้อ 1 เพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง ปรากฏว่านักเรียนทุกคนสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
2. แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
3. โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมกับเพื่อน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบประเมินพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

1.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน และการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน

1.2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

1.3 ผู้วิจัยสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

1.4 สร้างแบบประเมินพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน แล้วนำไปให้
ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ตรวจสอบให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ เนื้อหา ภาษาที่ใช้ แล้ว
นำมาปรับปรุงแก้ไข

1.5 นำแบบประเมินพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนที่ได้รับการ
รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ครูประจำชั้นประเมินพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ตัวอย่าง แบบประเมินพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน
แบบประเมินพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

ชื่อผู้ประเมิน.....() ครูประจำชั้น

คำชี้แจงให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังรายการพฤติกรรมที่กำหนดให้ โดย
พิจารณาว่านักเรียนแสดงพฤติกรรมอย่างไร เมื่อมีความคิด ความรู้สึก และการ
กระทำที่ไม่สอดคล้องกัน

สถานการณ์: การทำงานร่วมกันในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ข้อที่	รายการพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับ เพื่อนของนักเรียน	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	เดินหนี		
2.	แสดงความอาการเจยเมย		
3.	ไม่สนใจการกระทำของเพื่อน		
4.	โต้เถียง		
5.	ต่อว่าเพื่อน		
6.	ด่าเพื่อน		
7.	ออกคำสั่งให้เพื่อนทำตาม		
8.	บังคับให้เพื่อนทำตามความต้องการของตน		
9.	พูดจาประชดประชัน		
10.	ดบเพื่อน		
11.	เตะเพื่อน		
12.	ชกต่อยกับเพื่อน		
13.	บอกความคิด ความรู้สึกของตนเองให้เพื่อนทราบ		
14.	พูดปรับความเข้าใจ		
15.	ร่วมกันหาสาเหตุและแนวทางที่จะทำให้ได้ข้อยุติที่ เหมาะสม		

การให้คะแนน กำหนดไว้ดังนี้

ถ้าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

ปฏิบัติ	ให้คะแนน	1	คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	ให้คะแนน	0	คะแนน

ถ้าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

ปฏิบัติ	ให้คะแนน	0	คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	ให้คะแนน	1	คะแนน

2. แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลำดับขั้นในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน และจากการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

2.2 ศึกษาการสร้างแบบบันทึกพฤติกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคล แล้วนำไปให้ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ พิจารณาสถานการณ์ และลักษณะพฤติกรรมที่สังเกตให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2.3 นำแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ลักษณะแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน

เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนตามสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ประกอบด้วย สถานการณ์ และรายการพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน โดยมีช่องให้ผู้สังเกตบันทึกว่าพฤติกรรมเหล่านั้นกลุ่มตัวอย่างได้ปฏิบัติหรือไม่

การบันทึกพฤติกรรมในแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน

ให้ผู้สังเกตทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังรายการพฤติกรรมที่กำหนดให้ 2 ช่อง คือช่องปฏิบัติ สำหรับรายการพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างแสดงออก และช่องไม่ปฏิบัติ สำหรับรายการพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างไม่ได้แสดงออก

การให้คะแนน กำหนดไว้ดังนี้

ถ้าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม การให้คะแนนเป็นดังนี้

ปฏิบัติ	ให้คะแนน	1	คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	ให้คะแนน	0	คะแนน

ถ้าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การให้คะแนนเป็นดังนี้

ปฏิบัติ	ให้คะแนน	0	คะแนน
ไม่ปฏิบัติ	ให้คะแนน	1	คะแนน

ตัวอย่าง แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน

สถานการณ์ นักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำความสะอาดห้องเรียน แต่ปรากฏว่าเพื่อนๆ ของนักเรียนไม่ร่วมมือกันทำงาน ต่างคนต่างเกี่ยงกันรับผิดชอบ และมีการโต้เถียงกัน

ข้อที่	รายการพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	เดินหนี		
2.	แสดงความอาการเฉยเมย		
3.	ไม่สนใจการกระทำของเพื่อน		
4.	โต้เถียง		
5.	ต่อว่าเพื่อน		
6.	ด่าเพื่อน		
7.	ออกคำสั่งให้เพื่อนทำตาม		
8.	บังคับให้เพื่อนทำตามความต้องการของตน		
9.	พูดจาประชดประชัน		
10.	ตบเพื่อน		
11.	เตะเพื่อน		
12.	ชกต่อยกับเพื่อน		
13.	บอกความคิด ความรู้สึกของตนเองให้เพื่อนทราบ		
14.	พูดจาปรับความเข้าใจ		
15.	ร่วมกันหาสาเหตุและแนวทางที่จะทำได้ข้อยุติที่เหมาะสม		

ขั้นตอนในการสังเกต

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้แก่ อาจารย์สมพร ทัพมงคล ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัยนิยามศัพท์เฉพาะและการบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกการสังเกตได้อย่างถูกต้อง

2. การสังเกตในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ และพฤติกรรมของนักเรียนตามแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ตามสถานการณ์ที่กำหนดก่อนและหลังการทดลอง

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต

การสังเกตในครั้งนี้เป็นการสังเกตลักษณะพฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนด จึงหาความเชื่อมั่นของการสังเกตโดยใช้วิธีการของ วิลเลียม เอ สกอตต์ (William A. Scott) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 134) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\pi = \frac{P_c - P_c}{1 - P_c}$$

π แทน ความเชื่อมั่นของการสังเกต

P_0 แทน อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการสังเกต ได้ตรงกัน

ของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งได้จากผลต่างระหว่าง 1.00 กับค่าผลรวมของผลต่างระหว่าง ร้อยละของค่าสังเกต พฤติกรรมของผู้สังเกต 2 คน

P_c แทน อัตราส่วนของความน่าจะเป็นการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันที่เกิดขึ้น

โดยความบังเอิญของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งหาได้จากสัดส่วนของคะแนนพฤติกรรมที่มีจำนวนสูงสุดและรองลงมา โดยเลือกจากผู้สังเกตคนใดคนหนึ่งก็ได้ นำค่าทั้ง 2 มายกกำลังสอง แล้วนำมารวมกัน

3. โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทาง ในการสร้างโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

3.2 สร้างโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและจุดมุ่งหมายของงานวิจัย แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีดำเนินการ แล้วผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

3.3 นำโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม จากข้อ 3.2 ที่ปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วไปทดลองใช้ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านขวัญผาง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน เพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหา วิธีการ และเวลาที่ใช้ในการทดลอง

3.4 นำโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมแสดงที่เหมาะสม (ดังแสดงในภาคผนวก) ไปใช้กับกลุ่มทดลอง โดยดำเนินการทดลอง จำนวน 13 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที

การเตรียมการก่อนดำเนินการทดลอง

1. เตรียมผู้สังเกตพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

1.1 เลือกผู้ช่วยวิจัย 1 คน เพื่อช่วยสังเกต โดยกำหนดให้ผู้ช่วยวิจัยในครั้งนี้เป็นครูที่สอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย

1.2 ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย ศึกษาทำความเข้าใจ จุดมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน และแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถใช้บันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนได้ถูกต้อง

1.3 ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย ได้แก่ อาจารย์เรณู ชำนาญแก้ว ฝึกสังเกตและบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียน

บ้านขวัญฝาง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างตามสถานการณ์ที่กำหนด 6 สถานการณ์ (สถานการณ์ที่ 1 – 3) ในระยะก่อนทดลอง และ (สถานการณ์ที่ 4 – 6) ในระยะหลังการทดลอง เพื่อหาค่าดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกตไม่ต่ำกว่า 0.80

2. เตรียมสถานการณ์ที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง

2.1 ศึกษาแนวทางในการกำหนดจำนวนสถานการณ์ และระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกต จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 สำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดสถานการณ์

2.3 สร้างสถานการณ์ในการสังเกต ระยะก่อนการทดลอง 3 สถานการณ์ (สถานการณ์ที่ 1 – 3) สถานการณ์ละ 5 นาที ระยะทดลองภายหลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 2 จำนวน 3 สถานการณ์ (สถานการณ์ที่ 4 – 6) สถานการณ์ละ 5 นาที และเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 4 จำนวน 3 สถานการณ์ (สถานการณ์ที่ 7 – 9) สถานการณ์ละ 5 นาที ระยะหลังการทดลอง หลังจากฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6 จำนวน 3 สถานการณ์ (สถานการณ์ที่ 10 – 12) สถานการณ์ละ 5 นาที และเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 8 จำนวน 3 สถานการณ์ (สถานการณ์ที่ 13 – 15) สถานการณ์ละ 5 นาที

2.4 นำสถานการณ์ที่สร้างในข้อ 2.3 ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ตรวจสอบความเหมาะสมทางด้านภาษาและเนื้อหา

2.5 นำสถานการณ์จากข้อ 2.4 มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การดำเนินการทดลอง

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest Posttest Design ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง One Group Pretest Posttest Design

การสังเกต ก่อน การทดลอง (ระยะเสถียร)	การสังเกตระหว่างการทดลอง		การสังเกตภายหลังการทดลอง	
	การสังเกตหลังการ ทดลองเมื่อสิ้นสุด สัปดาห์ที่ 2	การสังเกตหลังการ ทดลองเมื่อสิ้นสุด สัปดาห์ที่ 4	การสังเกตหลังการ ทดลองเมื่อสิ้นสุด สัปดาห์ที่ 6	การสังเกตหลังการ ทดลองเมื่อสิ้นสุด สัปดาห์ที่ 8
T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅

ความหมายของสัญลักษณ์

T ₁	แทน	ผลการสังเกตพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนก่อนการทดลอง (Pretest)
T ₂	แทน	ผลการสังเกตพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนระหว่างการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 2
T ₃	แทน	ผลการสังเกตพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนระหว่างการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 4
T ₄	แทน	ผลการสังเกตพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6 (Posttest)
T ₅	แทน	ผลการสังเกตพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 8 เพื่อศึกษาความคงทนของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน

2. วิธีดำเนินการทดลอง

การศึกษานี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ดังนี้

2.1 ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกตพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ตามสถานการณ์ที่กำหนด 3 สถานการณ์ (สถานการณ์ที่ 1-3) สถานการณ์ละ 5 นาที (Johnson. 1986 : 201) และบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนตามแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลองเมื่อวันจันทร์ที่ 5 พฤศจิกายน 2544

2.2 ระยะทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองการฝึกตามโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เริ่มตั้งแต่วันอังคารที่ 6 พฤศจิกายน 2544 ถึงวันพฤหัสบดีที่ 13 ธันวาคม 2544 ระหว่างเวลา 15.30 น. – 17.00 น. เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ 2 ครั้ง 2 ครั้ง 1 ชั่วโมง 30 นาที สถานที่ทดลองห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังเดือ้นท่า ภายหลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ในสัปดาห์ที่ 2 และ 4 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนตามสถานการณ์ที่กำหนด สถานการณ์ละ 5 นาที โดยเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 2 สถานการณ์ที่กำหนดคือ สถานการณ์ที่ 4-6 และเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 4 สถานการณ์ที่กำหนดคือสถานการณ์ที่ 7-9 และบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนตามแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

2.3 ระยะหลังทดลอง

เป็นระยะที่ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกภายหลังการทดลอง และติดตามผลการฝึกเพื่อศึกษาความคงทนของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน โดยเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6 และ 8 ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ตามสถานการณ์ที่กำหนด 3 สถานการณ์ คือ สถานการณ์ที่ 10-12 และ 13-15 ตามลำดับ สถานการณ์ละ 5 นาที และบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนตามแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ตาราง 2 ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง

วัน เดือน ปี	การดำเนินการทดลอง	การสังเกต
5 พ.ย. 44	ระยะก่อนการทดลอง บันทึกคะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ของนักเรียนก่อนการทดลอง ระยะทดลอง	T ₁
6 พ.ย. 44	ปฐมนิเทศ – พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม พฤติกรรมด้านภาษา ท่าทาง และภาษาถ้อยคำ	
8 พ.ย. 44	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่หลีกหนี	T ₂
13 พ.ย. 44	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่หลีกหนี	
15 พ.ย. 44	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่หลีกหนี	
19 พ.ย. 44	บันทึกคะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ของนักเรียนเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 2	
20 พ.ย. 44	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ	
22 พ.ย. 44	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ	
27 พ.ย. 44	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ	
29 พ.ย. 44	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ	
3 ธ.ค. 44	บันทึกคะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ของนักเรียน เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 4	
4 ธ.ค. 44	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ	
6 ธ.ค. 44	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การหันหน้า เข้าหากัน	T ₃
11 ธ.ค. 44	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การหันหน้า เข้าหากัน	
13 ธ.ค. 44	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การหันหน้า เข้าหากัน	
14 ธ.ค. 44	ปัจฉิมนิเทศ	T ₄
17 ธ.ค. 44	ระยะหลังการทดลอง บันทึกคะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ของนักเรียนหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6	
2 ม.ค. 45	บันทึกคะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของ นักเรียนหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 8 เพื่อศึกษาความคงทนของ พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน	T ₅

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS (Statistical Package for the Social Sciences) มีดังนี้

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. หาค่าอัตราความก้าวหน้าของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนโดยนำคะแนนเปรียบเทียบกับคะแนนที่ได้จากการสังเกตก่อนการทดลองหรือระยะเส้นฐาน (Baseline)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย
 - 1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - 1.3 สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ
 - 1.4 สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
 - 1.4.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
 - 1.4.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
 - 1.4.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 - 1.4.4 หาค่าอัตราความก้าวหน้าของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนโดยนำคะแนนเปรียบเทียบกับคะแนนที่ได้จากการสังเกตก่อนการทดลองหรือระยะเส้นฐาน
2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาความเชื่อมั่นของการสังเกตโดยใช้วิธีของสกอตต์ (Scott) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540ก : 134)
3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม โดยใช้ t - test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t - Dependent) แบบทิศทางเดียว (One - tailed test) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540ข : 155-156)
 - 3.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนแยกรายด้านทั้งกลุ่ม โดยใช้ t - test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t - Dependent) แบบทิศทางเดียว (One - tailed test) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540ค : 155-156)
 - 3.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA)
 - 3.4 หาค่าอัตราความก้าวหน้า ของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนโดยนำคะแนนเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่ได้จากการสังเกตก่อนการทดลองหรือระยะเส้นฐาน (Baseline)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
D	แทน	ผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
t	แทน	ค่าสถิติ t ที่ใช้พิจารณาใน t – Dependent
df	แทน	ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 2

ตาราง 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

กลุ่มทดลองที่ 1	n	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	11	24.00	2.49	12.344**
หลังการทดลอง	11	37.00	2.24	
t = 2.764				
(.01 ; df 10)				

** มีนัยสำคัญระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1 คำสถิติพื้นฐาน

การวิเคราะห์ได้นำคะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ระยะเวลาทดลองและ ระยะเวลาหลังการทดลองการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม มาหาคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 3

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระยะเวลาทดลอง ระยะเวลาทดลอง และระยะเวลาหลังการทดลองการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน	ระยะก่อนทดลอง	ระยะทดลอง		ระยะหลังการทดลอง	
		คะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนที่สังเกตได้เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 2	คะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนที่สังเกตได้เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 4	คะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนที่สังเกตได้เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6	คะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนที่สังเกตได้เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 8
$\bar{X}$	24.00	32.82	33.91	37.00	35.54
S.D.	2.49	3.46	2.02	2.24	1.29

จากตาราง 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระยะทดลอง และระยะเวลาหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนทดลองการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

2.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนจากการทดลองการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การวิเคราะห์ครั้งนี้ได้นำคะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระยะก่อนทดลอง ระยะเวลาทดลอง และระยะเวลาหลังการทดลองฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม มาวิเคราะห์ความแตกต่างโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA) ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 4

ตาราง 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างนักเรียน	10	49.64	4.96	47.62**
ระหว่างสัปดาห์	4	1141.16	285.29	
ความคลาดเคลื่อน	40	239.64	5.99	
รวม	54	1430.44		

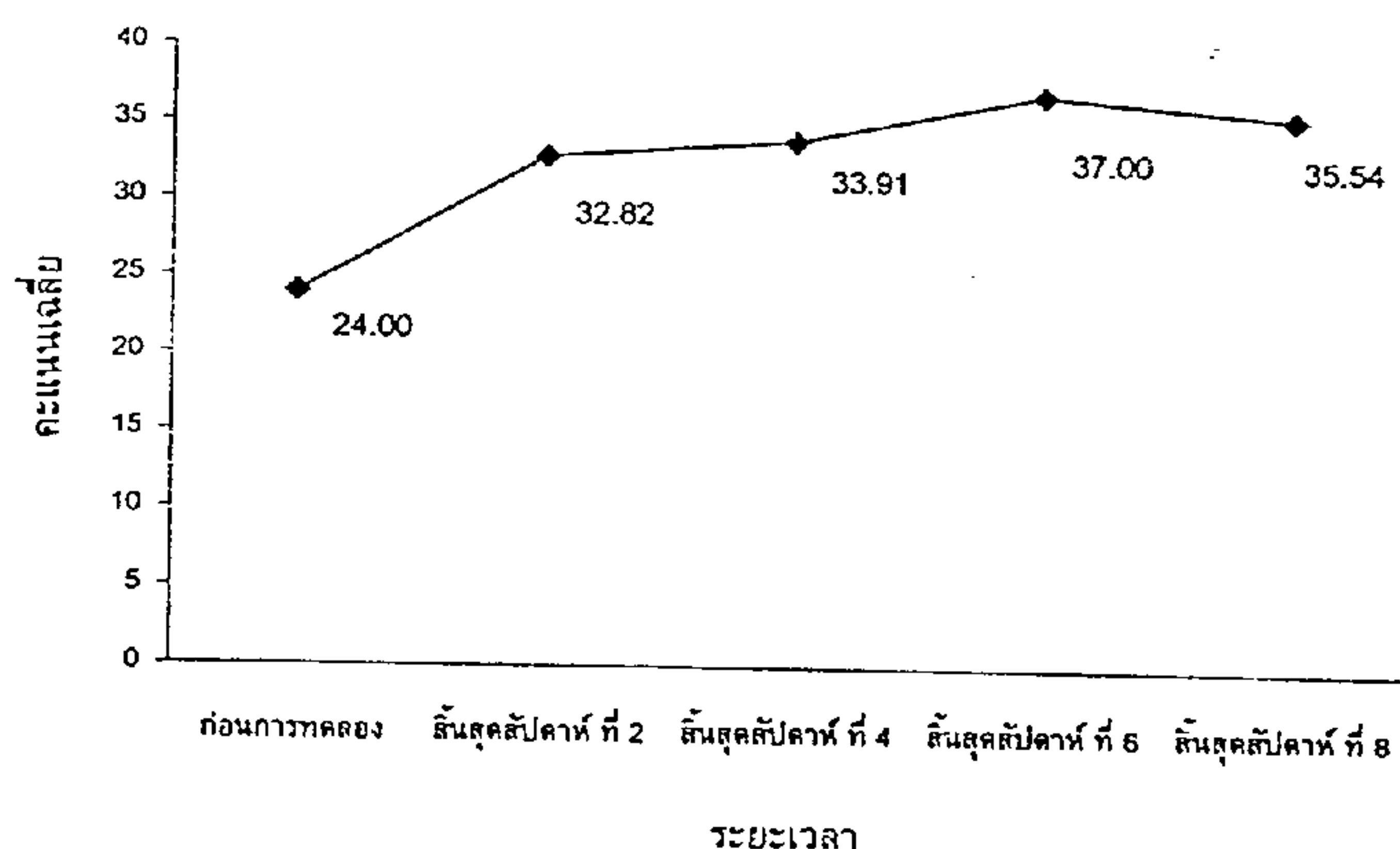
$$F_{(.01 ; df 4, 10)} = 5.99$$

** มีนัยสำคัญระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 ปรากฏว่าพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
ระยะทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะก่อนทดลองการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมพบค่าความ
แปรปรวนแบบวัดซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 การแสดงเส้นภาพแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความ
ขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เพื่อให้เห็นแนวโน้มของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงนำคะแนนเฉลี่ยในระยะก่อนทดลอง ระยะทดลอง ระยะหลังการทดลองการฝึก
พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนมาเขียนเป็นเส้นภาพ ดังภาพประกอบ
ที่ 1

ภาพประกอบ 1 เส้นภาพแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลการวิเคราะห์ตามภาพประกอบ 1 พบว่า พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระยะทดลองการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม เมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6 มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นเมื่อเทียบกับระยะก่อนทดลองการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม และในระยะหลังการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 8 เพื่อศึกษาความคงทนของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงลดลงแต่ยังคงสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง โดยมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงไม่ชัดเจน

หมายเหตุ

แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงชัดเจน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมของนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 1 เท่า หรือเพิ่มขึ้นเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ก่อนได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงไม่ชัดเจน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมของนักเรียนไม่เพิ่มขึ้นหรือเพิ่มขึ้นน้อยกว่า 1 เท่า หรือเพิ่มขึ้นน้อยกว่าเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ก่อนได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมโดยโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

2.4 การแสดงอัตราความก้าวหน้าของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การวิเคราะห์ครั้งนี้ได้นำผลต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนที่สังเกตได้จากระยะทดลอง การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ในแต่ละครั้งทั้งหมด กับคะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนระยะก่อนทดลองการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมหารด้วยคะแนนเฉลี่ยระยะก่อนทดลองการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 5

ตาราง 6 การแสดงอัตราความก้าวหน้าของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

อัตราความก้าวหน้า	ระยะทดลอง		ระยะหลังการทดลอง	ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นไปแล้ว 2 สัปดาห์
	สิ้นสุดสัปดาห์ที่ 2	สิ้นสุดสัปดาห์ที่ 4	สิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6	สิ้นสุดสัปดาห์ที่ 8
พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน	0.37	0.41	0.54	0.48

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า อัตราความก้าวหน้าของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีอัตราความก้าวหน้ามากขึ้นเรื่อยๆ โดยสัปดาห์ที่ 2 มีอัตราความก้าวหน้าเท่ากับ 0.37 เท่าของคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง หรือเพิ่มเป็น 37 เปอร์เซ็นต์ของคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง สัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 6 มีอัตราความก้าวหน้าเป็น 0.41 และ 0.54 เท่าของคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง หรือเพิ่มขึ้นเป็น 41 เปอร์เซ็นต์ และ 54 เปอร์เซ็นต์ของคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง และระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นไปแล้ว 2 สัปดาห์อัตราความก้าวหน้าลดลงกว่าสัปดาห์ที่ 6 แต่ยังสูงกว่าระยะก่อนทดลอง 0.48 เท่าหรือ 48 เปอร์เซ็นต์ ของคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงและอัตราความก้าวหน้าของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจในการพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ได้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง และอัตราความก้าวหน้าของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ของนักเรียนในระยะต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน และจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการ ความสนใจ และระยะเวลาที่เหมาะสมให้กับนักเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนนักเรียน ก่อนและหลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
2. เพื่อศึกษาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงและอัตราความก้าวหน้าของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
2. พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง และอัตราความก้าวหน้าสูงขึ้น หลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนบ้านวังเดือนห้า อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน จำนวน 11 คน เป็นนักเรียนชาย 6 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 5 คน

ตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ดำเนินการทดลอง 6 สัปดาห์ ๑ ละ 2 ครั้งละ 1 ชั่วโมง 30 นาที และระยะการสังเกต พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ติดตามผลหลังการทดลองสิ้นสุดไปแล้ว 2 สัปดาห์ รวมการทดลองทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ ตามโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

1. แบบประเมินพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
2. แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
3. โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมกับเพื่อน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกตพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ตามสถานการณ์ที่กำหนด 3 สถานการณ์ (สถานการณ์ที่ 1-3) สถานการณ์ละ 5 นาที (Johnson. 1986 : 201) และบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนตามแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลองเมื่อวันจันทร์ที่ 5 พฤศจิกายน 2544

2. ระยะทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองการฝึกตามโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เริ่มตั้งแต่วันอังคารที่ 6 พฤศจิกายน 2544 ถึงวันพฤหัสบดีที่ 13 ธันวาคม 2544 ระหว่างเวลา 15.30 น. – 17.00 น. เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ๑ ละ 2 ครั้ง ๑ ละ 1 ชั่วโมง 30 นาที สถานที่ทดลองห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังเดือหน้า ภายหลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ในสัปดาห์ที่ 2 และ 4 ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนตามสถานการณ์ที่กำหนด สถานการณ์ละ 5 นาที โดยเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 2 สถานการณ์ที่กำหนดคือ สถานการณ์ที่ 4-6 และเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 4 สถานการณ์ที่กำหนดคือสถานการณ์ที่ 7-9 และบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนตามแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

3. ระยะหลังทดลอง

เป็นระยะที่ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกภายหลังการทดลอง และติดตามผลการฝึกเพื่อศึกษาความคงทนของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน โดยเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6 และ 8 ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ตามสถานการณ์ที่กำหนด 3 สถานการณ์ สถานการณ์ที่ 10-12 และ 13-15 สถานการณ์ละ 5 นาที และบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนตามแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม SPSS FOR WINDOWS (Statistical Package for the Social Sciences) มีดังนี้

4.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

4.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.3 หาค่าอัตราความก้าวหน้า ของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน โดยนำคะแนนเปรียบเทียบกับคะแนนที่ได้จากการสังเกตก่อนการทดลองหรือระยะเส้นฐาน (Baseline)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าสรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ระยะทดลอง และระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนทดลอง
2. พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงและอัตราความก้าวหน้าสูงขึ้นทั้งในระยะทดลอง และระยะหลังทดลอง เมื่อเทียบกับระยะก่อนทดลอง

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านวังเดือนห้า อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท โดยการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และอัตราความก้าวหน้าสูงขึ้น ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม โดยโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนสูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมสามารถทำให้พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนสูงขึ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม (Assertiveness Training) เป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนประกอบกับผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคต่างๆ ในการดำเนินการฝึก ซึ่งได้แก่ การใช้บทบาทสมมติแบบมีบทการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท และการใช้ตัวแบบ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้แนวทางที่จะเลือกแนวทาง การแสดงออกที่เหมาะสม เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนนักเรียนมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติ ได้แสดงตามบทบาทต่างๆ ที่ตนได้รับ ได้แสดงตามบทบาทที่นักเรียนผู้แสดงแนวคิดแนวทางไว้ ได้สังเกตการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการแสดง ได้แสดงตัวอย่างให้ดูเพื่อใช้เป็นตัวแบบ ได้สังเกตพฤติกรรมแสดงออกของแม่แบบ ได้เลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้วิเคราะห์และอภิปราย เกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ในระหว่างการวิเคราะห์ และอภิปราย ผู้วิจัย จะได้ให้คำ

แนะนำ ให้ข้อมูลย้อนกลับ และให้แรงเสริมทางบวก เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน นอกจากนี้ นักเรียนจะได้มีโอกาสฝึกซ้อมพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนทำให้นักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนได้แก่ การไม่หลีกหนี การไม่ใช้อำนาจ การหันหน้าเข้าหากัน

จากการสังเกตพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมนักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนเพิ่มขึ้นตามลำดับ คือ การพูดปรับความเข้าใจกัน การแสดงความคิดเห็นความรู้สึกของตนเองให้เพื่อนทราบ และการร่วมกันหาสาเหตุ และแนวทางที่จะทำให้อายุติที่เหมาะสม ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการหันหน้าเข้าหากัน ส่วนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนลดลงตามลำดับคือ การต่อว่าเพื่อน การแสดงอาการเฉยเมย ไม่สนใจในการกระทำของเพื่อน ออกคำสั่งให้เพื่อนทำตาม บังคับให้เพื่อนทำตามความต้องการของตน พุดจาประชดประชัน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการใช้อำนาจและด้านหลีกหนี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรพรรณ ไชยสุวรรณ (2537 : 6) ที่ได้ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ฝึกพฤติกรรมการพูดที่ไม่เหมาะสมลดลง หลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม นอกจากจะทำให้พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนสูงขึ้นแล้ว นักเรียนยังได้การยอมรับจากกลุ่ม มีความตระหนักต่อความรู้สึกของกลุ่มเกิดความภาคภูมิใจและด้านการปรับปรุงพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พรรณราย ทรัพย์ประภา (2526 : 42) ที่กล่าวว่า การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกโดยใช้วิธีแก้ปัญหาจะช่วยให้บุคคลได้ เรียนรู้วิธีที่จะดำเนินการกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและช่วยให้บุคคลมีความเป็นอิสระที่จะแสดงออกอย่างเหมาะสมตลอดจนปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ดีขึ้น

2. พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นทั้งในระยะทดลอง และระยะหลังทดลอง เมื่อเทียบกับระยะก่อนทดลอง และมีอัตราความก้าวหน้าสูงขึ้นเรื่อย ๆ คือ สิ้นสุดสัปดาห์ที่ 2 มีอัตราความก้าวหน้าเป็น 0.37 เท่า ของคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลองหรือสูงขึ้นเป็น 37 % ของคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง สิ้นสุด สัปดาห์ที่ 4 และ สิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6 มีอัตราความก้าวหน้าเป็น 0.54 และ 0.41 เท่า ของคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง ของคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลองหรือ เพิ่มขึ้น เป็น 54% และ 41% ของ คะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง และระยะหลังทดลองอัตราความก้าวหน้าลดลงกว่า สิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6 แต่ยังคงสูงกว่าระยะก่อนทดลอง 0.48 เท่า หรือ 48% ของคะแนนเฉลี่ยก่อนทดลอง ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน โดยใช้เนื้อหาตลอดทั้งสถานการณ์ซึ่งไม่ซ้ำกัน แต่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะทำให้นักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยหลายเรื่องพบว่า การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม สามารถพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ของผู้เรียนได้ เช่น ผลการวิจัยของ กาญจนา หลวงจอก (2532ค : (3)) ที่ได้ศึกษาการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางแพปฐมวิทยา จังหวัดราชบุรี และพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลสูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้อง ผลการวิจัยของ

ระวีวรรณ แก้วทอง (2539 : 84) ที่ได้ศึกษา เรื่องผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนในสถานสงเคราะห์ และ พบว่า หลังจากกลุ่มทดลองได้รับการฝึก พฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกแล้วมีระดับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

จากการสังเกตของผู้วิจัย ที่เป็นผู้ดำเนินการศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมให้แก่แก่นักเรียนผู้ที่ได้รับการฝึก พบว่า นักเรียนมีความสนใจ และให้ความร่วมมือในการฝึกทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการฝึกนักเรียนที่เข้ารับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ด้วยการให้แรงเสริมทางบวกอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนจึงทำให้บรรยากาศในการฝึกดำเนินไปด้วยดี นอกจากนี้ยังพบว่า การฝึกในครั้งแรกๆ นักเรียนจะไม่ค่อยกล้าแสดงบทบาทสมมติ จะเกี่ยงให้เพื่อนแสดงก่อน แต่เมื่อครั้งต่อมานักเรียนจะมีการจัดแบ่งการแสดงกันเอง พร้อมทั้ง ฝึกซ้อมกันเอง และร่วมแสดงความคิดเห็นกันมากขึ้นทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคต่างๆ ในการดำเนินการฝึกซึ่งได้แก่ การใช้บทบาทสมมติแบบมีบท การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท การใช้ตัวแบบ ซึ่งในระหว่างการฝึก ผู้วิจัยได้ ให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้แรงเสริมทางบวก และการฝึกซ้อมพฤติกรรม ซึ่งทำให้นักเรียนมีความไว้วางใจ และเข้าใจซึ่งกันและกัน นักเรียนที่ได้รับการฝึกได้ร่วมกันแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์ต่างๆ มีโอกาสฝึกปฏิบัติและได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างกัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรติดตามผลของการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมว่าพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงและอัตราความก้าวหนายังคงสูงขึ้นหรือไม่หลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมแสดงออกไปแล้ว 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี

1.2 เพิ่มระยะเวลาในการฝึกเพื่อให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนมากขึ้น

1.3 ในการสังเกตบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยควร สังเกต โดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว ว่ากำลังถูกสังเกตพฤติกรรมซึ่งจะทำให้เด็กนักเรียนที่ถูกสังเกตแสดงพฤติกรรมได้อย่างเป็นธรรมชาติ โดยไม่ต้องรู้สึกว่ามีใครกำลังดูอยู่ โดยอาจจะมีห้องสังเกตการณ์โดยเฉพาะเป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อกำรวิจัยครั้งต่อไป

ควรจะศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาในด้านอื่นๆ บ้าง เช่น ความมีระเบียบ ความเป็นผู้นำ และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา หลวงจอก. (2536). การฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางแพปฐมพิทยาสังหะจังหวัดราชบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อุดลำนเา.
- คมเพชร จัตรศุภกุล. (2530). ทฤษฎีการให้คำปรึกษา. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทร์ฉาย พัทธ์ศิริกุล. (2531). ผลของการจัดโปรแกรมการฝึก ความกล้าแสดงออกต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ก.ม.(จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- เทพ สงวณเกิดดิพงษ์. (2537). ผลของการฝึกการแสดงออกที่เหมาะสมแบบกลุ่มตามแนวของเลนจ์และจาคุโบวสกี ที่มีต่อพฤติกรรมความสัมพัธ์ระหว่างบุคคลของหัวหน้างาน วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- ทศนา แชนมณีและคนอื่นๆ. (2522). กลุ่มสัมพันธ์ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาธิลปิ. นพรัตน์ สมประสงค์. ความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งของเด็กับร่นกับพ่อแม่และลักษณะความเป็นผู้นำ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว): กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- พรทิพย์ ทรัพย์สิน. (2532). การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญศรี วชิราวิโรจน์. (2527). พฤติกรรมกล้าแสดงออกเพื่อลดความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- ไพโรพรรณ ไชยสุวรรณ. (2537). ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกเพื่อลดพฤติกรรมพูดที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- ภูมินทร์ อ่อนละมูล. (2538). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโสภณศิริราษฎร์ อำเภอดลเพลง จังหวัดราชบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.

- ยุพิน กองธรรม. (2532). ผลการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เหมาะสมในการแสดงออกเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. อุดลำนเา.
- ระวีวรรณ แก้วทอง. (2539). ผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก้าวร้าวของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาคลินิก) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. อุดลำนเา.
- วัลลภ ปิยะมโนธรรม. (2532). เทคนิคการรักษาโรคประสาทด้วยตนเอง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บพิธ.
- วิจิตร อวาทกุล. (2526). เทคนิคมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : เจริญผล.
- วิไล ไชยปรกรณ์. (2532). ผลของการฝึกอบรมพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกของนักศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยครูพิษณุสงคราม จังหวัดพิษณุโลก. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. อุดลำนเา.
- สมดี ชาติวงศ์ไพสิฐ. (2539). สุขภาพจิตและมิติบางด้านเกี่ยวกับตนเองกับพฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2536). การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2527). สุขภาพจิต เล่ม 1 จิตวิทยาในการดำรงชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- สุมาลี อุดมผล. (2537). ผลของการฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามโปรแกรมของเคลลี่ต่อพฤติกรรมแสดงออกอย่างเหมาะสมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการปรึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- หลุย จำปาเทศ. (2533). จิตวิทยาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารีย์ ลีลา. (2535). ผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านน้ำรอบ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดลำนเา.
- Adler, Ronald B., Lawrence B. Rosenfeld and Neil Towne. (1983). *Interplay : The Process of Interpersonal Communication*. 2nd ed. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- ✓ Adler, Ronald B. and Neil Towne. (1987). *Looking Out Looking In*. 5th ed. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Bower, Sharon Anthony and Gordon H. Bower. (1976). *Asserting Yourself : A Practical Guide for Positive Change*. Massachusetts : Addison – Wesley.
- ✓ Fisher, Aubrey B. and Eillis, Donald G. (1990). *Small Group : Decision Making : Communication and The Group Process*. 3rd ed. New York : McGraw Hill.
- ✓ Johnson, David W. (1986). *Reaching Out : Interpersonal Effectiveness And Self-Actualization*. 3rd ed. New York : Prentice – Hall.

- McCroskey, James C. and Virginia P. Richmond. (1986). *One on One : The Foundation of Interpersonal Communication*. New Jersey : Prentice – Hall.
- Swensen, Jr Glifford H. (1983). *Introduction to Interpersonal Relations*. England : Scott, Foresman.
- Velasco, Whetsell Martha. (1985 May,). "Interpersonal Skill in Adolescence," *Dissertation Abstracts International*. 46(11) : 3300 – A.
- Ward, Janie Victoria Hopkins. (1986, December). "A Study of Urban Adolescents Thinking about Violence Following A Course On The Holocaust (Moral Development)," *Dissertation Abstracts International*. 47 (6) : 2650-B
- Willis, Liz. (1995). *Assertive Trainer*. Washington, DC : McGraw – Hill.
- ✓ Willson, Gerald L. and Michael S. Hanna. (1990). *Group in Context*. 2nd ed. New York : McGraw - Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมแสดงที่เหมาะสม

โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมที่แสดงที่เหมาะสม

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	1	ปฐมนิเทศพฤติกรรม การแสดงออกที่เหมาะสม พฤติกรรมด้านภาษาท่าทางและภาษาด้อยค่า	1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและนักเรียนที่เข้ารับการฝึก 2. เพื่อให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกทราบวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกทุกคนที่ต้องปฏิบัติ 3. เพื่อให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกพฤติกรรมรวมการแสดงออกที่เหมาะสมกับเพื่อน	1. สร้างบรรยากาศให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกรู้สึกคุ้นเคย และเป็นกันเองกับผู้วิจัย โดยผู้วิจัยแนะนำตัวเองและให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตนเอง 2. ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมกับเพื่อน รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติ 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับการฝึก พฤติกรรม การแสดงออกที่เหมาะสม

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	1	ปฐมนิเทศพฤติกรรม การแสดงออกที่เหมาะสม พฤติกรรมด้านภาษาท่าทางและภาษากาย	4. เพื่อให้เด็กเรียนฝึกการแสดงออกที่เหมาะสมด้านภาษาท่าทางพร้อมทั้งให้เด็กเรียนฝึกตามลำดับที่ละขั้นตอน 5. ผู้วิจัยให้เด็กเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้ ภาษาท่าทาง และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 6. มอบหมายงานให้นักเรียนไปฝึกภาษาท่าทางเป็นการบ้าน	4. ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงการฝึกการแสดงออกที่เหมาะสม ด้านภาษาท่าทางพร้อมทั้งให้เด็กเรียนฝึกตามลำดับที่ละขั้นตอน 5. ผู้วิจัยให้เด็กเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้ ภาษาท่าทาง และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 6. มอบหมายงานให้นักเรียนไปฝึกภาษาท่าทางเป็นการบ้าน
1	2	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่หลีกหนีเมื่อเกิดความขัดแย้งกับเพื่อน	เพื่อให้เด็กเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญกับความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่หลีกหนี : ไม่เดินหนี ไม่แสดงอาการเกรงกลัว	1. ชี้นำ 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการ ไปฝึกภาษาท่าทางที่บ้าน 1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ 2. ชี้นำ 2.1 ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งในการฝึกครั้งนี้เทคนิคที่ใช้คือ การใช้บทบาทสมมติแบบมีบท โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	2	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่หลีกเลี่ยงเมื่อเกิดความขัดแย้งกับเพื่อน	เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญกับความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่หลีกเลี่ยง : ไม่เดินหนี ไม่แสดงอาการเฉยเมย	1. ชื่นชมรายการ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติแบบมีบท : 2. ชื่นแสดง 2.1 หวอสาสมัครที่จะแสดง 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวพร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่ 2.3 ผู้แสดง ผู้แสดง บทบาทตามที่กำหนดให้ ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ 3. ชื่นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และบทบาทที่ได้แสดง 4. ชื่นแสดงเพิ่มเติม แสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	2	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่หลีกหนีเมื่อเกิดความขัดแย้งกับเพื่อน	เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญกับความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่หลีกหนี : ไม่เดินหนี ไม่แสดงอาการเฉยเมย	5. ชวนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่หลีกหนี และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 3. ชวนสรุป 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่หลีกหนี 3.2 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนเพิ่มเติม

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	3	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่หลีกหนี	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรม การแสดงออกที่เหมาะสม ต้านการไม่หลีกหนี : สนใจและเอาใจใส่ความคิด ความรู้สึกและการกระทำของกันและกัน	1. มีเนื้อหา 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนการไม่เจตนา ไม่แสดงอาการเฉยเมย 1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ 2. มีเนื้อหา 2.1 ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งในการฝึกครั้งนี้เทคนิคที่ใช้คือ การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้ 1. มีเตรียมการ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบท 2. ชี้แจงแสดง 2.1 หาอาสาสมัครที่จะแสดง 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติแบบไม่มีบทให้นักเรียนผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวโดยให้นักเรียนผู้แสดงเป็นผู้คิดแนวทางในการแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดด้วยตนเองพร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่ 2.3 นักเรียนที่เป็นผู้แสดงแสดงบทบาทตามที่ตัวเองจัดขึ้น ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	3	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่หลีกหนี	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมและการแสดงออกที่เหมาะสมต่อการไม่หลีกหนี : สนใจและเอาใจใส่ความคิด ความรู้สึกและการกระทำของ กันและกัน	3. ขันวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความรู้สึก และบทบาทที่ได้แสดง 4. ขันแสดงเพิ่มเติม แสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม 5. ขันแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่หลีกหนี และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 3. ขันสรุป 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับ พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่หลีกหนี 3.2 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนเพิ่มเติม

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
2	4	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่หลีกหนี	เพื่อให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมด้านการไม่หลีกหนี : ไม่เดินหนี ไม่แสดงอาการเฉยเมย สนใจ เอาใจใส่ ให้ความสำคัญ รู้สึกและการกระทำของกันและกัน	1. ขั้นนำ 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมฯ. เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนหรือไม่เดินหนี ไม่แสดงอาการเฉยเมย 1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ 2. ขั้นฝึก 2.1 ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งในการฝึกครั้งนี้เทคนิคที่ใช้คือ การใช้ตัวแบบโดยมีวีดิทัศน์การดังนี้ 1. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นพฤติกรรมที่ต้องมีการให้นักเรียนสังเกตจากการแสดงแบบของนักเรียนนักแสดง ขั้นที่ 2-เสนอตัวแบบ 1. ผู้วิจัยเสนอตัวแบบโดยให้นักเรียนแสดงแบบมีให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงเป็นตัวแบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของตัวแบบ 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
2	4	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่หลีกเลี่ยง	เพื่อให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกที่เหมาะสมด้านการไม่หลีกเลี่ยงนี้ ไม่แสดงอาการเฉยเมย สนใจ เอาใจใส่ ความคิด ความรู้สึกและการกระทำของกันและกัน	3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวแบบว่าเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เพียงใด ในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ในระหว่างที่นักเรียนอภิปราย และซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรม ของตัวแบบนั้น ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคต่างๆ ต่อไปนี้ประกอบ ซึ่งได้แก่ การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้และส่งเสริมทางบวกและการฝึกซ้อมพฤติกรรม วันที่ 3 มหสารูป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากการใช้ตัวแบบและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
4	5	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมด้านการไม่ได้อำนาจไม่ได้เถียง ไม่ต่อว่าเพื่อน ตำราว่าเพื่อน	1. ชื่นใจ 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกภาษาทำทาง 1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ 2. ชื่นใจ 2.1 ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งในการฝึกครั้งนี้เทคนิคที่ใช้คือ การใช้บทบาทสมมติแบบมีบท โดยผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ 1. ทบทวนเตรียมการ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์ และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติแบบมีบท 2. ชื่นใจแสดง 2.1 หอศาสสมัครที่จะแสดง 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติแบบมีบทให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวพร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่ 2.3 ผู้แสดง แสดงบทบาทตามที่กำหนดให้ ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				3. ชื่นวีเคราะห์และอภิปราย ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดความรู้สึกและบทบาทที่ได้แสดง 4. ชื่นแสดง แสดงซ้ำหรือ เพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม 5. ชื่นผลเปลี่ยนแปลงประสบการณ์และสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่หลีกหนีและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 3. ชื่นสรุป 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้ง กับเพื่อนด้านการ ไม่ใช้อำนาจ 3.2 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปฝึก พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนเพิ่มเติม

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
4	6	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ	เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่มียัติดื้อความคิดของตนเองเป็นใหญ่	1. ขนั้ว 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : ไม่โต้เถียง ไม่ต่อว่าเพื่อน ไม่ด่าว่าเพื่อน 1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ 2. ขนั้วฝึก 2.1 ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งในการฝึกครั้งนี้เทคนิคที่ใช้คือ การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้ 1. ขนั้วเตรียมการ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบท โดยที่ ผู้วิจัยไม่กำหนด บทบาทแนวทางการแสดงให้นักเรียนผู้แสดง 2. ขนั้วแสดง 2.1 หายาสาสมัครที่จะแสดง 2.2 นักเรียนที่เป็นผู้แสดงแสดงบทบาทตามที่ตัวเองคิดขึ้นมา ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ 3. ขนั้ววิเคราะห์และอภิปรายผล นักเรียนที่เป็นผู้แสดง และนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดความรู้สึกและบทบาทที่ได้แสดง

สปีดาร์ที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
4	6	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่ยึดถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่	4. ชื่นแสดงเพิ่มเติม แสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม 5. ชื่นแสดงเปลี่ยนแปลงประสบการณ์และสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านไม่ใช้อำนาจ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 3. ชื่นสรุป 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่ใช้อำนาจ 3.2 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนเพิ่มเติม

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
4	7	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน: การไม่ใช้อำนาจ	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน: ด้านการไม่ใช้อำนาจ . ไม่ออกคำสั่ง ไม่บังคับให้เพื่อนทำตามความต้องการของตน	1. ขั้หน้า 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน 1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ 2. ขั้หน้าฝึก 2.1 ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งในการฝึกครั้งนี้เทคนิคที่ใช้คือ การใช้ตัวแบบ โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้ 1. ขั้หน้า ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นพฤติกรรมที่ต้องการให้นักเรียนสังเกตจากการแสดงแบบของนักเรียนผู้แสดง ขั้หน้า 2 ขั้เสนอแม่แบบ 1. ผู้วิจัยเสนอแม่แบบโดยให้นักเรียนแสดงเป็นตัวแบบ ให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงตัวแบบ สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของตัวแบบ 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแบบพฤติกรรมของตัวแบบทางการ

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวแบบว่าเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนหรือไม่ในระหว่างที่นักเรียนอภิปราย และซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวแบบนั้น ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ต่อไปนี้ประกอบด้วย การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้แรงเสริมทางบวก และการฝึกซ้อมพฤติกรรม ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียน สรุปข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากการใช้ตัวแบบ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
4	8	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่ใช้อำนาจ การไม่พูดประชด ประชดเพื่อน	1. บินนำ 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่ออกกำลัง และไม่บังคับให้เพื่อนทำตามความต้องการของตน 1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ 2. ขนฝึก 2.1 ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งการฝึกครั้งนี้ เทคนิคที่ใช้ คือการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทโดยมีวิธีดำเนินการดังนี้ 1. ขันเตรียมการ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติแบบมีบท 2. ขันแสดง 2.1 หาอาสาสมัครที่จะแสดง 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวพร้อมที่จะจัดเตรียมสถานที่ 2.3 ผู้แสดง แสดงบทบาทตามที่กำหนดให้ ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ 3. ขันวิเคราะห์และอภิปราย ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และบทบาทที่ได้แสดง

สปีดาร์ที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				4. ชื่นแสดงเพิ่มเติม แสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม 5. ชื่นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านไม่ใช่นักเรียน : การไม่พูดประจบประชันเพื่อน แต่ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 3. ชื่นสรุป 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่ใช้อำนาจ 3.2 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนเพิ่มเติม นักเรียน ตามสถานการณ์ที่กำหนด

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
6	9	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ	เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมและการแสดงออกที่เหมาะสมด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่ตอบ ไม่ทะเล ไม่ชักไม่จูงยเพื่อน	1. ขนหน้า 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่พูดประชดประชันเพื่อน 1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ 2. ขนผึก 2.1 ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งในการฝึกครั้งนี้ เทคนิคที่ใช้ คือการใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้ 1. ขนเตรียมการ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์สมมติและจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบทโดยผู้วิจัยไม่กำหนดบทบาทแนวทาง การแสดงให้นักเรียนที่แสดง 2. ขนแสดง 2.1 หัวข้อสามัคคีที่จะแสดง 2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวพร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่ 2.3 นักเรียนที่เป็นผู้แสดง แสดงบทบาท ตามที่ตัวเองคิดขึ้นมา ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์ 3. ขนวิเคราะห์และอภิปรายผล นักเรียนที่เป็นผู้แสดงและนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และบทบาทที่ได้แสดง

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
5	11	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การหันหน้าเข้าหากัน	เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกที่เหมาะสมด้านการหันหน้าเข้าหากัน: แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกของกันและกัน	3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล นักเรียนที่เป็นผู้แสดง และนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และบทบาทที่ได้แสดง 4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม แสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของกลุ่ม 5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนก่อนการหันหน้าเข้าหากัน และผู้วิจัยจะสรุปเพิ่มเติม 3. ขั้นสรุป 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการหันหน้าเข้าหากัน 3.2 ผู้วิจัยขอมอบหมายให้นักเรียนไปฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนเพิ่มเติม

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
6	12	พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การหันหน้าเข้าหากัน	เพื่อให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมด้านการหันหน้าเข้าหากัน: การร่วมกันหาสาเหตุและแนวทางที่จะทำได้โดยดี ของความขัดแย้ง	1. ชื่นใจ 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกันและกัน 1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ 2. ชื่นใจ 2.1 ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งในการฝึกครั้งนี้ เทคนิคที่ใช้ คือการใช้ตัวแบบ โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้ 1. ชื่นใจ ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นพฤติกรรมที่ต้องทำให้เด็กเรียนรู้สังเกตจากการแสดงแบบของนักเรียนและผู้แสดง ขั้นที่ 2 ชื่นใจแม่แบบ 1. ผู้วิจัยเสนอแม่แบบ โดยให้นักเรียนแสดงเป็นตัวแบบ ที่ไม่ได้แสดงแบบให้นักเรียน สังเกตพฤติกรรมแสดงออกของตัวแบบ 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ

ลำดับที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วม กันอภิปรายและซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวแบบว่าเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือไม่เพียงใด ในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนในระหว่างที่นักเรียนอภิปรายและซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวแบบนั้น ผู้วิจัยจะใช้ เทคนิคต่าง ๆ ต่อไปนี้ประกอบด้วย การให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้แรงเสริมทางบวก และการฝึกซ้อมพฤติกรรม ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียน สรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้จากการใช้ ตัวแบบและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
7	13	ปัจจัยนิเทศ	1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่เข้ารับการศึกษาฝึกปฏิบัติการแสดงผลการออกนอกที่เหมาะสมและผู้ที่ช่วยเสริมเติม 2. เพื่อให้ให้นักเรียนที่เข้ารับการศึกษาช่วยกันบอกวิธีการในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน 3. เพื่อให้ให้นักเรียนที่เข้ารับการศึกษาบอกถึงประโยชน์ของการฝึกปฏิบัติการแสดงออกที่เหมาะสม มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน อย่างไร ชักต้อนนักเรียนที่เข้ารับการฝึกว่า นาส่งที่ได้เรียนรู้เรื่องการฝึกปฏิบัติการแสดงผลออกก็เหมาะสม ที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือไม่ ได้ผลอย่างไร 4. ผู้วิจัยกล่าวขอบใจ และกล่าวปิดการฝึก	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เข้ารับการศึกษาช่วยกันสรุปผลการแสดงออกที่เหมาะสมและผู้ช่วยเสริมเติม 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เข้ารับการศึกษาช่วยกันบอกวิธีการในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เข้ารับการศึกษาบอกถึงประโยชน์ของการฝึกปฏิบัติการแสดงออกที่เหมาะสม มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน อย่างไร ชักต้อนนักเรียนที่เข้ารับการฝึกว่า นาส่งที่ได้เรียนรู้เรื่องการฝึกปฏิบัติการแสดงผลออกก็เหมาะสม ที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือไม่ ได้ผลอย่างไร 4. ผู้วิจัยกล่าวขอบใจ และกล่าวปิดการฝึก

โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม

ครั้งที่ 1

ปฐมนิเทศ พฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
พฤติกรรมด้านภาษาท่าทาง และภาษาถ้อยคำ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและนักเรียนที่เข้ารับการฝึก
2. เพื่อให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกทราบ วัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่เข้ารับการฝึกทุกคนที่ต้องปฏิบัติในกลุ่ม
3. เพื่อให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึก ทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมกับเพื่อน
4. เพื่อให้นักเรียนฝึกการแสดงออกที่เหมาะสมด้านภาษา ท่าทาง และภาษาถ้อยคำให้สอดคล้องกัน

อุปกรณ์

1. เอกสารการแสดงออกที่เหมาะสมด้านภาษาท่าทาง และภาษาถ้อยคำ
2. ป้ายชื่อนักเรียนที่เข้ารับการฝึก

วิธีดำเนินการ

1. สร้างบรรยากาศให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกรู้สึกคุ้นเคย และเป็นกันเองกับผู้วิจัย โดยผู้วิจัยแนะนำตนเอง แล้วให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตนเอง
2. ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมกับเพื่อน รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องปฏิบัติ
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
4. ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงการฝึกการแสดงออกที่เหมาะสม ด้านภาษาท่าทางและภาษาถ้อยคำ พร้อมทั้งให้นักเรียนฝึกตามลำดับขั้นตอน ดังนี้
 - 4.1 ตา เริ่มต้นด้วยการมองตรงไปข้างหน้า แล้วจึงกลอกมองขึ้นไปข้างบน (ต้องไม่เลิกคิ้ว หรือเงยหน้าขึ้นไป หน้าหรือศีรษะอยู่นิ่ง ให้ลูกตาเท่านั้นที่เคลื่อนไหว) แล้วจึงมองลงมายู่ระดับตรงข้างหน้า มองลงไปข้างล่าง มองตรงไปข้างหน้า มองไปทางซ้ายสุด มองตรงไปข้างหน้า มองไปทางขวาสุด มองตรงไปข้างหน้า มองไปทางบนซ้าย มองตรงไปข้างหน้า มองไปทางล่าง-ซ้าย มองตรงไปข้างหน้า มองไปทางบนขวา มองตรงไปข้างหน้า มองไปทางล่าง-ขวา มองตรงไปข้างหน้า ถ้ารู้สึกเมื่อยก็ให้กระพริบตาถี่ ๆ สัก 50 ครั้ง ก่อนปิดตาสักครู่
 - 4.2 ใบหน้า เริ่มต้นด้วยการทำให้ใบหน้าผ่อนคลายปล่อยวางก่อน เกร็งกล้ามเนื้อบริเวณแก้ม และปากให้เครียดที่สุดก่อน โดยการอมแก้มทั้งสองข้างเข้าไปจนเป็นรอยบวม สลับกับการแบะปากขยายแก้มให้ตึง และโยกปากจากขวาไปซ้าย และซ้ายไปขวา จนเมื่อยจึงปล่อยวางให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย

4.3 น้ำเสียง เริ่มด้วยการฝึกให้สามารถเปล่งเสียงออกมาจากท้อง ผ่านออกมาทางลำคออย่างสบาย ๆ โดยตรง โดยการร้องเสียงยาว ๆ คำว่า “อุ” “อู” “โอม” ผ่านขึ้นมาทางลำคออย่างสะดวก โดยไม่ต้องไปเกร็ง หรือบีบกล้ามเนื้อส่วนใดอีก

4.4 การวางตัว การฝึกให้รู้จักใช้ มือ แขน นิ้ว และคอ โดยการโบกมือ แขนไปมาพยักหน้า สายหน้า ให้เป็นธรรมชาติ

5. ให้นักเรียนฝึกซ้อมภาษาท่าทางและภาษาถ้อยคำ

6. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้ภาษาท่าทางและภาษาถ้อยคำและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

7. ผู้วิจัยมอบหมายงานให้นักเรียนไปฝึกเป็นการบ้าน แล้วมารายงานผลให้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากความร่วมมือในการฝึกซ้อมพฤติกรรมภาษาท่าทางและภาษาถ้อยคำ

2. การสังเกตจากร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น

ครั้งที่ 2

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่หลีกหนี

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่หลีกหนี : ไม่เดินหนี ไม่แสดงอาการเฉยเมย

อุปกรณ์

1. เอกสารบทบาท สมมติแบบมีบท
2. เอกสารเรื่องสั้น กำหนดสถานการณ์ และบทบาทในการแสดงบทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการไปฝึกภาษาท่าทางภาษากาย

1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนด้วย

2. ขั้นฝึก

ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งในการฝึกครั้งนี้เทคนิคที่ใช้ คือ การใช้บทบาทสมมติแบบมีบท โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์ และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติ แบบมีบท

2.2 ขั้นแสดง

2.2.1 หาอาสาสมัครที่จะแสดง

2.2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัว พร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่

2.2.3 ผู้แสดง แสดงบทบาทตามที่กำหนดให้ ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์

2.3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

นักเรียนผู้แสดงและนักเรียนที่สังเกตการณ์ร่วมกันวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และบทบาทที่ได้แสดง

2.4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติม พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้าน การไม่หลีกหนี : ไม่เดินหนี ไม่แสดงอาการเฉยเมย

2.5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่หลีกหนี และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่หลีกหนี

3.2 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปหาโอกาสไปฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่หลีกหนี : ไม่เดินหนี ไม่แสดงอาการเฉยเมย กับนักเรียนชั้นอื่น หรือพี่น้อง ที่บ้านเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความร่วมมือในการฝึกของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
3. สังเกตจากการตอบคำถาม และการสรุปของนักเรียน
4. สังเกตจากความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

เรื่อง "ตะกร้อเป็นเหตุ"

สถานการณ์

ในการแข่งขันตะกร้อ ซึ่งเป็นกีฬาประเภทหนึ่งของรายการ การแข่งขันกีฬาประจำกลุ่มโรงเรียน วันนี้เป็นการแข่งขันรอบชิงชนะเลิศ ระหว่างโรงเรียน ก และ โรงเรียน ข โรงเรียน ก ประกอบด้วยผู้เล่น คือ สมปอง มานัส และวรพงษ์ ในระหว่างการแข่งขันซึ่ง วันนี้มีผู้เข้าชมการแข่งขันมากเป็นพิเศษ เพราะเป็นรอบชิงชนะเลิศ ซึ่งผู้เข้าชมการแข่งขันจะส่งเสียงเชียร์เสียงดัง ทำให้รบกวนสมาธิของผู้เข้าแข่งขัน ทำให้สมปอง มานัส และวรพงษ์ ไม่มีสมาธิในการแข่งขัน เสรีฟลูกออกบ้าง ตีดาช่ายบ้าง ทำให้แต้มโดนทิ้งห่างไปเรื่อย ๆ เมื่อสิ้นสุดการแข่งขันปรากฏว่า ทีมโรงเรียน ก. แพ้การแข่งขัน สมปองจึงเดินเข้าไปหามานัส แล้วถามว่า ทำไมเล่นอย่างนี้ มานัสจึงพูดว่า "แล้วที่ตัวเองละ เล่นดีนักหรือ" เสรีฟลูกออกบ้าง ตีดาช่ายบ้าง" สมปองจึงได้ไปว่า "ก็ตัวเองโยนให้เราไม่ดี แล้วจะมาโทษเรา" วรพงษ์ จึงพูดขึ้นว่า "ไม่ต้องเถียงกันก็เล่นไม่ดีด้วยกันทั้งคู่แหละ" สมปองจึงถามว่า "ไม่ใช่อะไรเธอทำให้ลูกเสีย ต้องหลายลูก วรพงษ์จึงพูดขึ้นว่า "อ้าว" ก็เธอตั้งลูกให้เราไม่ดี แล้วจะมาว่าเราได้อย่างไร" มานัสจึงต่อว่า วรพงษ์ว่า "เธอเล่นแย่กว่าครั้งที่ผ่านมานะวันนี้" วรพงษ์จึงถามว่า "แย่งังไง ก็เล่นเหมือนทุกครั้งที่ผ่านมา" เธอ 2 คน นั้นแหละที่เล่นไม่ดี "มานัสจึงพูดว่า เราไม่อยากเถียง กับพวกเธอแล้วเราไปดีกว่า" แล้วมานัสก็เดินหนีไป สมปองจึงพูดว่า "อ้าวจะหนีไปไหนทำผิด แล้วไม่ยอมรับผิด แบบนี้ก็มีด้วย"

บทบาทของสมปอง

ฉันชื่อสมปองเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน ก และเป็นนักกีฬาตะกร้อของโรงเรียน ก. และเป็นนักกีฬาตะกร้อของโรงเรียน วันนี้เป็นการแข่งขันตะกร้อรอบชิงชนะเลิศ ของกีฬากลุ่มโรงเรียน ซึ่งมีผู้ชมมาก เป็นพิเศษ ในระหว่างการแข่งขันผู้ชมส่งเสียงเชียร์ จนทำให้ฉันไม่มีสมาธิในการเล่น ทำให้ฝ่ายฉันเล่นไม่ดีเท่าที่ควร เสรีฟลูกออกบ้าง ตีดาช่ายบ้าง ทำให้คะแนนโดนทิ้งห่างไปเรื่อย ๆ จนสิ้นสุดการแข่งขันปรากฏว่าทีมโรงเรียนฉันแพ้ฉันไม่ค่อยพอใจผู้เล่นทีมฉันคือ มานัส และ วรพงษ์ จึงเดินเข้าไปถามมานัสว่า ทำไม เล่นอย่างนี้ มานัส ได้ฉันมาว่า แล้วที่ตัวเองละ เล่นดีนักหรือ เสรีฟ ลูกออกบ้าง ตีดาช่ายบ้าง ฉันจึงได้กลับไปว่า "ก็ตัวเองโยนให้เขาไม่ดี แล้วมาโทษเรา ฉันได้ยินวรพงษ์พูดว่าไม่ต้องเถียงกัน ก็เล่นไม่ดีด้วยกันทั้งคู่แหละ ฉันจึงถามวรพงษ์ว่า ไม่ใช่อะไร เขาเองทำลูกเสีย ตั้งหลายลูก วรพงษ์เถียงฉันหาว่าฉันตั้งลูก ไม่ดี แล้วมานัสก็ต่อว่า วรพงษ์ ว่าเล่นแย่กว่าที่ผ่านมา วรพงษ์ไม่ยอมรับว่า ตัวเองเล่นไม่ดี แต่มายังจะมาว่า ฉันและมานัสเล่นไม่ดี มานัสว่าคาญจึงเดินหนีไป แต่ฉันคิดว่า เขาจะพยายามหลีกเลี่ยงเพื่อไม่ยอมรับผิดมากกว่า จึงพูดไปว่า "จะหนีไปไหนทำผิดแล้วไม่ยอมรับผิดหนี"

บทบาทของมานัส

ฉันชื่อมานัส เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นนักตะกร้อของโรงเรียน วันนี้เป็นการแข่งขันตะกร้อ รอบชิงชนะเลิศ ของกีฬา กลุ่มโรงเรียนซึ่งมีผู้ชมมากเป็นพิเศษ ในระหว่างการแข่งขัน ผู้ชมส่งเสียงเชียร์ จนทำให้ฉันไม่มีสมาธิในการเล่น บางครั้งฉันเสรีฟลูกออกบ้าง ตีดาช่ายบ้างทำให้ คะแนนทีมฉันโดนทิ้งห่างไปเรื่อย ๆ พอสิ้นสุดการแข่งขันทีมฉันแพ้การแข่งขัน สมปองเดิน เข้ามาหาฉันและต่อว่าฉันว่าทำไมเล่นอย่างนี้ "ฉันจึงถามกลับไปบ้างว่า" แล้วที่ตัวเองละ เล่นดีนักหรือ เสรีฟลูกออกบ้าง ตีดาช่ายบ้าง" สมปองแก้ตัวว่า ฉันโยนลูกให้เขาไม่ได้ วรพงษ์พูดแทรกเข้ามาว่า "เล่นไม่ดีด้วยกันทั้งคู่แหละ" และสมปอง

และวรพงษ์ก็เถียงกัน ฉันจึงบอกวรพงษ์ว่า "เธอ" เล่นแย่กว่าทุกครั้งที่ผ่านมา "วรพงษ์แก้ตัวว่า" แอ่ยังไงก็เล่นเหมือนกันทุกครั้ง นั้นแหละ เธอ 2 คน นั้นแหละที่เล่นไม่ดี ฉันรำคาญจึงเดินหนีไป สมปองหาว่าฉันทำผิดและไม่ยอมรับผิด

บทบาทของวรพงษ์

ฉันชื่อวรพงษ์ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็น นักกีฬาตะกร้อบนโรงเรียน วันนี้เป็นการแข่งขันตะกร้อรอบชิงชนะเลิศ ของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งมีผู้เข้าชมมากเป็นพิเศษ ในระหว่างการแข่งขัน ผู้ชมส่งเสียงเชียร์ จนทำให้ฉันไม่มีสมาธิในการเล่น ทำให้ ทีมฉันเล่นไม่ดี เท่าที่ควรเล่นลูกออกบ้างติดตาข่ายบ้าง จนทำให้คะแนนโดนทิ้งห่างไป เรื่อยๆ เมื่อสิ้นสุดการแข่งขันทีมฉันแพ้ สมปองต่อว่ามานัสว่าทำไมถึงเล่นอย่างนี้ แล้วทั้งสองก็ได้เถียงกัน ฉันรำคาญจึงบอกว่าไม่ต้องเถียงกัน ก็เล่นไม่ดีด้วยกันทั้งคู่ นั้นแหละ สมปองต่อว่าฉันว่า ฉันทำลูกเสียต้องหลายลูก ฉันจึงพูดว่าไปว่า เธอตั้งลูกไม่ดี แล้วจะมาว่าเรา "มานัส ต่อว่าฉันหาว่า ฉันเล่นแย่กว่า ทุกครั้งที่ผ่านมา "ฉันรู้สึกโกรธ จึงถามว่า แอ่ยังไง ก็เล่นเหมือนทุกครั้งนั้นแหละ เธอ 2 คน นั้นแหละที่เล่นไม่ดี" มนัสเดินหนีไป

ครั้งที่ 3

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่หลีกหนี

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมด้านการไม่หลีกหนี : สนใจและเอาใจใส่ความคิด ความรู้สึก และการกระทำของกันและกัน

อุปกรณ์

1. เอกสารบทบาทสมมติแบบไม่มีบท
2. เอกสารเรื่องสั้นกำหนดสถานการณ์ในการแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบท

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
- 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่เดินหนี ไม่แสดงอาการเฉยเมย

1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. ขั้นฝึก

ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งการฝึกครั้งนี้เทคนิคที่ใช้ คือ การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบท โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

2.1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์สมมติ และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติ แต่ผู้วิจัยไม่กำหนดบทบาทแนวทางในการแสดงให้

2.2 ขั้นแสดง

2.2.1 หาอาสาสมัครที่จะแสดง

2.2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติแบบไม่มีบทให้นักเรียนผู้ที่แสดงอ่านและเตรียมตัว โดยให้นักเรียนผู้ที่แสดงเป็นผู้คิดแนวทางในการแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดด้วยตนเอง พร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่

2.2.3 นักเรียนที่เป็นผู้แสดง แสดงบทบาทตามที่ตัวเอง คิดขึ้นมา ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์

2.3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

นักเรียนที่เป็นผู้แสดง และนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกและบทบาทที่ได้แสดง

2.4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติม พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้าน การไม่หลีกหนี : ไม่เดินหนี ไม่แสดงอาการเฉยเมย

2.5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่หลีกหนี และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3. ชั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่หลีกหนี

3.2 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปหาโอกาสไปฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเพื่อนด้านการไม่หลีกหนี : สนใจและเอาใจใส่ ความคิด ความรู้สึกของกันและกันกับนักเรียนชั้นอื่น หรือพี่น้องที่บ้าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความร่วมมือในการฝึกของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
3. สังเกตจากการตอบคำถาม และการสรุปของนักเรียน
4. สังเกตจากความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

เรื่อง "หนูไม่อยากฉีดยา"

สถานการณ์

โสรยาเป็นโรคกลัวเข็มฉีดยาเป็นชีวิตจิตใจ เธอมีความรู้สึกต่อต้านเข็มฉีดยา เมื่อเธอรู้ว่าจะโดนฉีดยาเธอจะหน้าซีด เหงื่อออกมาก ปากแห้ง หัวใจเต้นเร็ว มธุรสและทวีพร เป็นเพื่อนสนิทของโสรยา วันนี้ช่วงบ่ายเจ้าหน้าที่อนามัยประจำตำบลมาฉีดยาวัคซีนป้องกันวัณโรค ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พ่อรถของเจ้าหน้าที่อนามัยเข้ามาในโรงเรียน โสรยารู้สึกรู้สึกทันทีว่าตัวเองต้องถูกฉีดยาแน่ในวันนี้ จึงวิ่งไปแอบหลังคุ่มรอน้ำฝน มธุรสและทวีพรทราบคิดว่าโสรยากลัวการฉีดยามาก และคอยดูพฤติกรรมของโสรยาอยู่ตลอดเวลา พอเห็นผิดสังเกตจึงตามโสรยามาห่างๆ มาพบโสรยา โสรยาพูดว่า "ตามมาทำไม" มธุรสบอกว่า "ทำไมต้องทำแบบนี้ด้วย" ทวีพรพูดว่า "ไม่เห็นต้องหนีเลย" โสรยาบอกว่า "เธอก็รู้ไม่ใช่หรือว่าเรากลัวเข็มฉีดยา กลัวหมอฉีดยา" ทวีพรพูดว่า "ทำไมจะไม่รู้ว่าเธอกำลังกลัว" มธุรสพูดว่า "แล้วเธอไม่คิดบ้างหรือว่าคนอื่นเขาก็กลัวแบบเธอนั่นแหละ" โสรยาพูดต่อไปว่า "แต่ฉันกลัวกว่า" ทวีพรพูดว่า "เธอรู้ได้อย่างไรว่าเธอกำลังกลัวมากกว่าเขา" มธุรสเสริมขึ้นว่า "ใช่ เขาก็กลัวเหมือนเธอแต่ทำไมเขาไม่หนี" ทวีพรพูดว่า "เรา 2 คน ก็เหมือนเธอนั่นแหละ แต่ต้องทนแป็บเดียว" โสรยาจะให้ 2 คนช่วยปิดบังความลับว่าเธออยู่ที่นี่ ทวีพรบอกว่า "ให้เธอเลือกเอาว่าจะฉีดยาตอนนี้ หรือจะเป็นวัณโรคในอนาคต ถ้าฉีดยาตอนนี้ป้องกันวัณโรคได้ 10 ปี" มธุรสบอกว่า "ไปเหอะ...โสรยา แป็บเดียวเอง มดกัดเจ็บกว่าอีก" โสรยาทำท่าอึดออด "แต่ฉัน....." ทวีพรพูดว่า "อยากไม่มีภูมิคุ้มกันวัณโรคก็ตามใจ" โสรยารับตอบ "จะ จะ ไปก็ไป"

ครั้งที่ 4

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่หลีกหนี

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ด้านการไม่หลีกหนี : ไม่เดินหนี ไม่แสดงอาการเฉยเมย สนใจและเอาใจใส่ความคิด ความรู้สึก และการกระทำของกันและกัน

อุปกรณ์

ตัวแบบ : โดยให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมแสดงแบบ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน

1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. ขั้นฝึก

ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งการฝึกครั้งนี้ เทคนิคที่ใช้ คือ การใช้ตัวแบบ โดยระหว่างการฝึกผู้วิจัย จะให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้แรงเสริมทางบวก การฝึกซ้อมพฤติกรรม โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

2.1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมที่เหมาะสม และไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นพฤติกรรมที่ต้องการให้นักเรียนสังเกตจากการแสดงแบบของนักเรียน

2.2 ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอตัวแบบ

2.2.1 ผู้วิจัยเสนอตัวแบบ โดยให้นักเรียนแสดงแบบให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงแบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของตัวแบบ

2.2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ

2.2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย และซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวแบบว่า เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือไม่เพียงใด ในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ในระหว่างที่นักเรียนอภิปราย และซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวแบบนั้น

2.3 ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้จากการใช้ตัวแบบและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการดูการแสดงแบบของนักเรียนผู้แสดงตัวแบบของนักเรียน
2. สังเกตความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน
3. สังเกตจากการตอบคำถาม และการสรุปของนักเรียน

เรื่อง “ชินวรณ์เตรียมทุจริต”

สถานการณ์ที่ใช้ในเทคนิคการใช้ตัวแบบ

ชินวรณ์เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนิสัยชอบทำอะไรที่ละเมิดคำสั่งครู กหาวุธเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นเพื่อนร่วมชั้นกับชินวรณ์ เป็นเด็กที่ไม่เคยปฏิบัติผิดระเบียบของโรงเรียน วันนี้เป็นวันสอบปลายภาค ชินวรณ์มาโรงเรียนแต่เช้า พอดีเจอ กหาวุธ จึงบอกกับ กหาวุธ ให้นั่งใกล้ ๆ เขาเพื่อจะได้ขอให้ กหาวุธ บอกข้อที่ทำได้ แต่ กหาวุธ ปฏิเสธ เพราะเป็นการทุจริตการสอบ ชินวรณ์บอกว่า กหาวุธว่า คาวา แถ่นี้ช่วยเพื่อนไม่ได้หรือ กหาวุธบอกว่า ไม่ใช่เราไม่อยากช่วย แต่การกระทำของเธอมันผิดระเบียบการสอบ ถ้าครูจับได้จะถูกปรับให้ตก เธอย่าเสียดีกว่าน่า ชินวรณ์จึงพูดขึ้นว่า “เธอกลัวครูจับได้หรือกลัวเราได้คะแนนมากกว่า” กหาวุธจึงพูดขึ้นว่า “ไม่ใช่เช่นนั้น เธอไม่อายุเข่าบ้างหรือ ถูกจับได้ว่าทุจริตการสอบนะ” ชินวรณ์จึงได้ว่า “เธอไม่ต้องมาสอนเราหรอก แถ่นี้ก็ทำให้เพื่อนไม่ได้ ทีหลังให้เราช่วยอะไรอย่าหวังเลย” แล้วเดินออกจากกันไป

เรื่อง “ชินวรรณเตรียมทุจริต”

สถานการณ์ที่ใช้ในเทคนิคการใช้ตัวแบบ

ชินวรรณเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนิสัยชอบทำอะไรที่ละเมิดคำสั่งครู คหาวุธเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นเพื่อนร่วมชั้นกับชินวรรณ เป็นเด็กที่ไม่เคยปฏิบัติผิดระเบียบของโรงเรียน วันนี้เป็นวันสอบปลายภาค ชินวรรณมาโรงเรียนแต่เช้า พอดีเจอคหาวุธจึงบอกกับคหาวุธให้นั่งใกล้ ๆ เขาเพื่อจะได้ขอให้คหาวุธบอกข้อที่ทำไม่ได้ แต่คหาวุธปฏิเสธ เพราะเป็นการทุจริตการสอบ ชินวรรณต่อว่าคหาวุธว่า “ตาขาว แค่นี้ช่วยเพื่อนไม่ได้หรือ คหาวุธบอกว่าไม่ใช่เราไม่อยากช่วย แต่การกระทำของเธอมันผิดระเบียบการสอบ ถ้าครูจับได้จะถูกปรับให้ตก เธออย่าเสี่ยงดีกว่านะ” ชินวรรณจึงพูดขึ้นว่า “เธอกลัวครูจับได้หรือกลัวเราได้คะแนนมากกว่า” คหาวุธจึงพูดขึ้นว่า “ไม่ใช่เช่นนั้น เธอไม่อายเขาบ้างหรือ ถูกจับได้ว่าทุจริตการสอบนะ” ชินวรรณจึงได้ว่า “เธอไม่ต้องมาสอนเราหรอก แค่นี้ก็ทำให้เพื่อนไม่ได้ ก็หลังให้เราช่วยอะไรอย่างหวังเลย” แล้วเดินออกจากกันไป

ครั้งที่ 5

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่ได้เถียง ไม่ต่อว่าเพื่อน ไม่ด่าว่าเพื่อน

อุปกรณ์

1. เอกสารบทบาทสมมติแบบมีบท
2. เอกสารเรื่องสั้น กำหนดสถานการณ์และบทบาทในการแสดงบทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
- 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมด้านการไม่หลีกหนี
- 1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. ขั้นฝึก

ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งในการฝึกครั้งนี้ เทคนิคที่ใช้ คือ การใช้บทบาทสมมติ แบบมีบท โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติแบบมีบท

2.2 ขั้นแสดง

2.2.1 หาอาสาสมัครที่จะแสดง

2.2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัว พร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่

2.2.3 ผู้แสดง แสดงบทบาทตามที่กำหนดให้ ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์

2.3 ขั้นวิเคราะห์ และอภิปรายผล

นักเรียนผู้แสดง และนักเรียนที่สังเกตการณ์ร่วมกัน วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และบทบาทที่ได้แสดง

2.4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติม พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่ได้เถียง ไม่ต่อว่าเพื่อน ไม่ด่าว่าเพื่อน

2.5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่ใช้อำนาจและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทาง การแสดงออกที่เหมาะสม เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่ใช้อำนาจ

3.2 ผู้วิจัยมอบหมายงานให้นักเรียนไปหาโอกาสฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่ได้เถียง ไม่ต่อว่าเพื่อน ไม่ด่าว่าเพื่อน กับนักเรียนชั้นอื่น หรือพี่น้องที่บ้าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความร่วมมือในการฝึกของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
3. สังเกตจากการตอบคำถาม และการสรุปของนักเรียน
4. สังเกตจากความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

เรื่อง มนตรีไม่ยากถือพาน

สถานการณ์

ในช่วงต้นปีการศึกษา กำหนดให้วันพฤหัสบดีต้นเดือนเป็นวันไหว้ครู นักเรียนทุกชั้นทุกห้องจะต้องจัดพานเพื่อไหว้ครู และที่ทุกชั้นต้องเตรียมคือ ผู้ถือพาน ชาย 1 คน หญิง 1 คน เพื่อนำพานมาไหว้ครู ที่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีการประชุมกันเพื่อหาผู้ที่จะถือพานในวันไหว้ครู ฝ่ายชายมีคนเดียวเสนอให้มนตรีเป็นผู้ถือ แต่มนตรีรับปฏิเสธ บอกว่าตัวเองถือมาทุกปีแล้วให้คนอื่นเขาถือบ้างเถอะ พุฒิพงษ์บอกว่า ก็เสี่ยงส่วนใหญ่เขาให้เธอเป็นคนถือพาน มंत्रीได้กลับไปว่า "แล้วเธอทำไมไม่ถือเองล่ะ" พุฒิพงษ์ก็เลยกลับไปว่า "ถ้าเพื่อนในห้องเสนอเรา เราก็จะเป็นคนถือ แต่เขาเสนอเธอ" มंत्रीพูดว่า "ก็เธอทำไมไม่เสนอตัวเองล่ะ" พุฒิพงษ์จึงพูดว่า "เธอเป็นอะไรของเธอเนี่ย... แทนที่จะภูมิใจที่ได้รับเกียรติให้ถือพาน กลับเกี่ยงให้คนอื่นถือ" มंत्रीจึงบอกว่า "ก็เราบอกแล้วว่าเราไม่ถือ" เข้าข้ออยู่ได้ พุฒิพงษ์จึงพูดว่า "เออละ เออละเป็นว่าไม่ยากถือ" จากนั้นพุฒิพงษ์ก็เดินไป

บทบาทของมนตรี

ฉันชื่อมนตรีเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแห่งหนึ่ง ในช่วงวันพฤหัสบดีของต้นเดือนจะมีการจัดงานวันไหว้ครูของโรงเรียน จึงมีการนัดประชุมกัน เพื่อจัดพานสำหรับไหว้ครู และผู้ถือพาน ซึ่งกำหนดชาย 1 คน หญิง 1 คน ในที่ประชุม มีการเสนอชื่อฉันให้เป็นผู้ถือพาน ฉันบอกกับที่ประชุมว่าฉันถือมาทุกปีแล้วให้คนอื่นถือบ้างเถอะ พุฒิพงษ์บอกกับฉันว่าเป็นเสี่ยงส่วนใหญ่ของห้อง ฉันจึงถามเขาว่า "แล้วทำไมเธอไม่ถือเองล่ะ" พุฒิพงษ์แก้ตัวว่า "ถ้าในห้องเสนอเขา เขาก็จะถือ" ฉันจึงบอกว่า "เราก็เสนอตัวเองสิ" พุฒิพงษ์ตอบว่าฉัน แทนที่ฉันจะภูมิใจที่ได้รับเกียรติให้ถือพานแต่กลับปฏิเสธ ฉันชักรำคาญ จึงบอกว่าเขาชอบเข้าซี่ พุฒิพงษ์จึงล่าถอยไป

บทบาทของพุฒิพงษ์

ฉันชื่อพุฒิพงษ์เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในช่วงต้นเดือนของการเปิดเรียน วันพฤหัสบดีจะมีการจัดงานวันไหว้ครู มีการจัดพานและมีผู้ถือพาน ในห้องจึงนัดประชุมกัน และในที่ประชุมเสนอชื่อมนตรี แต่มนตรี กลับปฏิเสธ ฉันจึงบอกกับมนตรีว่ามันเป็นเสี่ยงส่วนใหญ่ของห้องนะ แต่มนตรีไม่ฟัง หน้าซำยังให้ฉันถือ ฉันจึงบอกว่าถ้าในห้องเสนอฉันเป็นคนถือ ฉันก็จะถือแต่เขาเสนอมนตรี เขาบอกฉันว่าทำไมไม่เสนอตัวเองล่ะ ฉันไม่เข้าใจมนตรี จึงบอกกับมนตรีว่า เขาน่าจะภูมิใจที่ได้รับเกียรติให้ถือพาน กลับเกี่ยงให้คนอื่นถือ แต่เขายังยืนยันกรานว่าไม่ถือ ฉันจึงไม่ยากพูดอะไรอีก

ครั้งที่ 6

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่ยึดถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่

อุปกรณ์

1. เอกสารบทบาทสมมติแบบไม่มีบท
2. เอกสารเรื่องสั้นกำหนดสถานการณ์ในการแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบท

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
- 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : ไม่ได้เถียง ไม่ต่อว่าเพื่อน ไม่ตำว่าเพื่อน

1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. ขั้นฝึก

ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งการฝึกครั้งนี้เทคนิคที่ได้ คือ การใช้บทบาทสมมติ แบบไม่มีบท โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์สมมติ และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติ แต่ผู้วิจัยไม่กำหนดบทบาทแนวทางในการแสดงให้

2.2 ขั้นแสดง

2.2.1 ทหาอาสาสมัครที่จะแสดง

2.2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติ แบบไม่มีบทให้นักเรียนผู้ที่แสดงอ่าน และเตรียมตัว โดยให้นักเรียนผู้ที่แสดง เป็นผู้คิดแนวทางในการแสดงบทบาท ตามสถานการณ์ที่กำหนดด้วยตนเอง พร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่

2.2.3 นักเรียนที่เป็นผู้แสดง แสดงบทบาทตามที่ตัวเองคิดขึ้นมา ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์

2.3 ขั้นวิเคราะห์ และอภิปราย

นักเรียนที่เป็นผู้แสดง และนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกและบทบาทที่ได้แสดง

2.4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติม พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่ยึดถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่

2.5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่ยัดเยียด ความคิดของตนเองเป็นใหญ่

3. ชั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสม เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่ใช้อำนาจ

3.2 ผู้วิจัยมอบหมายงานให้นักเรียนไปหาโอกาสฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่ใช้อำนาจ ไม่ยัดเยียดความคิดของตนเองเป็นใหญ่ กับนักเรียนชั้นอื่นหรือพี่น้องที่บ้าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความร่วมมือในการฝึกของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
3. สังเกตจากการตอบคำถาม และการสรุปของนักเรียน
4. สังเกตจากความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

เรื่อง “ขี่จักรยานแข่งกัน”

สถานการณ์

ในระหว่างเดินทางกลับบ้านมีนักเรียนจำนวนหนึ่งขี่จักรยานกลับบ้าน ชอบขี่จักรยานแข่งกัน ใครเร็วกว่าจะเป็นผู้ชนะ ในระหว่างทาง เต๋นและดวงขี่จักรยานไปด้วยกัน เต๋นชวนดวงขี่จักรยานแข่งกัน แต่ดวงปฏิเสธเข่าว่ามันอันตราย เคี้ยวล้ม เต๋นเยาะเย้ยดวงหาว่าขี้กลัว คาขาว ไม่แน่นอน ดวงบอกว่าตัวเองไม่ใช่คนคาขาว จึงบอกว่าถ้าขี่ไปเร็ว ๆ แล้วมีอะไรมาตัดหน้า เบรกไม่ทันจะทำอย่างไร เต๋นจึงบอก อะไรจะมาตัดหน้าไม่มีหรอก ดวงจึงบอกว่า เธอจะไปรู้ได้อย่างไรว่าไม่มี เธอไปท้าชวนคนอื่นแข่งเถอะ เต๋นจึงพูดจากากดวง ดวงว่า “โธ่ ไอ้เต๋นเอ๊ย ! ไม่มีความกล้าเลยรีไร” ดวงจึงพูดว่า “เธอไม่ต้องมาพูดจากากดวงเราหรอก คนอย่างเธอก็ดีแต่พูดจาเยาะเย้ยเท่านั้นแหละ”

ครั้งที่ 7

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่ออกคำสั่ง ไม่บังคับให้เพื่อนทำตามความต้องการของตน

อุปกรณ์

ตัวแบบ : โดยให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมแสดงแบบ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
- 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
- 1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. ขั้นฝึก

ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งการฝึกครั้งนี้ เทคนิคที่ใช้ คือ การใช้ตัวแบบ โดยระหว่างการฝึกผู้วิจัยจะให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้แรงเสริมทางบวก และการฝึกซ้อมพฤติกรรม โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม ในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้น เป็นพฤติกรรมที่ต้องการให้นักเรียนสังเกตจากการแสดงแบบของนักเรียน

2.2 ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.2.1 ผู้วิจัย เสนอแม่แบบ โดยให้นักเรียนแสดงแบบให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงแบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของตัวแบบ

2.2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ

2.2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย และซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวแบบว่าเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เพียงใด ในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ในระหว่างที่นักเรียนอภิปราย และซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวแบบนั้น

2.3 ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้จากการใช้ตัวแบบ และผู้วิจัยมีรูปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในการดูการแสดงแบบของนักเรียนผู้แสดงตัวแบบ
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกันของนักเรียน
3. สังเกตการสรุปของนักเรียน

เรื่อง “ก้อง กับ กล้วยเก็บสตางค์ได้”

สถานการณ์

ก้องกับกล้วย เป็นเพื่อนกันและเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในขณะที่ ทั้ง 2 คน เล่นในสนาม ปรากฏว่าทั้ง 2 คน เจอะสตางค์ เหรียญ 10 บาท พร้อมกัน ก้องว่าจะนำเงินแบ่งกับ กล้วยคนละครึ่ง เพื่อไปซื้อขนม แต่กล้วยบอกว่าจะเก็บส่งครู เพื่อให้ครูประกาศหาเจ้าของหน้าเสาธง แต่ก้อง จะนำเงินไปซื้อขนม และบอกว่าให้กล้วยเก็บเรื่องนี้เป็นความลับ แต่กล้วยบอกว่า “ถ้าเป็นก้องบ้าง ทำเงิน หายก้องจะรู้สึกอย่างไร” ก้องบอกว่า “อย่าทำตัวเป็นพลเมืองดีหน่อยเลยนะ ถือว่าเป็นลาภของเรา กล้วยบอก ว่า ลาภแบบนี้ไม่ยากได้ ส่งครูคืนเจ้าเขาไปเถอะ เดี่ยวเขาไม่มีเงินซื้อขนม ก้องจึงบอกว่าเธอไม่เอาก็ออย่าเอา กล้วยจึงถามก้องว่า “นี่เธอจะเอาจริง ๆ หรือ” ถ้าเธอไม่ส่งครูเดี๋ยวเราจะฟ้องครูนะ” ก้องจึงพูดว่า “อะไรส่งครู ก็ได้ เรื่องมาก”

การใช้เทคนิคตัวแบบ
เรื่อง “ก้องกับกล้วยเก็บสตางค์ได้”

แนะนำตัวละคร : ก้อง กล้วย
(บรรยาย) : ภายในสนามหญ้า บริเวณโรงเรียน ก้องและกล้วยกำลังเล่นเพลิน ๆ อยู่ทันทั้งคู่
เลื้อยไปเห็นสตางค์เหรียญ 10 บนสนามหญ้า

-เจรจา-

ก้อง : กล้วยใครทำเหรียญสิบบาทหล่นวะ
กล้วย : เออ จริงด้วย
ก้อง : เราแบ่งกันคนละ 5 บาท คิมัย ไม่มีใครรู้หรอก
กล้วย : เฮ้ย ! เราว่าเก็บส่งครูดีกว่านะ
ก้อง : เอาไปแบ่งกันซื้อขนมดีกว่านะ แล้วอย่าบอกใคร
กล้วย : เราว่าคืนเจ้าของดีกว่า ถ้าเป็นก้องทำสตางค์หายจะรู้สึกอย่างไร
ก้อง : อย่าทำตัวเป็นพลเมืองดีไปหน่อยเลยนะ ถือว่าเป็นลาภแล้วกัน
กล้วย : ลาภแบบนี้ไม่อยากได้ ส่งครูคืนเจ้าของเขาไปดีกว่านะ เดี่ยวเขาไม่มีขนม
ก้อง : เธอไม่เอาก้อย่าเอา
กล้วย : นี่เธอจะเอาจริง ๆ หรือ ถ้าเธอไม่ส่งครูประกาศหาเจ้าของ เดี่ยวเราจะฟ้องครู
ก้อง : อ๊ะ อ๊ะ ส่งครูก็ได้ เรื่องมาก...

-ปิดฉาก-

ครั้งที่ 8

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสม ในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่ใช้อำนาจ : การไม่พูดประชดประชันเพื่อน

อุปกรณ์

1. เอกสารบทบาทสมมติแบบมีบท
2. เอกสารเรื่องสั้นกำหนดสถานการณ์ และบทบาทในการแสดงบทบาทสมมติแบบมีบท

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสม ด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่ออกคำสั่ง และไม่บังคับให้เพื่อนทำตามความต้องการของตน

1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. ขั้นฝึก

ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งการฝึกครั้งนี้ เทคนิคที่ได้ คือ การใช้บทบาทสมมติ แบบมีบท โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์ และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติแบบมีบท

2.2 ขั้นแสดง

2.2.1 หาอาสาสมัครที่จะแสดง

2.2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติ ให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัว พร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่

2.2.3 ผู้แสดง แสดงบทบาทตามที่กำหนดให้ ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์

2.3 ขั้นวิเคราะห์ และอภิปราย

ผู้แสดง และผู้สังเกตการณ์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และบทบาทที่ได้แสดง

2.4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติม พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่ใช้อำนาจ : การไม่พูดประชดประชัน

2.5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่ใช้อำนาจ : การไม่พูดจาประชดประชันเพื่อน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่ใช้อำนาจ

3.2 ผู้วิจัยมอบหมายงานให้นักเรียนไปหาโอกาสฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่ใช้อำนาจ : การไม่พูดประชดประชัน กับนักเรียนชั้นอื่น หรือพี่น้องที่บ้าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความร่วมมือในการฝึกของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
3. สังเกตจากการตอบคำถาม และการสรุปของนักเรียน
4. สังเกตจากความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

เรื่อง “สมใจเป็นไข้”

สถานการณ์

ในชั่วโมงเรียนพลศึกษาก่อนลงสนาม ครูจะถามก่อนว่ามีใครไม่สบายบ้าง เพื่อที่จะได้พักผ่อนไม่ต้องลงเล่นพละ ซึ่งวันนี้สมใจบอกกับคุณครูพละว่า ไม่สบายขอไม่ลงเล่นพละ แต่อดุมศรี ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นกับสมใจไม่เชื่อว่าสมใจจะป่วยจริง แต่รอให้หมดชั่วโมงก่อนจึงค่อยถาม หลังจากเลิกเรียนแล้วอดุมศรีเดินเข้ามาหาสมใจแล้วพูดจาประชดประชันสมใจว่า แกล้งป่วยมากกว่า จะไม่ยอมเล่นพละก็บอกมาเถอะ สมใจได้ฟังดังนั้นก็รู้สึกไม่พอใจ ก็ตอบกลับไปว่า ไม่เชื่อก็ลองจับตัวเราดูซิว่าร้อนจริงรึเปล่า อดุมศรีจึงพูดว่า “หน้าตาก็ยังสดใส จะป่วยได้อย่างไร เดี่ยวเราแกล้งบ้างดีกว่าจะได้ไม่เหนื่อย” สมใจจึงพูดขึ้นว่า “นี่เธอบอกว่าเราแกล้งเธอ ! เธอไม่เชื่อก็คงตามใจ ไม่อยากพูดด้วยแล้ว” แล้วสมใจก็เดินหนีไป

บทบาทของสมใจ

ฉันชื่อสมใจ วันนี้มีชั่วโมงเรียนพละ ครูบอกว่าถ้าใครไม่สบายให้บอก ฉันเป็นไข้หวัดจึงบอกครู ครูจึงให้ฉันนั่งพักผ่อน พอลีกเรียน อดุมศรีมาหาฉันและพูดจาหาว่าฉันแกล้งป่วย ฉันบอกว่าฉันไม่ได้แกล้ง ไม่เชื่อก็ลองมาจับตัวดู อดุมศรีพูดว่า เมื่อเช้ายังเห็นฉันหน้าตาสดใสอยู่เลย และพูดจาประชดประชันฉันต่าง ๆ นานา ฉันไม่อยากต่อล้อต่อเถียงด้วยจึงเดินเลี้ยวมา

บทบาทของอดุมศรี

ฉันชื่ออดุมศรี เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในชั่วโมงเรียนพลศึกษา ครูถามว่าใครไม่สบาย อนุญาตให้นักเรียนพักผ่อนได้ ฉันเห็นสมใจยกมือ และครูก็อนุญาตให้ไปพักผ่อน ฉันคิดว่าสมใจคงจะแกล้งมากกว่า เพื่อที่จะไม่ลงเล่นพละ พอหมดชั่วโมงเรียนฉันอยากทราบความจริงว่าสมใจ ไม่สบายจริงรึเปล่า จึงไปถามดู แต่รู้สึกว่าเขาพยายามจะปิดบังฉัน โดยไม่คอยพูดและเดินเลี้ยวไป

ครั้งที่ 9

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การไม่ใช้อำนาจ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่ดบ ไม่เตะ ไม่ชกต่อยเพื่อน

อุปกรณ์

1. เอกสารบทบาทสมมติแบบไม่มีบท
2. เอกสารเรื่องสั้นกำหนดสถานการณ์ในการแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบท

วิธีดำเนินการ

1. ชื่นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
- 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : ไม่พูด ประชดประชันเพื่อน

1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. ชื่นฝึก

ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งการฝึกครั้งนี้ เทคนิคที่ใช้ คือ การใช้บทบาทสมมติ แบบไม่มีบท โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์สมมติ และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบท โดยผู้วิจัยไม่กำหนดบทบาทแนวทางการแสดงให้นักเรียนที่แสดง

2.2 ขั้นแสดง

2.2.1 หาอาสาสมัครที่จะแสดง

2.2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติ แบบไม่มีบทให้นักเรียนผู้ที่แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดงและให้นักเรียนผู้ที่แสดงคิดหาแนวทางในการแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดด้วยตนเอง และเตรียมสถานที่

2.2.3 นักเรียนที่เป็นผู้แสดง แสดงบทบาทตามที่ตัวเองคิดขึ้นมา ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์

2.3 ขั้นวิเคราะห์ และอภิปราย

นักเรียนที่เป็นผู้แสดงและนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และบทบาทที่ได้แสดง

2.4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่ดบ ไม่เตะ ไม่ชกต่อยเพื่อน

2.5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการไม่ใช้อำนาจ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3. ชั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน

3.2 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปหาโอกาสฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการไม่ใช้อำนาจ : ไม่ตอบ ไม่เตะ ไม่ชกต่อยเพื่อน กับนักเรียนชั้นอื่น หรือพี่น้องที่บ้าน.

การประเมินผล

1. สังเกตจากความร่วมมือในการฝึกของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
3. สังเกตจากการตอบคำถาม และการสรุปของนักเรียน
4. สังเกตจากความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

เรื่อง "พัฒลมเป็นเหตุ"

สถานการณ์ ที่ใช้เทคนิคตัวแบบ

ในแต่ละชั้นเรียนจะมีการคิดพัฒลมเพดาน เพื่อที่ว่านักเรียนนั่งเรียนหนังสือจะได้ไม่ร้อน แดงเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นคนขี้ร้อน จึงขอคำแนะนำตรงพัฒลมเพดาน แต่ดำไม่ยอมให้สลับที่กัน แดงจึงต่อว่าดำว่าไม่มีน้ำใจ ตัวเองร้อนจะตายอยู่แล้ว ดำจึงพูดว่าร้อนก็อดทนไม่ได้รีไร เพื่อน ๆ คนอื่นเขายังทนได้เลย แดงจึงพูดว่าเราขอนั่งตรงพัฒลม ตรงที่เขอนั่งแค่ชั่วโมงเดียว เดี่ยวชั่วโมงต่อไปก็จะมานั่งที่เดิม แต่ดำไม่ยอมและพูดขึ้นว่า เดี่ยวคนอื่นก็เอาอย่างเขอนั่งหรือก มันจะทำให้ห้องเรียนวุ่นวาย ทุกคนอยากจะนั่งตรงพัฒลมทั้ง ๆ ที่พัฒลมมีแค่ 2 ตัว แดงจึงพูดขึ้นว่า เธอไม่ต้องพูดมาก คนไม่มีน้ำใจจำไว้เลยนะ

ครั้งที่ 10

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การหันหน้าเข้าหากัน

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมด้านการหันหน้าเข้าหากัน : การแสดงความคิด ความรู้สึกของตนที่มีต่อความขัดแย้งกับเพื่อนที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ก้าวก่ายสิทธิของผู้อื่น

อุปกรณ์

1. เอกสารบทบาทสมมติแบบมีบท
2. เอกสารเรื่องสั้นกำหนดสถานการณ์และบทบาทในการแสดงบทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงที่เหมาะสม
- 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมด้านการไม่ใช้อำนาจ
- 1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. ขั้นฝึก

ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งการฝึกครั้งนี้เทคนิคที่ใช้ คือ การใช้บทบาทสมมติแบบมีบท โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

2.1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์ และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติแบบมีบท

2.2 ขั้นแสดง

2.2.1 ทหาอาสาสมัครที่จะแสดง

2.2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดเตรียม

สถานที่

2.2.3 ผู้แสดง แสดงบทบาทตามที่ผู้วิจัยกำหนดให้ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์

2.3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผู้แสดง และผู้สังเกตการณ์ วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และบทบาทที่ได้แสดง

2.4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติม พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการหันหน้าเข้าหากัน : การแสดงความคิด ความรู้สึกของตนที่มีต่อความขัดแย้งกับเพื่อนที่เกิดขึ้นตรงไปตรงมา โดยไม่ก้าวก่ายสิทธิผู้อื่น

2.5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการหันหน้าเข้าหากัน : การแสดงความคิด ความรู้สึกของตนที่มีต่อความขัดแย้งกับเพื่อนที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดง ออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสม ในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการหันหน้าเข้าหากัน

3.2 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปหาโอกาสฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้ง กับเพื่อนด้านการหันหน้าเข้าหากัน : การแสดงความคิด ความรู้สึก ที่มีต่อความขัดแย้งกับเพื่อนที่เกิดขึ้น อย่างตรงไปตรงมาโดยไม่ก้าวท้าวสิทธิผู้อื่น กับนักเรียนชั้นอื่น หรือพี่น้องที่บ้าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความร่วมมือในการฝึกของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
3. สังเกตจากการตอบคำถาม และสรุปของนักเรียน
4. สังเกตจากความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

เรื่อง “เตาแก๊สปิกนิก”

สถานการณ์

ในการเข้าค่ายลูกเสือ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีนี้ ทางกลุ่มโรงเรียนได้กำหนดให้ต้นเดือน กุมภาพันธ์ เป็นช่วงเข้าค่ายลูกเสือสามัญประจำปี ก่อนที่จะไปเข้าค่ายได้มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ สำหรับอยู่ค่ายพักแรม อันได้แก่ เต็นท์ เครื่องครัวเป็นต้น ในแต่ละหมู่ลูกเสือ ก็มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ซึ่ง กิจนิธารับอาสาจะนำเต็นท์มา ส่วนอรรถวุฒิ จะเตรียม เครื่องครัวซึ่งได้แก่ เตาแก๊ส ปิกนิกพร้อมหม้อหุงข้าว กระทะ ส่วนธีรรัฐจะเตรียม เสื้อ อุปกรณ์ เวชภัณฑ์ ยากันยุง เมื่อถึงกำหนดปรากฏว่า อรรถวุฒิลืม นำเตาแก๊สปิกนิกมา กิจนิธาคือว่า อรรถวุฒิ ว่าไม่มีความรับผิดชอบ อรรถวุฒิ บอกว่า พ่อดี ลูกของเขา ไม่อนุญาตให้นำมา เพราะกลัวเตาแก๊ส ปิกนิกจะเสียธีรรัฐ คือว่า อรรถวุฒิ อีกว่า แล้วก่อนหน้านี้ทำไมจึงรับอาสาว่าจะรับผิดชอบเครื่องครัวโดยจะนำเตาแก๊ส ปิกนิกมา อรรถวุฒิ บอกว่า เขาเห็นว่า มีเตาแก๊สปิกนิกที่บ้าน จึงรับอาสาให้นำเตามาในวันเข้าค่าย กิจนิธาก็บอกว่าที่หลัง ก่อนที่จะรับปากใครต้องให้แน่ใจก่อนว่าที่บ้านเขาจะอนุญาตให้นำของมาได้ธีรรัฐจึงพูดว่าวันนี้ เรา 2 คน ให้อภัยเธอ แต่เธอต้องไปขอยืมเตาถ่านหมู่อื่น มาหุงข้าว ตกลงมัย อรรถวุฒิ ตอบว่า ตกลง

บทบาทของ กิจนิธ

ฉันทชื่อ กิจนิธ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ จะมีการเข้าค่าย ลูกเสือสามัญของกลุ่มโรงเรียน ได้มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบว่าใครจะนำเอาอะไรมาบ้าง ฉันทรับอาสาให้นำเต็นท์มา เพราะฉันทมีเต็นท์ ส่วนอรรถวุฒิ รับอาสาจะนำ เตาแก๊สปิกนิกมาเพราะว่าเขาบอกว่า หมู่เราจะได้อะไรทำอาหารได้เร็วกว่าหมู่อื่น ส่วนธีรรัฐ รับอาสาว่าจะนำเอาเสื้อ และเวชภัณฑ์ยากันยุงมา เพื่อยุงจะได้ไม่กัด เมื่อถึงวันกำหนดเข้าค่ายลูกเสือมาถึงปรากฏว่าพอมมาถึงค่ายพักแรมปรากฏว่า อรรถวุฒิ ไม่นำเอา เตาแก๊สปิกนิกมา ฉันทไม่พอใจมาก จึงต่อว่า อรรถวุฒิไปว่า ไม่มีความรับผิดชอบ อรรถวุฒิ บอกว่า ลูกเขาไม่ให้ เอามา เพราะกลัวจะเสียธีรรัฐต่อว่าอรรถวุฒิ อีกว่า แล้วทำไมจึงรับอาสาให้นำเตาแก๊สปิกนิกมา อรรถวุฒิแก้ตัวว่า เขาเห็นที่บ้านมีเตาแก๊สปิกนิก จึงรับอาสาว่าจะเอาเตาแก๊สมา ฉันทจึงแนะนำเขาว่าที่หลังจะรับปากใครว่าจะนำสิ่งนั้นมา ต้องแน่ใจเสียก่อนว่าที่บ้านเขาอนุญาตหรือไม่ธีรรัฐจึงบอกว่าเพื่อเป็นการไต่ถามไปให้อรรถวุฒิไปยืมเตาถ่านหมู่อื่นมาหุงข้าว อรรถวุฒิ ตอบตกลง

บทบาทของอรรถวุฒิ

ฉันทชื่ออรรถวุฒิ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ จะมีการเข้าค่าย ลูกเสือสามัญประจำปี ได้มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ดังนี้ คือ กิจนิธานำเต็นท์มา ฉันทนำเครื่องครัว เตาแก๊สปิกนิก และหม้อหุงข้าว กระทะมา ส่วนธีรรัฐจะนำเอาเสื้อและเวชภัณฑ์ ยาทาากันยุงมา ฉันทก็กลับไปขอยืมเตาแก๊สปิกนิกที่บ้านลงมา แต่ว่าลูกฉันทไม่อนุญาต เพราะกลัวเตาแก๊สจะเสีย ฉันทก็ไม่ว่าจะทำอย่างไร พอถึงวันอยู่ค่าย ฉันทก็ไม่ได้บอกกับ กิจนิธ และ ธีรรัฐให้รู้ว่า ฉันทนำ เตาแก๊สปิกนิกมาไม่ได้ พอ กิจนิธ และธีรรัฐ รู้ว่าฉันทไม่ได้นำเตาแก๊สปิกนิกมา โกรธฉันทมากต่อว่าฉันทสุดท้าย ธีรรัฐจึงให้ฉันทไปขอยืมเตาถ่าน หมู่อื่นมาหุงข้าว

บทบาทของธีรรัฐ

ฉันชื่อธีรรัฐ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ จะมีการเข้าค่ายลูกเสือสามัญประจำปี ซึ่งมีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ดังนี้คือ กิตติธนาให้รับผิดชอบเรื่อง เต็นท์ อรรถวุฒิรับผิดชอบเครื่องครัว เตาแก๊สปิคนิค และหม้อหุงข้าว กะทะมา ส่วนฉันจะรับผิดชอบ เรื่อง เสื่อ และเวชภัณฑ์ ยาทากันยุง ถึงวันกำหนดเข้าค่าย ปรากฏว่าฉัน และ กิตติธนา นำสิ่งของที่จะเตรียมมา นำมาครบถ้วน ส่วนอรรถวุฒิไม่นำเตาแก๊สปิคนิคมา ฉันกับกิตติธนา โกรธมากที่อรรถวุฒิไม่รับผิดชอบ ในส่วนของตัวเองที่ได้รับมอบหมาย จึงต่อว่า อรรถวุฒิ ว่าไม่มีความรับผิดชอบ อรรถวุฒิแก้ตัวว่า ลุงของเขาไม่อนุญาตให้นำเอาเตาแก๊สมาเพราะกลัวว่าจะเสีย กิตติธนา จึงแนะนำอรรถวุฒิว่าก่อนที่จะรับปากใครว่าจะนำเอาสິงนั้น มา ต้องแน่ใจเสียก่อนว่า ทางบ้านเขาอนุญาตแล้ว ฉันจึงบอกให้เขาไปยืมเตาถ่านหมู่อื่นมาเพื่อเป็นการได้โทษ อรรถวุฒิตอบตกลง

ครั้งที่ 11

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การหันหน้าเข้าหากัน

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมด้านการหันหน้าเข้าหากัน : แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกของกันและกัน

อุปกรณ์

1. เอกสารบทบาทสมมติแบบไม่มีบท
2. เอกสารเรื่องสั้น กำหนดสถานการณ์ในการแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบท

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมในการแสดงออกที่เหมาะสม
- 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การแลกเปลี่ยนความคิดความรู้สึกของกันและกัน

1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. ขั้นฝึก

ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมในการแสดงออกที่เหมาะสมซึ่งในการฝึกครั้งนี้ เทคนิคที่ใช้ คือ การใช้บทบาทสมมติ แบบไม่มีบท

2.1 ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตสถานการณ์สมมติ และจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติ โดยที่ผู้วิจัยไม่กำหนดบทบาทแนวทางการแสดงให้นักเรียนผู้แสดง

2.2 ขั้นแสดง

2.2.1 หาอาสาสมัครที่จะแสดง

2.2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติแบบไม่มีบทให้นักเรียนผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง โดยให้นักเรียนผู้แสดงคิดแนวทางในการแสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดด้วยตนเอง พร้อมทั้งจัดเตรียมสถานที่

2.2.3 นักเรียนที่เป็นผู้แสดง แสดงถึงบทบาทตามที่ตัวเองคิดขึ้นมา ส่วนผู้ที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์

2.3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

นักเรียนที่เป็นผู้แสดง และนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ วิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และบทบาทที่ได้แสดง

2.4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติม พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการหันหน้าเข้าหากัน : การแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกของกันและกัน

2.5 ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ด้านการหันหน้าเข้าหากัน และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3. ชั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแนวทางการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการหันหน้าเข้าหากัน

3.2 ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนไปหาโอกาสฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนด้านการหันหน้าเข้าหากัน : การแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกซึ่งกันและกัน กับนักเรียนชั้นอื่น หรือพี่น้องที่บ้าน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความร่วมมือในการฝึกของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน
3. สังเกตจากการตอบคำถาม และการสรุปของนักเรียน
4. สังเกตจากความร่วมมือในการแสดง ความคิดเห็นของนักเรียน

เรื่อง "การแสดงเป็นเหตุ"

สถานการณ์

ในวันสิ้นปีการศึกษา มีการจัดงานประจำปีของโรงเรียนก่อนปิดภาคเรียน เพื่อหารายได้เป็นทุนการศึกษาของโรงเรียน โดยจะมีการจัดให้มีการแสดงของนักเรียนแต่ละชั้น โดยชั้นอนุบาล ป. 1, ป.2, ป.3 ครูจะเป็นผู้จัดการแสดงและฝึกซ้อมให้ แต่ละชั้น ป.4, ป.5, ป.6ให้นักเรียนคิดการแสดงขึ้นมาเองและฝึกซ้อมกันเอง เหลือเวลาอีก 1 เดือนจะถึงวันแสดง หัวหน้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงนัดประชุมสมาชิกในห้องเพื่อจัดเตรียมการแสดงของห้อง ในที่ประชุม อ้อม สมพร จุไรพร เสนอให้มีการแสดงการรำรำ 1 ชุด แต่ ป้อง วิโรจน์ สุขมิตร เสนอให้มีการแสดงละครตลก ตอนนีที่ประชุมมีตัวเลือกให้นักเรียนที่เข้าประชุมอยู่ 2 ตัวเลือก คือ การรำรำและการแสดงละครตลก โดยฝ่ายที่จะแสดงละครตลกให้เหตุผลว่า การรำรำคนดูดูมากแล้ว กลัวคนดูจะชินตาอยากแสดงอะไรที่แปลกใหม่คนดูจะได้สัมผัสสิ่งที่แปลกใหม่ นอกจากนี้วิโรจน์ยังพูดว่า "ถ้าให้รำตัวเองคงไม่ถนัด" สมพรบอกจึงว่า "ตัวเองจะสอนให้" วิโรจน์พูดว่า "ถึงแม้ว่าจะสอนจะฝึกซ้อมให้ตัวเองอย่างไร ตัวเองก็ยังเก้ ๆ กัง ๆ รู้สึกเขิน ๆ แล้วอีกอย่างการรำรำเขาดูที่ความพร้อมเพรียงถ้ารำผิดคนดูจะดูออกว่าใครรำผิด" จุไรพรจึงพูดว่า "แล้วการแสดงละครของเธอจะต้องท่องบทให้คล่องถ้าแสดงผิดบทขึ้นมาคนดูก็หัวเราะ" ป้องจึงบอกว่า "ถ้าผิดบทก็ไม่เห็นไร เพราะละครเราเป็นละครตลก ถ้าแสดงไม่ตรงกับบทก็ถือว่าเป็นเรื่องตลก" อ้อมจึงพูดว่า "แล้วถ้าคนดูไม่คลั่งขึ้นมาล่ะ" สุขมิตรพูดว่า "เราก็ต้องแสดงให้เพื่อน ๆ ดูก่อนว่าตลกหรือเปล่า" อ้อมจึงบอกว่า "แล้วใครจะแสดงล่ะ... ถ้าเธอบอกว่าเธอไม่ถนัดในการรำ เราก็ไม่ถนัดละคร" วิโรจน์จึงพูดว่า "การแสดงละครตลกต้องมีบทผู้หญิงด้วย อ้อมเธอก็ต้องแสดงด้วย" อ้อมจึงว่า "เราแล้วแสดงไม่ตลกให้คนอื่นเห็นอะ" วิโรจน์พูดว่า "อ้าว! ทำไมเป็นอย่างนั้นล่ะ... เดี่ยวเรา 3 คนช่วยซ้อมบทให้" จุไรพรจึงพูดว่า "ที่เราจะฝึกให้เธอ เธอยังไม่ยอมรับเลย..." สุขมิตรพูดว่า "พวกเราต้องร่วมมือกันซิ..." สมพรจึงพูดว่า "พวกเราร่วมมือรำกับพวกเราหรือเปล่านั้น!!" หัวหน้าชั้นจึงถามความคิดเห็นของเพื่อน ปณิธิเห็นว่าเรื่องจะบานปลายไปกันใหญ่จึงเสนอความคิดเห็นว่า "ให้แสดงละครผสมจินตลีลา ประกอบการรำรำ เป็นการแสดงผลผสมผสานระหว่างละครและการรำรำ โดยผู้ที่มีความถนัดทางการรำรำได้ถ่ายทอดและเปลี่ยนความถนัดกับผู้ที่มีความถนัดทางละครจะได้ร่วมมือกัน" หัวหน้าชั้นตามความคิดเห็นของเพื่อน ๆ วิโรจน์เห็นด้วยกับปณิธิ อ้อมบอกว่า "ถ้าเสนอแต่แรกก็ไม่ต้องมาเถียงกัน" สมพรพูดว่า "ดีแล้วละ... ตามนี้" วิโรจน์บอกว่า "ก็เพื่อนกันทั้งนั้น...เราจะได้ช่วยกันฝึกซ้อม" ป้องพูดว่า "ดีเลยเราจะได้มุขตลกมาเล่น" จุไรพรเสริมว่า "เราจะได้คิดทำรำประกอบ" สุขมิตรก็เห็นด้วย หัวหน้าพูดว่า "ตกลงว่าการแสดงของเราก็จะเป็นการแสดงละครผสมจินตลีลาประเภทการรำรำ เพื่อน ๆ ว่าไงครับ..." ทุกคนตกลง หัวหน้าชั้นปิดประชุม

ครั้งที่ 12

พฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน : การหันหน้าเข้าหากัน

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมด้านการหันหน้าเข้าหากัน : การร่วมกันหาสาเหตุ และแนวทางที่จะทำให้ได้ข้อยุติที่เหมาะสม

อุปกรณ์

ตัวแบบ : โดยให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมแสดงแบบ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม
- 1.2 ผู้วิจัยติดตามผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
- 1.3 ผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับ

2. ขั้นฝึก

ผู้วิจัยอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ซึ่งการฝึกครั้งนี้เทคนิคที่ใช้ คือ การใช้ตัวแบบ โดยระหว่างการฝึก ผู้วิจัยจะให้คำแนะนำ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้แรงเสริมทางบวก และการฝึกซ้อมพฤติกรรม โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมที่เหมาะสม และไม่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นพฤติกรรมที่ต้องการให้นักเรียนสังเกตจากการแสดงแบบของนักเรียน

2.2 ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.2.1 ผู้วิจัยเสนอแม่แบบ โดยการแสดงแบบของนักเรียนให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงแบบให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของตัวแบบ

2.2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ

2.2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย และซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวแบบว่า เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่ เพียงใด ในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนในระหว่างที่นักเรียนอภิปราย และซักถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวเองนั้น

2.3 ขั้นที่ 3 สรุป

ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปข้อคิด และประโยชน์ที่ได้จากการใช้ตัวแบบ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจของนักเรียนในการดูการแสดงแบบของนักเรียนผู้แสดงตัวแบบ
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันของนักเรียน
3. สังเกตการสรุปของนักเรียน

เรื่อง “ธนูกลับตัว”

สถานการณ์ ที่ใช้ในเทคนิคการใช้ตัวแบบ

ธนุเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่มีนิสัยชอบเล่นเครื่องเล่นสนามเด็กเล่นเป็นชีวิตจิตใจ และชอบเล่นชิงช้าเล่น สรวุฑ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นเพื่อนกับธนุ เป็นกรรมการนักเรียนที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดูแลความเรียบร้อยภายในบริเวณสนามเด็กเล่น

วันนี้ตอนพักกลางวันหลังรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ธนุตั้งใจแล้วว่าจะมาเล่นที่สนามเด็กเล่น ขณะเล่นอยู่นั้นสรวุฑมาดูความเรียบร้อยที่สนามเด็กเล่น เห็นธนุกำลังเล่นชิงช้า จึงขอร้องให้เลิก ตอนแรกธนุ ไม่ยอมแต่พอสรวุฑ อธิบายเหตุผลชี้แจงเหตุผลต่าง ๆ เช่นของเล่นเขาไว้ให้สำหรับเด็กเล็กเล่น เราควรไปเล่นอย่างอื่น หรือเหตุผลที่ว่า เครื่องเล่นเด็กรับน้ำหนักเราหนักไม่ได้ จะชำรุดและที่สำคัญเหตุผลที่สรวุฑชี้แจงอธิบายจนธนุเลิกเล่นคือ ถ้าเล่นของเล่นเด็กเราไม่อายุเด็กบ้างหรือ คนอื่นเขาจะว่าเป็นเด็กโง่มาแย่งเด็กเล่น ธนุจึงบอกว่าต่อไปเขาจะไม่เล่นของเล่นเด็กและจะช่วยสรวุฑดูแลสนามเด็กเล่น และดูแลความปลอดภัยกับน้อง ๆ

การใช้เทคนิคตัวแบบ
เรื่องธนูกลับตัว

ฉากที่ 1

ตัวละคร

(บรรยาย)

ธนุ พี่ระ

ที่สนามเด็กเล่น ธนูเล่นเล่นแกว่งชิงช้ารับลมไปมา

- เจจจ -

ธนุ :

เย้...สนุกจังเลย

พี่ระ :

ธนุ...พอเถอะ...

ธนุ :

ขออีกหน่อย...

พี่ระ :

แกว่งช้า ๆ ก็ได้

ธนุ :

ไม่เป็นไรมันแข็งแรง.... ไม่สนบ้างหรือ

พี่ระ :

ไม่ละ... เราไปเล่นอย่างอื่นดีกว่า...

ฉากที่ 2

(บรรยาย)

สราวุธ มาตรวจดูความเรียบร้อยตรวจตราอุปกรณ์ เครื่องเล่นสนาม จึงเห็นว่า
เครื่องเล่นสนามชำรุดหลายชิ้น

ฉากที่ 3

(บรรยาย)

ธนุ แกว่งชิงช้า ที่สนามเด็กเล่น พอดี สราวุธ เดินผ่านมาเห็นพอดี

-เจจจจ-

สราวุธ :

ธนุ... โดแล้วนะให้น้องเขาเล่นดีกว่า...

ธนุ :

ขอเล่นแค่นี้ เป็นไรไป ตัวเราก็ไม่หนักเท่าไร...

สราวุธ :

ไม่หนัก... ไม่หนัก... เขาทำไว้ สำหรับเด็ก รองรับ น้ำหนัก เด็กเล็ก นะ

ธนุ :

เขาออกอย่างดีไม่พังหรอก

สราวุธ :

ถึงไม่มีพังตอนนี้ แต่มันชำรุดขึ้นมา เด็กเล่นจะเป็นอันตราย

ธนุ :

เราค่อยๆ เล่น

สราวุธ :

ค่อยๆ เล่นก็เถอะ ถ้าเราเล่นแล้วเด็กจะเล่นอะไร...ให้น้องๆ เขาเล่นเถอะ เราไม่ใช่เด็กเล็ก
นะ.. เด็กชั้นอื่นรู้เขาวงเราเอาได้

ธนุ :

ก็ได้เล็กเล่นก็ได้ ไปเล่นอย่างอื่น.....ไหน ๆ เราไม่อยากให้ใครมาล้อเราว่าเป็นเด็กโง่ง

เราจะช่วยเธอ ดูแลสนามเด็กเล่นและช่วยดูความปลอดภัยให้น้องๆ แล้วกันนะ

สราวุธ :

ดีเลย...จะได้ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้น้อง ๆ ด้วยจะได้ช่วยกันนะ

ครั้งที่ 13

ปัจฉิมนิเทศ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม สรุปผลการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
2. เพื่อให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม สามารถบอกวิธีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนได้
3. เพื่อให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม บอกถึงประโยชน์การฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

อุปกรณ์

เอกสารการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกช่วยกันสรุปผลการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกช่วยกันบอกวิธีการในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึก บอกถึงประโยชน์ของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนอย่างไร ชักถามนักเรียนที่เข้ารับการฝึกว่า นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ เรื่องการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนไปใช้ในชีวิตประจำวันบ้างหรือไม่ ได้ผลอย่างไร
4. ผู้วิจัยกล่าวขอใจ และกล่าวปิดการฝึก

การประเมินผล

สังเกตการตอบคำถาม การอภิปราย และสรุปของนักเรียน

การสังเกตการเปลี่ยนแปลงและอัตราความก้าวหน้าของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
ก่อนการทดลอง	การสังเกตพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนก่อนการทดลอง Pretest (T ₁) (สังเกตก่อนการทดลอง 1 วัน)	เพื่อสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนก่อนการทดลอง (T ₁)	1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยศึกษา และทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกการสังเกตได้อย่างถูกต้อง 2. การสังเกตในการวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์และพฤติกรรมของนักเรียนตามแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ของนักเรียน บันทึกพฤติกรรมและ พฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ตามสถานการณ์ที่กำหนด
ระหว่างการทดลอง (สิ้นสุดสัปดาห์ที่ 2)	การสังเกตพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนระหว่างการทดลอง (T ₂) (สังเกตเมื่อผ่านการทดลองไปแล้ว 2 สัปดาห์ ช่วงสัปดาห์ที่ 3 ก่อนการทดลองครั้งที่ 5, 1 วัน)	เพื่อสังเกตและบันทึกการเปลี่ยนแปลงและอัตราความก้าวหน้าของพฤติกรรมที่เหมาะสมเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนสิ้นสุดการทดลองไปแล้ว 2 สัปดาห์ (T ₂)	1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยศึกษา และทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกการสังเกตได้อย่างถูกต้อง 2. การสังเกตในการวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์และพฤติกรรมของนักเรียนตามแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ของนักเรียน บันทึกพฤติกรรมและ พฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ตามสถานการณ์ที่กำหนด

	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	
			วิธีดำเนินการ	
ระหว่างการศึกษาทดลอง (สิ้นสุดสัปดาห์ที่ 4)	การสังเกตพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนระหว่างการทดลอง (T ₃) (สังเกตเมื่อผ่านการทดลองไปแล้ว 4 สัปดาห์ ช่วงสัปดาห์ที่ 5 ก่อนการทดลองครั้งที่ 9, 1 วัน)	เพื่อสังเกตการเปลี่ยนแปลงและอัตราความขัดแย้งที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนเมื่อผ่านการทดลองไปแล้ว 4 สัปดาห์ (T ₃)	1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยศึกษา และทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกการสังเกตได้อย่างถูกต้อง 2. การสังเกตในการวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์และพฤติกรรมของนักเรียนตามแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน	
	หลังการทดลอง	การสังเกตพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนหลังเสร็จสิ้นการทดลอง (T ₄) (สังเกตเมื่อสิ้นสุดการทดลองช่วงสัปดาห์ที่ 7 ก่อนปัจจัยนิเทศ 1 วัน)	เพื่อสังเกตและบันทึกการเปลี่ยนแปลงและอัตราความก้าวหน้าของพฤติกรรมที่เหมาะสมเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนหลังเสร็จสิ้น (T ₄)	1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยศึกษา และทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกการสังเกตได้อย่างถูกต้อง 2. การสังเกตในการวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์และพฤติกรรมของนักเรียนตามแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ของนักเรียน บันทึกพฤติกรรมและ พฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ตามสถานการณ์ที่กำหนด

หลังการทดลอง	วิธีดำเนินการ		
	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	
	การสังเกตพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนหลังสิ้นสุดการทดลองไปแล้ว 2 สัปดาห์ (Ts) (สังเกตเมื่อสิ้นสุดการทดลองไปแล้ว 2 สัปดาห์	เพื่อเพื่อติดตามผลและสังเกตพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียนหลังสิ้นสุดการทดลองไปแล้ว 2 สัปดาห์	1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยศึกษา และทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ และบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกการสังเกตได้อย่างถูกต้อง 2. การสังเกตในการวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์และพฤติกรรมของนักเรียนตามแบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ของนักเรียน บันทึกพฤติกรรมและ พฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน ตามสถานการณ์ที่กำหนด

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ก่อนการทดลอง

สถานการณ์ที่ 1 : ในการเข้าค่ายลูกเสือ – เนตรนารี ครูที่เป็นผู้กำกับลูกเสือเนตรนารี มอบหมายให้แต่ละหมู่จัดการแสดงรอบกองไฟมา หมู่ละ 1 ชุด ในฐานะที่นักเรียนเป็นหัวหน้าหมู่ มีหน้าที่รับผิดชอบการแสดงนี้โดยตรงจึงมาประชุมสมาชิกในหมู่เพื่อจัดการแสดงแต่ปรากฏว่าเพื่อนๆ ในหมู่ของนักเรียนต่างเกียวกองกัน บางคนหาว่าคนแสดง มากกว่าคนอื่น บางคนอยากแสดงบทที่อยู่นิ่งๆ เป็นต้นไม้ ก้อนหิน แต่กลับให้แสดงบทที่มีบทพูดเยอะๆ ทุกคนในหมู่ต่างโต้เถียงกันอย่างรุนแรง เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเรียนจะทำอย่างไร

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 – 5 คน หน้าม้าที่ผู้วิจัยมอบหมายให้ไปเป็นสมาชิกในหมู่ที่แสดงพฤติกรรมเกียวกองกัน

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ก่อนการทดลอง

สถานการณ์ที่ 2 : วิชาภาษาอังกฤษท้ายชั่วโมง ครูให้นักเรียนทุกคนมาทอ้งศัพท์ แปลภาษาอังกฤษให้ครูฟังทีละคน ก่อนการทอ้งศัพท์เพื่อนของนักเรียนคนหนึ่ง บอกให้นักเรียนเขียนคำแปลใส่กระดาษแล้ว เวลาเพื่อนคนนี้ทอ้งให้ครูฟัง เพื่อนของนักเรียนคนนี้ให้นักเรียนไปยืนอยู่ด้านหลังครู แล้วชูกระดาษที่เขียนคำแปลให้เขาดู เป็นการทุจริตในการทอ้งศัพท์ แต่นักเรียนไม่ยอมทำตาม เพื่อนของนักเรียนคนนี้บอกนักเรียนว่าไม่รักเพื่อน ไม่ช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเรียนจะทำอย่างไร

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 – 5 คน เป็นหน้าม้าที่ผู้วิจัยมอบหมายให้ผลัดกันไปทีละคน บอกให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขียนคำแปลใส่กระดาษ แล้วชูให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดู

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ก่อนการทดลอง

สถานการณ์ที่ 3 : ในวิชาเกษตรกรรมมีการแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ขุดแปลงเกษตร ปลูกพืชสวนครัว ในขณะที่ทำแปลงเกษตรอยู่นั้น เพื่อนๆ ในกลุ่มของนักเรียนเริ่มเหนื่อย เริ่มมีการบ่นกันมากๆ เข้า เหตุการณ์บานปลายกลายเป็นเถียงกัน ต่างคนต่างบอกว่า ตัวเองทำมากกว่าคนอื่น คนอื่นแต่เอาเศษหญ้าไปทิ้ง ตัวเองต้องขุดดินนักเรียนในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเรียนจะทำอย่างไร

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ

ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหน้าม้า เป็นสมาชิกในกลุ่มที่ได้เถียงกัน

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ภายหลังการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 2

สถานการณ์ที่ 1 : ในการแต่งตั้งสารวัตรนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจะมีการแต่งตั้งตอนเย็นตอนเข้าแถวก่อนกลับบ้าน โดยจะแต่งตั้งตามลำดับเลขที่ และให้นักเรียนที่เป็นสารวัตรนักเรียนคนนั้นเลือกผู้ช่วยสารวัตรนักเรียนมา 4 คน เป็นทีม 5 คน ในการแต่งตั้งสารวัตรนักเรียนครั้งนี้ถึงคิวนักเรียนได้เป็นสารวัตรนักเรียน มีเพื่อนนักเรียนคนหนึ่งมาบอกกับนักเรียนให้เลือกเขาเป็นผู้ช่วยสารวัตร แต่นักเรียนรู้ว่าเพื่อนคนนี้เวลาคุมแถวดูแลนักเรียน ชอบเล่น ชอบแกล้ง นักเรียนน้อย ๆ นักเรียนก็ไม่เลือกเขาเป็นผู้ช่วยสารวัตร เพื่อนคนนั้นคือนักเรียนหาว่าให้ช่วยแต่ก็ทำไม่ได้ จำไว้เลย ถึงคราวต่อไปได้เป็นสารวัตรนักเรียน จะไม่เลือกนักเรียนเป็นผู้ช่วยสารวัตรนักเรียน และคือนักเรียนอีกมากมาย เมื่อเป็นเช่นนี้นักเรียนจะทำอย่างไร

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ

ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 3 – 4 คน เป็นหน้าม้า ผลัดกันมาบอกกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เลือกเขาเป็นผู้ช่วยสารวัตร

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ภายหลังการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 2

สถานการณ์ที่ 2 : ในตอนพักรับประทานอาหารเที่ยง โรงเรียนกำหนดให้นักเรียนนำอาหารที่เตรียมมาจากบ้านไปรับประทานที่โรงอาหาร เพราะกลัวว่าเศษอาหารที่นักเรียนทิ้งลงขยะส่งกลิ่นเหม็นรบกวนนักเรียนขณะเรียนหนังสือ แต่มีเพื่อนของนักเรียนนำอาหารกลางวันมารับประทานในห้องเรียน ในฐานะที่นักเรียนได้รับมอบหมายจากครูให้มาสอดส่องดูแลการปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน เมื่อมาพบเข้าจึงบอกให้เพื่อนนำอาหารไปรับประทานที่โรงอาหาร แต่เพื่อนของนักเรียนไม่เชื่อ และตอบว่า จะกินที่ไหนก็กินได้ อยากไปฟ้องครู อยากได้หน้าก็เชิญจะกินที่นี่ ใครจะทำไม ไม่ต้องมายุ่ง ไม่ต้องมาห้ามกันด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเรียนจะทำอย่างไร

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ

ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหน้าม้า มารับประทานอาหารในห้องเรียนตอนพักกลางวัน

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ภายหลังการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 2

สถานการณ์ที่ 3 : ในการเข้าแถวก่อนกลับบ้าน ซึ่งมีการจัดแถวให้นักเรียนที่ขี่จักรยานมาโรงเรียนอยู่แถวหน้า นักเรียนที่เดินมาโรงเรียนอยู่แถวหลัง เวลาครูปล่อยแถวจะปล่อยจักรยานไปก่อน เพื่อนของนักเรียนซึ่งเดินมาโรงเรียน อยากกลับบ้านก่อน จึงมาขอเข้าแถวหน้าซึ่งเป็นพวกขี่จักรยานมาเรียน นักเรียนในฐานะหัวหน้าแถว มีหน้าที่ควบคุมการเข้าแถวให้เรียบร้อยด้วยดีจึงไม่ยอม เพราะเป็นการเอาเปรียบเพื่อนคนอื่น เพื่อนคนนั้นไม่ยอมจะเข้าแถวเดียวกับพวกขี่จักรยานให้ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเรียนจะทำอย่างไร

พฤติกรรมนักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ

ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหน้าม้า 2 คน ซึ่งอยู่แถวเดินมาขอให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นหัวหน้าแถวจะอยู่แถวจักรยาน

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ภายหลังการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 4

สถานการณ์ที่ 1: ในช่วงเวลาเรียนชั่วโมงหนึ่ง ก่อนครูเข้าสอนมีเพื่อนของนักเรียนแอบเอาผลไม้มาขายให้เพื่อน ๆ ในชั้นขณะเพื่อน ๆ กำลังซื้อนั้นนักเรียนพิจารณาเห็นว่า ถ้าปล่อยให้มีการซื้อขายกัน เพื่อน ๆ อาจแอบกินขณะครูสอน ซึ่งจะทำให้รบกวนสมาธิการเรียนรู้ของนักเรียนได้ นักเรียนจึงขอร้องให้ผู้ขายหยุดขายและนำไปขายตอนหยุดพักกลางวัน แต่เพื่อนคนนั้นไม่ยอมและกล่าวหาว่านักเรียนอิจฉา กลัวเขาจะมีรายได้มากกว่าตน และได้พูดขึ้นว่า ตัวเองไม่ซื้อก็อย่ามายุ่งกับคนอื่น ไม่ต้องมาห้ามขาย ไม่เชื่ออยู่แล้ว เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเรียนจะทำอย่างไร

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ

ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหน้าม้า 2 – 3 คน แอบเอาผลไม้มาขายในชั้นเรียน

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ภายหลังการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 4
สถานการณ์ที่ 2 : หลังจากที่ครูสั่งงานเสร็จแล้ว ให้นักเรียนทำงานไปเงียบ ๆ ห้ามรบกวนใคร ทุกคนก็ทำงานของตัวเองไป จนเสร็จ ครูให้การบ้านเสร็จก็ไปสอนชั้นอื่นต่อ ระหว่างนั้นมีเพื่อนของนักเรียนคนหนึ่งนำบอลพลาสติกมาเตะเล่นในห้อง นักเรียนเห็นว่าจะไปถูกคนอื่นเข้า และอาจจะทำให้บานกระจกตรงหน้าต่างแตก จึงบอกให้เลิกเตะบอล แต่เพื่อนคนนั้นบอกว่ามาอยู่อะไร จะเตะซะอย่าง เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเรียนจะทำอย่างไร
พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ
ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหน้าม้าจำนวน 2 – 3 คน นำบอลพลาสติกมาเตะในห้องเรียน

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ภายหลังการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 4

สถานการณ์ที่ 3 : ในการขายของสหกรณ์โรงเรียน มีการจัดเวรกันขายของ วันนี้เป็นเวรของนักเรียนชาย ซึ่งกำหนดขายคอนพักกลางวัน นักเรียนมาเตรียมร้านไว้ก่อน แต่ยังไม่ถึงเวลาขายมีเพื่อนนักเรียนกลุ่มหนึ่งมารอซื้อของ และอยากให้นักเรียนเปิดขายก่อนเวลา ซึ่งนักเรียนเห็นว่ายังไม่ถึงเวลาจึงไม่เปิด เพื่อนของนักเรียนต่อว่านักเรียนหาว่าระเบียบจัดจ้านะ อย่างนี้ใครจะอยากมาซื้อ เมื่อเป็นเช่นนี้ นักเรียนจะทำอย่างไร

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ

ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหน้าม้า จำนวน 2 – 3 คน มาขอซื้อของสหกรณ์ก่อนเวลา

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ที่ 1

ในระหว่างที่นักเรียนขี่จักรยานกลับบ้าน มีเพื่อนของนักเรียนคนหนึ่งขอซ้อนท้ายจักรยานไปส่งบ้าน แต่
นักเรียนเพิ่งขี่จักรยานเป็น ยังไม่ชำนาญเท่าไร จึงไม่ให้ซ้อนท้าย เพื่อนคนนั้นก็เลย พูดว่า “ไม่มีน้ำใจ อย่ามา
แกล้งบอกว่าเพิ่งเริ่มขี่จักรยานเป็นเลย จะไม่ยอมให้ไปด้วยกับออกมาเถอะ” เมื่อเป็นเช่นนี้นักเรียนจะทำอย่างไร
พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกคือ.....

หมายเหตุ

ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหน้าม้า ขอซ้อนท้ายจักรยานเด็กนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้ารับการทดลอง

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ภายหลังการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6

สถานการณ์ที่ 2 : ในช่วงเวลาเรียนชั่วโมงหนึ่ง ก่อนครูเข้าชั้นเรียน เพื่อนของนักเรียนนำวิทยุเครื่อง เล็กๆ มาเปิดฟัง แล้วเพื่อนคนอื่นก็ไปขอฟังด้วย นักเรียนเห็นว่าจะรบกวนเพื่อนห้องข้าง ๆ จึงบอกให้ปิดวิทยุ เพื่อนคนนั้นไม่พอใจและพูดว่า "ไม่ต้องมายุ่ง ไม่เห็นมีใครมาว่าเลย" เมื่อเป็นเช่นนี้นักเรียนจะทำอย่างไร

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ

ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหน้าม้า นำวิทยุเครื่องเล็ก ๆ มาเปิดในชั้นเรียน

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ภายหลังการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6

สถานการณ์ที่ 3 : นักเรียนได้รับมอบหมายจากครูให้เป็นเจ้าหน้าที่ประจำห้องพยาบาล คอยให้บริการนักเรียนที่ห้องพยาบาล มีเพื่อนของนักเรียน 2-3 คน มาขนอนห้องพยาบาล บอกว่า ง่วงนอน นอนดึกเมื่อคืน "ขอหลับซักงีบ" แต่นักเรียนไม่อนุญาต และพูดกับเพื่อนที่มาขนอนว่า คนที่จะมานอนได้ต้องไม่สบาย" เพื่อนๆ เหล่านั้นก็ต่อนักเรียนว่า "ขนอนแค่นี้ก็ไม่ได้ ระวังตัวให้ดีนะ อย่าทำเป็นแน่" เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเรียนจะทำอย่างไร

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ

ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 – 3 คน เป็นหน้าม้ามาขนอนห้องพยาบาล

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ภายหลังการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 8

สถานการณ์ที่ 1 : ในช่วงหลังรับประทานอาหารกลางวัน ครูอนุญาตให้นักเรียนดูโทรทัศน์ได้ ระหว่างที่นักเรียนกำลังดูรายการก่อนบ่ายคลายเครียดเพลิน ๆ อยู่ นั้น เพื่อนของนักเรียนก็เปลี่ยนช่องไปดูช่องอื่น นักเรียนจึงพูดว่า "เปลี่ยนทำไมฉันจะดูช่องนี้" เพื่อนนักเรียนคนนั้นก็พูดว่า "ก็ฉันจะดูข่าวก็หาอะไรใหม่" เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเรียนจะอย่างไร

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ

ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหน้าม้ามาดูโทรทัศน์ และเปลี่ยนช่องไปดูช่องอื่น ขณะที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กำลังดูรายการก่อนบ่ายคลายเครียด

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ภายหลังการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 8

สถานการณ์ที่ 2 : ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ เพื่อนของนักเรียนเอาของเล่นมาอวด เป็นลูกธนู หลอดกาแฟ มีไม้แหลม แล้วบอกว่าวันนี้เราจะเล่นยิงกัน นักเรียนเห็นว่าเวลาเล่นกันไม้แหลมอาจจะทิ่มตาเพื่อนได้ จึงห้ามไว้ เพื่อนของนักเรียนจึงบอกว่่านักเรียน “กลัวไม่เข้าเรื่อง มันจะโดนได้อย่างไร ไม่ได้ชวนให้มาเล่นด้วยสักหน่อย เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเรียนจะทำอย่างไร

พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ

ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหน้าม้านำของเล่นเป็นลูกธนูมาอวดนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แบบบันทึกพฤติกรรมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

สถานการณ์ภายหลังการทดลองเมื่อสิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6
สถานการณ์ที่ 3 : ในช่วงพักกลางวัน เพื่อนของนักเรียนและนักเรียนมาซ้อมวอลเลย์บอลกัน ระหว่างที่พักครึ่ง
ของเกมการแข่งขันมีเพื่อนนักเรียนคนหนึ่งใช้เท้าเตะวอลเลย์บอลเล่น นักเรียนเห็นว่าไม่สมควรใช้เท้า เพราะไม่
ใช้ฟุตบอล จะได้มาเตะเล่นกัน จึงบอกว่าวอลเลย์บอลเขาใช้มือเล่นกัน อย่าใช้เครื่องกีฬาผิดประเภท เพื่อนนัก
เรียนหาว่านักเรียนชอบยุ่ง อย่าว่ากันดีกว่า ทำไม..มีอะไร เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเรียนจะทำอย่างไร
พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก คือ.....

หมายเหตุ
ผู้วิจัยมอบหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซ้อมวอลเลย์บอลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
และใช้เท้าเตะวอลเลย์บอลเล่น

ภาคผนวก ข

ตาราง 7 คะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คนที่	คะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน					รวม
	ก่อนทดลอง	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 6 หลังทดลอง	สัปดาห์ที่ 8	
1	19	25	35	37	37	153
2	24	30	37	38	36	165
3	25	30	33	37	37	162
4	21	33	36	37	35	162
5	22	34	34	41	33	164
6	27	34	34	40	37	171
7	26	35	32	34	34	161
8	27	33	34	38	36	168
9	24	33	31	36	35	159
10	25	37	36	34	35	167
11	24	37	31	35	36	163
$\bar{X}$	24.00	32.82	33.91	37.00	35.54	
S.D.	2.49	3.46	2.02	2.24	1.29	

ตาราง 8 คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้งกับเพื่อนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

พฤติกรรมที่เหมาะสม ในการเผชิญความ ขัดแย้งกับเพื่อน	ก่อนการทดลอง คะแนนพฤติกรรม ที่เหมาะสมในการเผชิญความ ขัดแย้งกับเพื่อน ผลการสังเกต พฤติกรรมจาก 3 สถานการณ์ (สถานการณ์ 1-3)	ลำดับ	หลังการทดลอง (สิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6) คะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการ เผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ผลการ สังเกตพฤติกรรมจาก 3 สถานการณ์ (สถานการณ์ที่ 10-12)	ลำดับ
การไม่หลีกเลี่ยง	55		97	
ไม่เดินหนี	27	1	32	2
ไม่แสดงอาการเฉยเมย	11	3	32	2
สนใจการกระทำของ เพื่อน	17	2	33	1
พฤติกรรมที่เหมาะสม ในการเผชิญความ ขัดแย้งกับเพื่อน	ก่อนการทดลอง คะแนนพฤติกรรม ที่เหมาะสมในการเผชิญความ ขัดแย้งกับเพื่อน ผลการสังเกต พฤติกรรมจาก 3 สถานการณ์ (สถานการณ์ 1-3)	ลำดับ	หลังการทดลอง (สิ้นสุดสัปดาห์ที่ 6) คะแนนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการ เผชิญความขัดแย้งกับเพื่อน ผลการ สังเกตพฤติกรรมจาก 3 สถานการณ์ (สถานการณ์ที่ 10-12)	ลำดับ
การไม่ใช้อำนาจ	199		262	
ไม่ได้เถียง	27	4	32	2
ไม่ต่อว่าเพื่อน	5	7	28	4
ไม่ด่าว่าเพื่อน	28	3	33	1
ไม่ออกคำสั่งให้เพื่อน ทำตาม	4	8	15	6
ไม่บังคับให้เพื่อน ทำตาม	17	3	25	5
ไม่พูดประชดประชัน	24	5	30	3
ไม่ดบ	30	2	33	1
ไม่เตะ	32	1	33	1
ไม่ชกต่อยเพื่อน	32	1	33	1
การหันหน้าเข้าหากัน	10		48	
การแสดงความคิด ความรู้สึกของตน	4	2	21	2
การพูดปรับความ เข้าใจกัน	0	3	23	1
การร่วมกันหาสาเหตุ และแนวทางที่จะทำให้ ได้ข้อยุติที่เหมาะสม	6	1	4	3

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายสุรินทร์ นามอยู่
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 13 เดือนมกราคม พุทธศักราช 2515
สถานที่เกิด	อำเภอสรรคบุรี ชัยนาท
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 5 ตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี ชัยนาท 17140
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านวังเดือนห้า หมู่ที่ 13 ตำบลไพรนกยูง อำเภอหันคา ชัยนาท รหัสไปรษณีย์ 17130
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2533	มัธยมศึกษาปีที่ 6 วิทย-คณิต โรงเรียนคุรุประชาสรรค์
พ.ศ. 2537	ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย) สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
พ.ศ. 2544	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ